Fehér VÁRtervező Kft.

8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.
tel.: +36 70/385 0132
email: feterv@feterv.hu

CSŐSZ

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK

TELJES FELÜLVIZSGÁLATA

TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV

HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT ÉS SZABÁLYOZÁSI TERV

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MEGBÍZÓ:
Csősz Község Önkormányzata
8122 Csősz, Bartók B. u. 8.

FELELŐS TERVEZŐ:
Fehér Vártervező Kft.
8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

2018. december -2020. április

ALÁÍRÓLAP

Ertl Antal építészmérnök, településtervező TT-07-0075	
Bodó Beáta településtervező TT 07-368	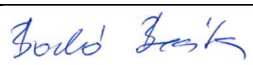
Tájrendezés, környezetalakítási munkarész Bruckner Attila kertészmérnök TK 19-0244	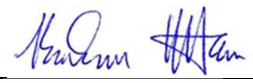
Közlekedési munkarész: Pálffy György Kamarai szám:Tkö 07-0808,07-50682	
Környezetvédelmi munkarész Enyedi-Egyed Szilvia *SZÉM-03/07-0671, SZKV/07-0671*	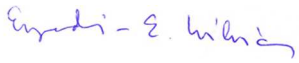
Diószegi András Környezetirányítási és környezetvéd. szakértő: SZKV-01-13515/2015	
Viziközmű Horváth Gyula Vezető tervező VZ-T/07-0226	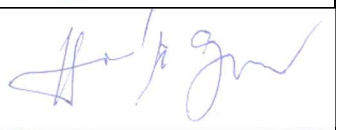
Energia közmű: Takács László TE-07-0449	

Tartalomjegyzék:

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 7

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 7

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata 7

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 7

1.2.2. Fejér Megye Koncepciója 9

1.2.3. Az Abai Kistérség fejlesztési programja 2006-ban került kidolgozásra. 13

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 18

1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata 18

1.3.2. Fejér Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata 31

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai 40

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása 45

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai 45

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek .. 45

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata 45

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök 45

1.7. A település társadalma 46

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség 46

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 55

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.) 55

1.8. A település humán infrastruktúrája 57

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.) 57

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása 58

1.9. A település gazdasága 59

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre 59

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 61

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése 61

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.) 61

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat) 61
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 61
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 61
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 62
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység 63
1.10.4. Foglalkoztatáspolitika 65
1.10.6. Intézményfenntartás 65
1.10.7. Energiagazdálkodás 65
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások 66
1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA 67
1.12.1. Természeti adottságok 67
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet 71
1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat 71
1.12.2.2. A tájhasználat értékelése 73
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek 74
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek 74
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék 74
1.12.3.3. Ökológiai hálózat 83
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése 84
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA 85
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei 85
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek 86
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése 88
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái 88
1.14. Az épített környezet vizsgálata 89
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata 89
1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata 89
1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok 90
1.14.1.3-4. funkció vizsgálat: 90
14.1.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület 90
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata 90

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat 90
1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat 94
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter 94
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 94
1.14.5. Az építmények vizsgálata 94
1.14.5.1. funkció, kapacitás 94
1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom 94
1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok 97
1.14.6. Az épített környezet értékei 103
1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag 103
1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület 105
1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők 105
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái 105
1.15. Közlekedés 106
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok 106
1.15.2. Közúti közlekedés 107
1.15.3. Közösségi közlekedés 108
1.15.3.1. közúti 108
1.15.3.2. kötöttpályás közlekedés 108
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés 108
1.15.5. Parkolás 109
1.15.6. Várakozóhelyek létesítése 109
1.16. Közművesítés 109
1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota. 109
II. számú kút: 111
1.16.2. Energia 112
1.16.2.1. Csősz földgázellátása 112
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés) 113
1.17.1. Talaj 113
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek 116
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme 121
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés 126
1.17.5. Sugárzás védelem 128

1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás 129
1.17.7. Vizuális környezetterhelés 131
1.17.8. Árvízvédelem 131
1.17.9. Természetvédelem 131
1.17.10. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 132
1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők) 132
1.18.1. építésföldtani korlátok 132
1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei 132
1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek 132
1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei 133
1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség 133
1.18.2.1. árvízveszélyes területek 133
1.18.2.2. belvízveszélyes területek 134
1.18.2.3. mély fekvésű területek 134
1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem 134
1.18.3. egyéb 134
1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás) 134
1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások 134
1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások 134
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely 134
1.20. Települési klíma 134
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ 135
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 136
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése 137
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata 137
3.2. Problématérkép/értéktérkép 137
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek 137
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása 137
3.3.2.Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása 137
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek) 137

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Csősz Község Fejér megyében, a Székesfehérvári járásban helyezkedik el. A község területe 5868 ha, lakóinak száma mintegy 1000 fő.
Székesfehérvártól délre mintegy 30 km-re fekvő, több utcás település a Nyugat- Mezőföld keleti részén, Tác és Soponya között található. A község belterülete a Sárvíz-völgy jobb partján fekszik, 133 méter tengerszínt feletti magasságban. Területe gyengén tagolt, a Sárvíz-völgy közel 2 km széles árkos süllyedésére terjed ki. A völgynek ez a mély fekvésű nyugati szegélye a múlt század végéig még sűrű nádasokkal, lápokkal és mocsarakkal tarkított vízi világ volt.
Csősz szomszédos települései Aba, Tác, Polgárdi, Soponya
Közúton elérhető a 6307 jelű útról. Az M7-es autópálya és a 7. főút közelsége miatt a főváros mintegy másfél órányi távolságra van a településtől. A megyeszékhely 20 perc alatt elérhető.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú– fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevétele mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az

ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevétele mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket.

Fejér megyére vonatkozóan az országos koncepció az alábbiakat tartalmazza:

- A szekunder szektor (ipar) jelentősége a foglalkoztatásban főleg az ipari tradíciókkal rendelkező és a rendszerváltás után újraiparosított térségekben, Fejér, Nógrád és Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb, míg Budapesten a legalacsonyabb.

- A belföldi népességmozgás egyenlegét tekintve Pest megye mellett Fejér, Győr- Moson-Sopron és Vas megye a legvonzóbb vándorlási célpont.

- Az újonnan leszakadóban levő, de még nem egyértelműen periférikus helyzetű térségek megjelenése Zala, Somogy, Veszprém, Tolna, Baranya és Fejér megyékben a legszembetűnőbb.

- A perifériális térségek földrajzilag nemcsak hazánk határmenti perifériáin találhatók, de belső perifériáink is jól kirajzolódnak (pl. Közép-Tiszavidék, dunántúli belső megyehatárok Somogy-Tolna, Veszprém-Vas, Somogy-Zala területe). Kevésbé markáns, de tetten érhető a megyehatárokon kialakult kedvezőtlenebb helyzetű térségek lassú belső perifériává válása is (pl. Fejér és Tolna, Veszprém és Győr-MosonSopron és Komárom-Esztergom megyék közti határ egyes szakaszai).

- Fejér megye alacsony településszámú (108), kevésbé kisfalvas szerkezetű, a Mezőföld és a Dunántúli-középhegység határán elhelyezkedő, fontos közlekedési folyosók által átszelt megye. A multinacionális vállalatok jelenléte, a modern feldolgozó-ipari technológia és a piacgazdaságba való beilleszkedés pozitív hatású, de a hazai kkv-k kapcsolódása nem teljes körű, főleg a megye déli részén. A gazdasági válság felerősítette az építő- és járműipar visszaesését, az agrárgazdaság és feldolgozóipar egyoldalú szerkezetét. Az ipari központokban és vonzáskörzetükben nőtt a munkanélküliség. A visszaesést követően az egy főre jutó GDP közelít az országos átlaghoz. Jövedelem összehasonlításban a központi régiótól és a nyugatmagyarországi megyéktől továbbra is elmarad, foglalkoztatási mutatója relatív fejlettségéhez képest alacsony.

AZ ORSZÁGOS KONCEPCIÓ FEJÉR MEGYÉRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI:

- A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádorrendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.

- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

A **Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája** alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.
A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:
1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).
A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):
- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humánerőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A **Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája** jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség
Stratégiai cél:
A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

1.2.2. Fejér Megye Koncepciója

Fejér Megye Közgyűlése - a miniszteri jóváhagyást követően - a Koncepciót a 43/2014. (IV.24.) önkormányzati határozatával fogadta el.

A koncepció összefoglalásaként a megyére vonatkozóan az alábbi erősségek kerültek megállapításra.
Közlekedés-földrajzi elhelyezkedése kedvező: jelentős európai innovációs tengelyekhez kapcsolódik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása, fejlesztő hatása is érvényesül. Többek között e tényezők segítették a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését, gazdasági teljesítményét, az országossal megegyező mértékű természetes fogyás melletti

pozitív migrációt és a megyék között is kedvező jövedelmi pozíciót. E feltételek összessége markáns fejlődési zónákat rajzol ki. Gazdaságföldrajzi potenciálját tovább erősítik az országos szinten is kiemelkedő ipari és szolgáltatási centrumok (Székesfehérvár, Dunaújváros), az info-kommunikáció fejlettsége, az átlag feletti uniós forrásfelhasználás, valamint az olyan értékek, mint a kimagasló termőhelyi adottságokra alapozott mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok (Mezőföld) és agrárkutató potenciál (Martonvásár), a jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel rendelkező borvidékek (Móri-, Etyek-Budai borvidék, Velencei-tó környéki települések) és az ivóvízkincs.
Gazdag kulturális örökség alapozza meg a megye turizmusát, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és táji értékek is.
Országos szinten is kiemelkedő gazdasági szerepű megyei jogú városok (Székesfehérvár, Dunaújváros) tartoznak Fejér megyéhez, amelyek egyben széles logisztikai hatókörrel rendelkeznek; Dunaújváros a világ leghosszabb belvízi útján fekvő szállítási csomópont. Térségi gazdasági szempontból is további számos említésre méltó funkcióval rendelkező város (Mór, Bicske, Gárdony, Martonvásár, Sárbogárd stb.) erősíti a településrendszert.
A társadalmi erősségek között megemlítendő az oktatási, szakképzési intézmények folyamatos fejlődése és a civil szervezetek aktivitása.

Fejér megye gyengeségei között elsősorban az utóbbi években tapasztalható világgazdasági válság hatásai érzékelhetők a GDP visszaesésében, a felsőoktatási és innovációs potenciál visszaszorulásában, valamint a K+F beruházások pozícióvesztésében. Fontos probléma a megye délnyugati részén a kiterjedt társadalmi, foglalkoztatottsági, gazdasági, infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű belső periféria helyzete, ahol a társadalmi leszakadás, szegénység/társadalmi kirekesztés okoz problémát. A kiváló termőterületeken nagytáblás, szűk faj és fajtahasználatú és alacsony élőmunka igényű mezőgazdaság jellemző. További gondot jelentenek egyes közlekedési kapcsolati hiányok, a Duna hajózhatóságának korlátai és az európai normákhoz képest rossz minőségű mellékúthálózat és a minimális szintű kerékpárút hálózat.

II.1. Jövőkép

Fejér megye 2030-ra nagytérségi együttműködéssel erősíti pozícióit:
Megyén túlnyúló, országos kapcsolatok erősítése:
A Székesfehérvár, Dunaújváros és Mór valamint vonzáskörzeteik térségében működő vállalatok kiemelkedő szerepet játszanak a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterben.
A megyén áthaladó Budapest-Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően Bicske térségében további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek.
Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő Váli-völgy, Velencei-tó, Székesfehérvár térségének turisztikai potenciálja egyre jobban emelkedik, 2030-ra az ország legjelentősebb turisztikai tengelyévé válik.

Interregionális kapcsolatok bővítése:
Nemzetközi szinten is kiemelkedő kapcsolatok épülnek a Duna menti térségben, amelynek egyik magyarországi fő központja Dunaújváros.
Az É-D-i irányú kapcsolatot biztosítja Budapest-Dunaújváros-Pécs-Horvátország között az M6-os autópálya. Az autópálya 2018-ig országhatárig történő kiépítésével a közlekedési folyosó szerepe tovább fokozódik.
Szintén stabil gazdasági kapcsolatok alakultak ki Székesfehérvár – Veszprém - Ausztria között a 8-as főútnak köszönhetően, amelyek az M8-as autópálya megépülésével kibővülnek Dunaújváros-Kecskemét irányában, bekapcsolva a megye déli, perifériikus térségeit is.

A **megye fejlesztési elvei**
Város – vidék együttműködésének erősítése
A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
Fenntarthatóság
Esélyegyenlőség
Átfogó és stratégiai célok

- A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése
  - *Hálózati együttműködések fejlesztése*
  - *Vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzése*
  - *Befektetés az emberekbe*
- Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme
  - *Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása*
  - *Természeti erőforrások védelme*
- A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása
  - *Versenyképes vállalatok támogatása*
  - *Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése*
  - *Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása*

Horizontális célok:

- Foglalkoztatás növelése
- A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

Fejér Megye Területfejlesztési koncepciója a megyét hat funkcionális térségre osztja.
Csősz a Felzárkóztatandó térség (F5 jelű) funkcionális térséghez tartozik.

Kihasználatlan természeti és kulturális adottságokkal, kiváló mezőgazdasági termőhelyi potenciállal rendelkező periférikus térség. A megye meghatározó térszerkezeti vonalai elkerülik, lakosságának jelentős része az alacsony jövedelmezőségű mezőgazdaságból él. Az infrastrukturális fejlesztések hatékonysága alacsony színvonalú, fenntartásuk fajlagos költsége a periférikus helyzetű településeken nagyon magas. Társadalmi - gazdasági - jövedelmi mutatói kedvezőtlenek.

Jövőkép: A térség éléskamrája

Specifikus célok:
Az ország egyik legjobb agráradottságú térsége képessé kell, hogy váljon arra, hogy népességét megtartsa, és megfelelő megélhetést biztosítson számára. Ezt elsősorban az agrártermékek helyi feldolgozásával és annak további multiplikációs hatásával lehet elérni. Az alacsony élőmunka-igényű nagyüzemi mezőgazdasággal szemben extenzív gazdasági tevékenységekkel (zöldség- és gyümölcstermesztés, halászat-vadászat, kisállattartás) szükséges növelni a diverzifikációt, értékhozzáadást (fel- és átdolgozás, szolgáltatás, elosztás, kereskedelem, fejlesztés, marketing - brand-építés stb.). Ebben a LEADER kezdeményezések szerepe továbbra is jelentős lesz, és további lehetőséget termet a 2014-2020 időszakban új eszközként bevezetésre kerülő, a fejlesztések komplexitását segítő közösségvezérelt (CLLD) fejlesztés.
A vidékgazdaság kialakításához „vidékfejlesztési inkubátorházak" és a szövetkezeti együttműködések támogatása, valamint a cégek letelepedését elősegítő adó- és egyéb adminisztratív kedvezmények bevezetése szükséges. A Sárbogárdi és Enyingi térség szabadvállalkozási övezetté alakítására kezdeményezés történt.

A dél-Fejér - észak-Tolna - északkelet-Somogy összefüggő elmaradott, periférikus térség számára a közúthálózat-fejlesztés alapvető volna. Az ebben a ciklusban elmaradó M8 építést akkor lehetne némileg kompenzálni e-gazdasági módszerekkel, ha ezek a kompetenciák már ma is adottak lennének. Ennek hiányában azonban a támogatott tájhasználat-váltásra és a mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzésére építő térség rövidtávon csupán kismértékben tud a tágabb térség „éléskamrája" lenni, ez hosszabb távú cél lehet.
Az extenzív mezőgazdaság kiterjesztésének a turizmus kiegészítésében is jelentős szerepe lehet. Napjainkban az egészséges élelmiszereket, helyi termékeket, egészséges környezetet kínáló turisztikai célterületek iránti igények növekedése tapasztalható. A tradicionális termelési kultúra, tájgazdálkodás bemutatása a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitációját követően lehetővé válik. Ily módon lehetővé válna a Sárvíz természetes víztároló kapacitásának hasznosítása, amellett, hogy javulnának a térségi klimatikus tényezők, biztosíthatóvá válna a termőföldek vízutánpótlása, és végül megteremthető egy kiemelt ökoturisztikai lehetőségeket kínáló térség.
A fenntartható vidékfejlesztésben fontos tényező az alternatív energiafelhasználási módszerek, közműmegoldások elterjesztése. Az önellátó falvak korszerű helyi választ adnak a mai globális környezeti problémákra, valamint megoldják a gazdaságtalan nagyrendszerek kérdését is a térségben.
A jelenlegi turisztikai adottságokra alapozott szolgáltatásfejlesztéseken túl, a helyi piacok építését, kerékpárutak (pl. a Balaton és a Duna, Velencei-tó irányába), lovas- és fogatútvonalak kialakítását szükséges támogatni.
A térség felemelkedése a népesség szakképzése, készségfejlesztések nélkül elképzelhetetlen. Ezért az ebben a térségben fejleszteni kívánt agrártermeléssel, feldolgozással, marketinggel, megújuló energiával, öntözéssel, környezetvédelmi iparral, turizmussal és tájgazdálkodással kapcsolatos, valamint a vállalkozási ismeretek terjesztése fontos feladat, már az iskolai oktatásban is.
A roma népesség felzárkóztatása érdekében biztosítani kell a családsegítést, korai fejlesztés, óvoda - iskola - szakképzés, felnőttképzés elemekből álló program megvalósítását.
A térség népesség-mobilitását segítené a Sárbogárd - Dunaújváros és Sárbogárd - Székesfehérvár közötti közösségi közlekedés fejlesztése, valamint a déli megyehatár-közeli közlekedési fehér foltok (Dég, Lajoskomárom) felszámolása.

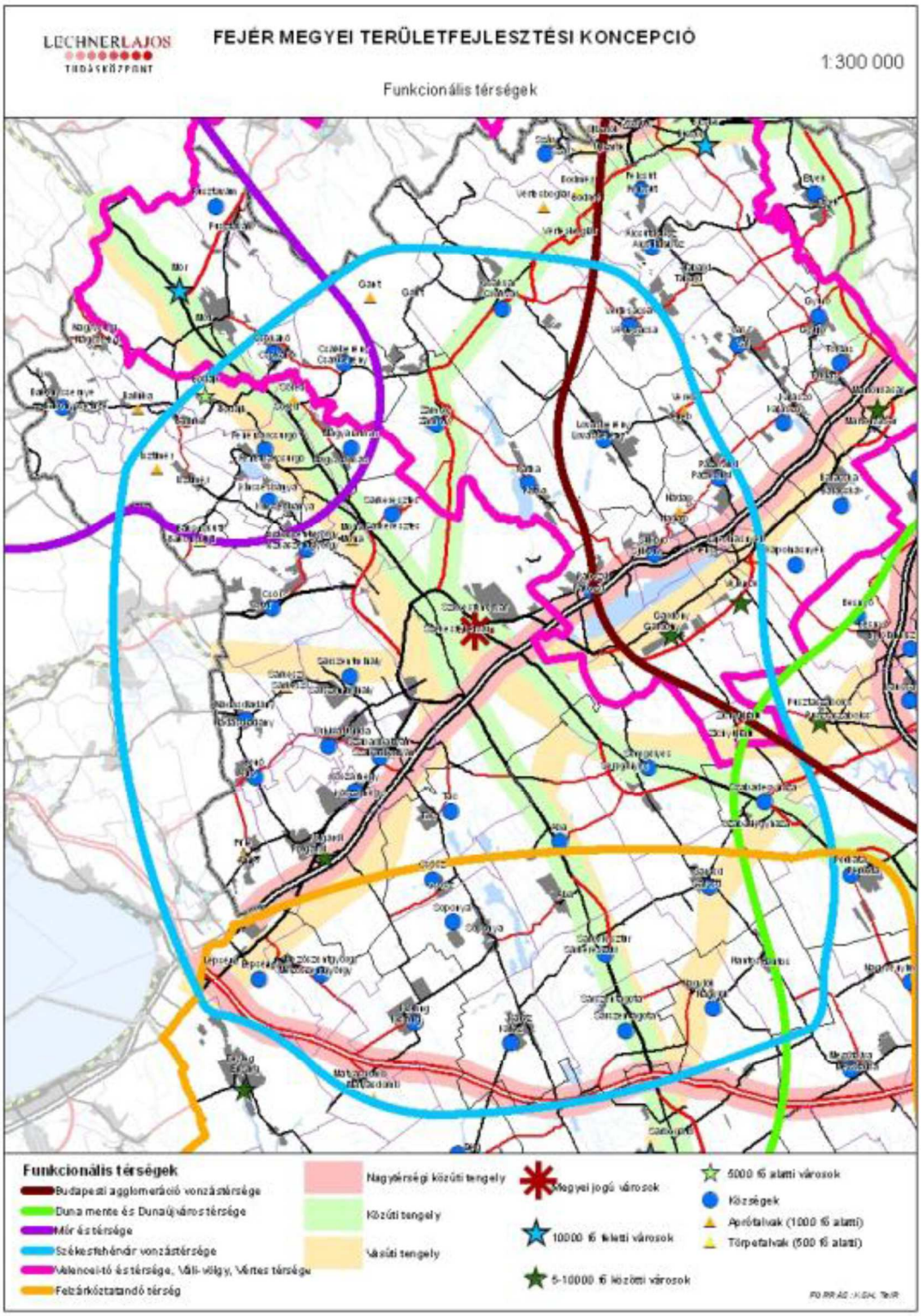

1.2.3. Az Abai Kistérség fejlesztési programja 2006-ban került kidolgozásra.

A koncepció a kistérségre vonatkozóan az alábbiakat tartalmazza:
A Sárvíz kistérség számára az elkövetkező 7-15 év központi problémája a települések lakosságmegtartó képességének a csökkenése, ami a jelenlegi helyzethez képest gyorsuló trendbe menne át, ha nem sikerül elejét venni a folyamatnak. Ez ma még nem ért el kritikus

mértéket, de a települések lakosságának az elöregedése előre vetíti annak a kockázatát, hogy a fiatal korosztály elpártol a falvaktól, erőteljesen hatni kezd a nagyváros vonzása.
Általános, legfontosabb cél tehát a kistérség települései által kínált életkörülmények folyamatos javítása, a települések által nyújtott szolgáltatások és életminőség növelése útján.
A megteendő intézkedések tehát minden elemükben ezt a legfontosabb célt kell szolgálják. Ennek érdekében legfőbb fejlesztéspolitikai elv szintjére kell emelni az alábbi intézkedéseket, intézkedéscsoportokat:
- a kistérség természeti erőforrásait védeni kell, a környezetet a fenntarthatóságot biztosító módon kell használni, alakítani.
- a gazdasági szerkezetet úgy kell átalakítani, hogy megszűnjön a jelenlegi egyoldalú szerkezet. A helyi gazdaságban elsősorban a szolgáltatások arányát kell növelni, az ipari termelést szolgáló befektetéseket a mezőgazdasági terményfeldolgozásában, a megújuló energiatermelésben kell preferálni.
- javítani kell a kistérség településeinek az imázsát, védeni és érvényesíteni kell a helyi kulturális értékeket, újakat kell hozzáadni a meglévőkhöz.
- kiemelten fontos a kistérségi „humán infrastruktúra" és az ezekkel biztosítható humán szolgáltatások fejlesztése. Ha valamiért, hát ennek magas szintjéért válhat vonzóvá a kistérség,illetve tarthatja meg vonzerejét. Ezek hiánya jelenti a legnagyobb kockázatot ebben a vonatkozásban.
- a kistérséget alapvetően az itt élő emberek - az ún. civil szféra - kezdeményező és aktív munkája tarthatja életben és fejlesztheti. Mindeddig kevesebb figyelmet kapott ez a tény, de a helyi problémák kezelésében az állami/központi részvétel csökkenésével párhuzamosan megnő a helyi felelősségvállalás súlya és fontossága. Azok a települések lesznek nyertesei a jövőnek, amelyek képesek lesznek mozgósítani és támogatni a civil kezdeményezéseket.
Egy település, egy térség értéke végső soron az ott lakók elégedettségében mutatkozik meg.
A cél-fa és annak egyes összetevői, valamint az ezek között fennálló logikai kapcsolatok megjelenítik magát a fejlesztési koncepciót.

A kistérség célpiramisa:

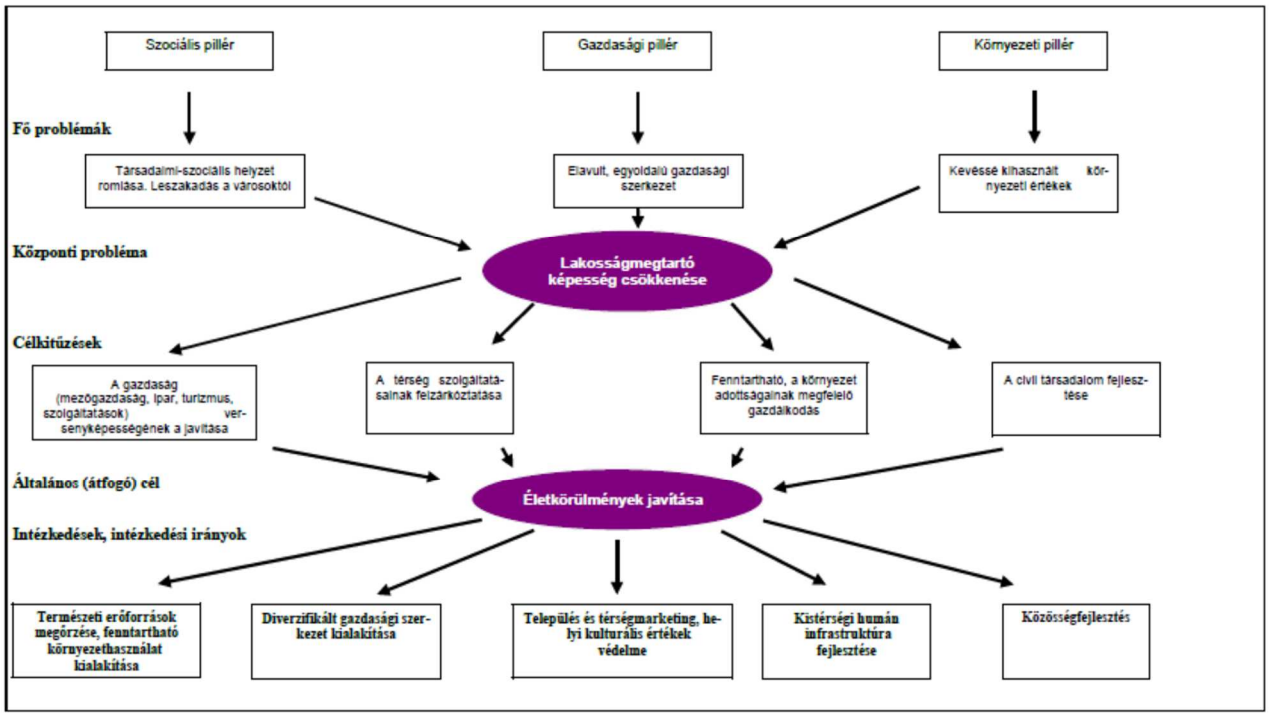

A kistérségi koncepciója Csőszre vonatkozóan az alábbiakat tartalmazta 2008-ban

Csősz

TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP	
A település által megfogalmazott jövőkép	Kistérségi vonatkozások
A település megfogalmazott víziója: A legfontosabb emberi értékeket figyelembe véve, a társadalmi összefogást kihasználva, Csősz 2010-re egy olyan megújult település lesz, amely nem csak az itt élő embereknek jelent otthont és pihenést.	A megfogalmazott jövőkép a település funkciói közül a lakófunkciót emeli ki. A kistérség településszerkezetének várható alakulása szempontjából ez megalapozottnak ítélhető.

ÉRTÉKEK A FŐ PILLÉREK TERÜLETÉN	
A település által megfogalmazott jövőképet alátámasztó erősségek	Kistérségi vonatkozások
Szociális környezet – összetartó, tenni vágyó emberek – szorgalmas, munkabíró emberek – készség a társadalmi értékű munka vállalására	Szociális vonatkozások – a kistérség számára ezek az erősségek a környezeti minőség folyamatos javulásaként válnak „image"-formáló erővé.
Fizikai környezet – kiváló éghajlati adottságok, tiszta levegő – széljárta terület – jó termőföld	Fizikai környezet vonatkozások – a kistérségre általában jellemző erősség. Fenntartása és továbbfejlesztése egyik kiemelt kistérségi érdek.
Gazdasági környezet – szabad munkaerő megléte – jó minőségű termőföld – nyitott és felvilágosult gondolkodás a falu vezetősége részéről	Gazdaságfejlesztési vonatkozások – kistérségi munkaerőpiaci monitoringot kell bevezetni, hogy a humán erőforrás mennyiségi és minőségi állapotáról naprakész információkat tudjon nyújtani a kistérség – a kistérségi mezőgazdasági szerkezetváltási program véglegesítésénél részletezett elemzéssel kell meghatározni a helyi optimumot a területhasználatban.

SZOCIÁLIS PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – alacsony képzettségi szint – szociális, kulturális élet hiánya – elöregedett falu	– általánosan jellemző a kistérségre. Az oktatásfejlesztési programban meg kell teremteni a folyamatos továbbképzés kereteit. – kistérségi szinten általános demográfiai jellemző. A települések fejlesztésében elsődleges cél kell legyen, hogy a kistérség váljon vonzóvá a fiatal korosztály számára. – a kistérség létrejöttével ebben a vonatko-

– oktatási struktúra működtetési nehézségei – a valós önkormányzati autonómia hiányából adódó bizonytalan jövőkép – civil kezdeményezések hiánya	zásban javul a helyzet.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – alternatív foglalkoztatási lehetőségek kiterjesztése – a szabad munkaerő célirányos képzése – közhasznú munka kiterjesztése minél több közérdekű feladat elvégzésére	– kistérségi szinten általános és megoldandó probléma. – kistérségi szinten általános és megoldandó probléma – kistérségi szinten általános és megoldandó probléma

FIZIKAI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – települési közüzemi infrastruktúra hiányosságai – elhanyagolt lakókörnyezet – túlzott igazgatási és kulturális centralizáció a nagyváros Székesfehérvár által – féloldalas közlekedési infrastruktúra a lehetségesnél alacsonyabb színvonalú településkép – falukép leromlott állapota – környezetszennyezés	– egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat. – a nagyvárosi kapcsolatokban a kistérséget egységesen kell megjeleníteni és képviselni.
Lehetőségek, intézkedések, eredmények – kedvező széljárás, szélenergia hasznosítási lehetőségek – EU-s csatlakozásból adódó lehetőségek kihasználása	– a kistérség összességében megoldandó probléma. A megoldáskeresésben nemcsak a szélenergia, hanem általában a megújuló energia termelés és felhasználás kell legyen a cél. Javasolni lehet a kistérségnek országos mintaterületté minősítését.

GAZDASÁGI KÖRNYEZET PILLÉR – PROBLÉMÁK ÉS MEGOLDÁSOK	
A település által megfogalmazott problémák	Kistérségi vonatkozások
Problémák – helyi munkalehetőségek hiánya – mezőgazdasági monokultúra – piacra jutási lehetőségek hiánya – vállalkozói, települési, közösségi együttműködés hiánya – helyi szolgáltatások visszaszorulása – alacsony vállalkozói kedv – szolgáltatásokat befogadó településközpont hiánya	– általában jellemző adottság. – általában jellemző adottság. – kistérségi szinten kezelendő problémacsomag – a kistérségi szolgáltatási program részben megoldást jelent a kérdésre.

Lehetőségek, intézkedések, eredmények – mezőgazdasági szerkezetváltás – kistermelői együttműködési szervezetek létrehozása – mezőgazdasági termelés és értékesítés összehangolása – horgászturizmus lehetőségeinek megteremtése – pihenés, kikapcsolódás feltételeinek a megteremtése	– a probléma a kistérségi mezőgazdasági program keretében kezelendő. – megoldást jelenthetne a klaszterizáció (építőipari klaszter, mezőgazdasági klaszter), illetve az integrátori tevékenység támogatása. – a kistérségi vízgazdálkodást azon az elvi alapon kell megújítani, hogy biztosítható legyen a minél nagyobb vízmennyiség, minél több ideig történő visszatartása a kistérségben. Ezzel lehetőséget is lehet teremteni horgászatra felhasználható új állandó víztükrök kialakítására.

KIEMELT AKCIÓK-AKCIÓTERÜLETEK	
A település által megfogalmazott fő akcióterületek	Kistérségi vonatkozások
– Életközösség program o óvodai ellátás kiterjesztése o iskolai oktatás koncentrációja o tornaszoba építés o teleház létrehozása – Tiszta Csőszért program o környezetrendezés o illegális hulladéklerakók felszámolása o környezettudatosság növelése o köztisztasági akciók folyamatos fenntartása – Foglalkoztatási program o helyi munkalehetőségek felkutatása o közterületek, középületek felújítása közhasznú munka keretében – Településfejlesztés program o szennyvízelvezetés, kezelés megoldása o felszíni csapadékelvezetés megoldása o Csőszi árok rendbetétele o közlekedésszervezés – Mezőgazdasági program o termelési szerkezetváltás, diverzifikáció – Értékvédelem program o a katolikus és református templomok felújítása, karbantartása o ravatalozó a katolikus temetőben o református temető ravatalozójának felújítása o mindkét temető útjainak rendezése, járdaépítés – Szélerőmű program (kistérségi kiterjesztésben) – Sport program o sportpálya kialakítása o kézilabda pálya építése o kosárlabda pálya építése	– segítheti ennek a programnak a megvalósítását a kistérségi szinten megszervezendő felnőtt oktatás – egységes kistérségi célprogram keretében kell összefogni a tennivalókat és megoldásokat – a kistérségi mezőgazdasági program integrálja ezt a programot is – kistérségi célprogram szinten kezelendő kérdés

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény terv (MATrT) szerint az ország szerkezeti terve Csősz város települési térséggel, mezőgazdasági-, és vízgazdálkodási térséggel érinti.

Az ország szerkezeti tervének kivágata

Csősz
- települési térség, erdőgazdálkodási, mezőgazdasági és vízgazdálkodási térség

érinti.

Az országos műszaki infrastruktúra hálózatok közül országos kerékpárút érinti a települést.

61. Közép-magyarországi kerékpárútvonal:
61.B: Cece – Soponya – Tác – Szabadbattyán

A településrendezési tervek készítésére a MATrT fő szabályai a következők:

Térségi területfelhasználási kategóriák:

10. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;

c) a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni.

(2) A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.

(3) A sajátos területfelhasználású térségbe sorolt országos területfelhasználási térség területét a fenti számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

11. § A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során

a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, – nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével – beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;

c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá

különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Új beépítésre szánt terület kijelölés:

MATrT 12. § (1) Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési eszközben új beépítésre szánt területet a következő szempontok mérlegelése alapján kell kijelölni:

a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,

b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, és

c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet, vagy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerinti barnamezős terület.

(2) Az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti szempontot abban az esetben nem kell alkalmazni, ha a *c)* pont szerinti meglévő beépítésre szánt terület – tervezett rendeltetésnek megfelelő – igénybevétele aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt.

(3) Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet, – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy véderdőt – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy véderdő kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a véderdő területét a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

Műszaki infrastruktúra hálózatok

MATrT 14. § (1) Az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/1–4/6. melléklet tartalmazza.

(2) A közút számozásának nem közlekedésfejlesztési célból történő megváltoztatása a 4/1. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(3) Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.

(4) A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékeit, továbbá a nemzetközi és hazai szénhidrogénszállító-vezetékek térbeli rendjét a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/8. és a 4/9. melléklet tartalmazza.

(5) Az országos vízi létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/10. melléklet tartalmazza.

(6) Az országos hulladékgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/11. melléklet tartalmazza.

(7) Az országos kerékpárút-törzshálózat számozásának turisztikai célból való megváltoztatása a 4/5. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

15. § (2) A településrendezési eszközökben

a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési eszközök egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, azok térbeli rendjétől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos megyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

Országos övezetek lehatárolása

1. Azon országos övezetek, melynek lehatárolása és az övezeti szabályok a MATrT-ben megállapításra kerültek:

Országos övezet kivágata	az övezetre vonatkozó szabályok MATrT szerint
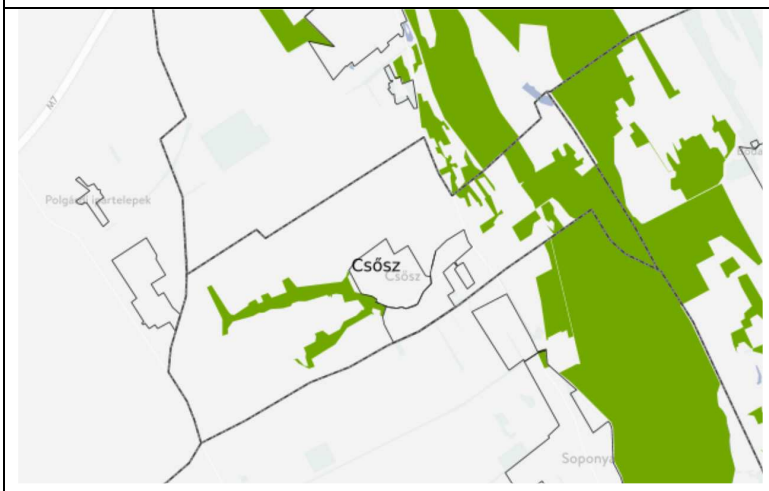 OTrT kivágat 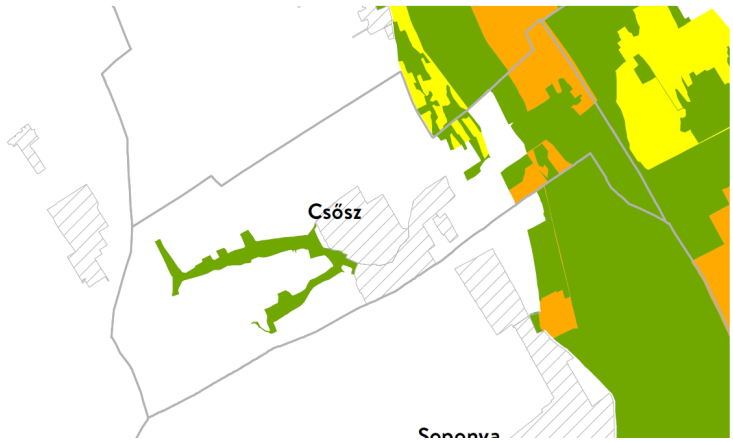 FmTrT kivágata	**Ökológiai hálózat magterületének övezete** **MATrT 25. §-a szerint:** **az övezetet érintően a** településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja. A kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el. Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

	Az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.
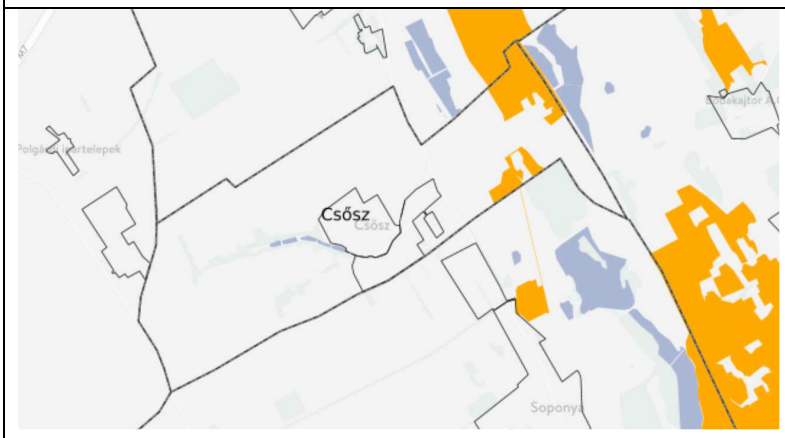 OTrT kivágata 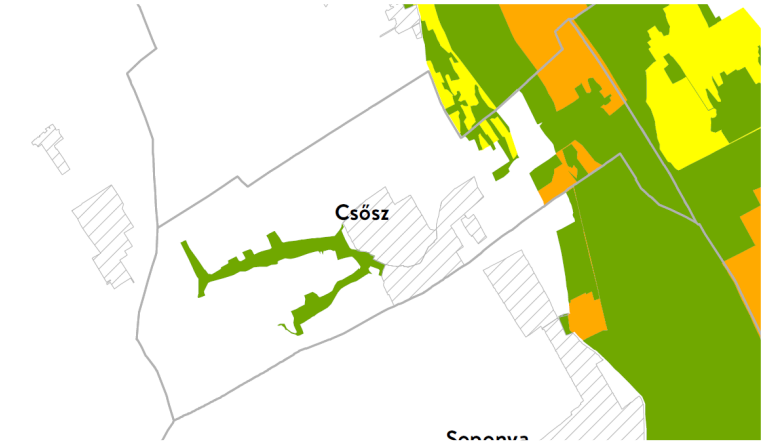 FmTrT kivágata	**Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete MATrT 26. §-a szerint** Az övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja. A kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el. Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre

	vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.
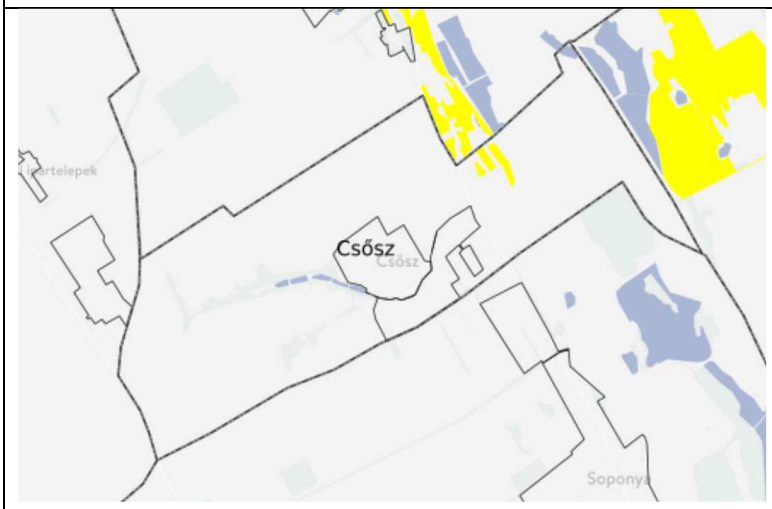 OTrT kivágata 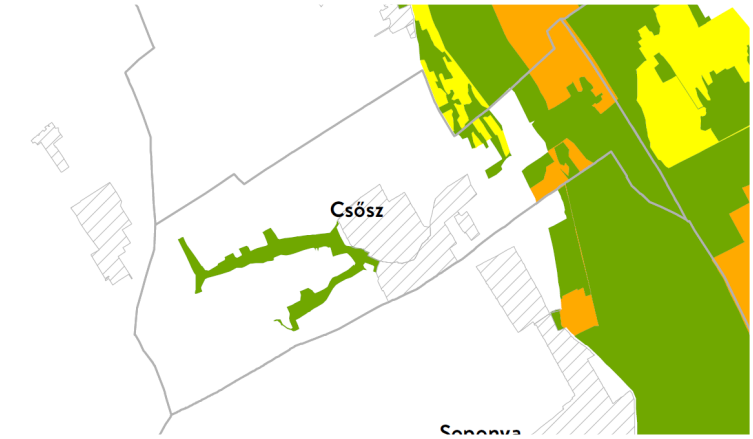 FmTrT kivágata	**Ökológiai hálózat pufferterületének övezete** **MATrT 27. §-a szerint** Az övezetben csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. A településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti. (3) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a külön feltételektől függetlenül is kijelölhető. Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.

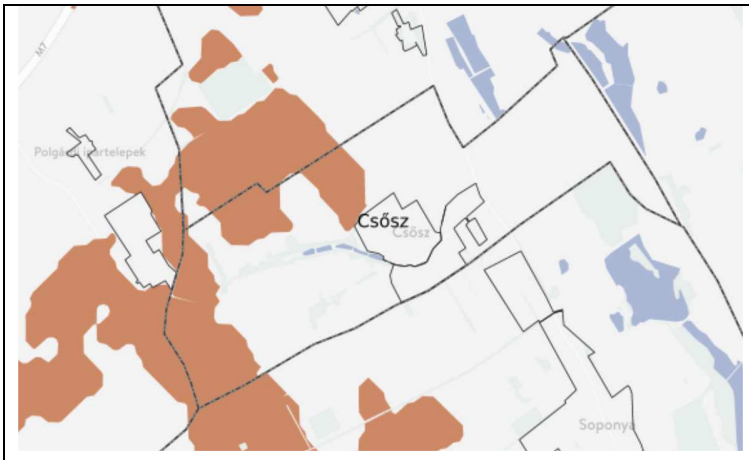

OTrT kivágata

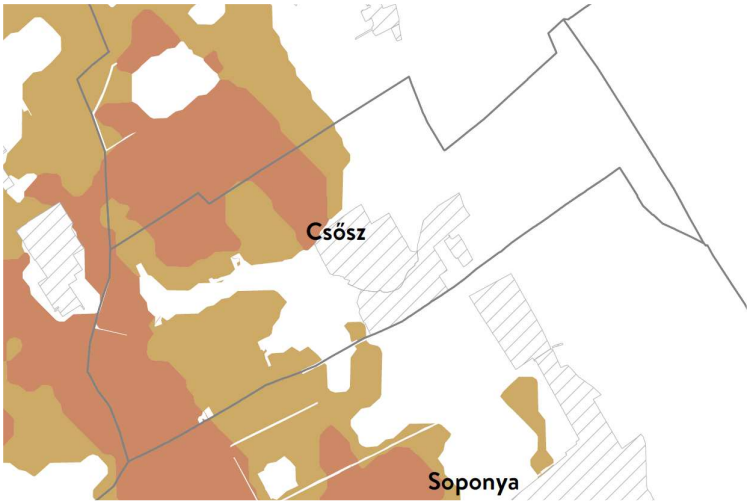

FmTrT kivágata

Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
MATrT 28. §-a szerint

Az övezetben új beépítésre szánt terület – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.

A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

OTrT kivágata

FmTrT kivágata

Erdők övezete MATrT 29-30. §-a szerint

Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet

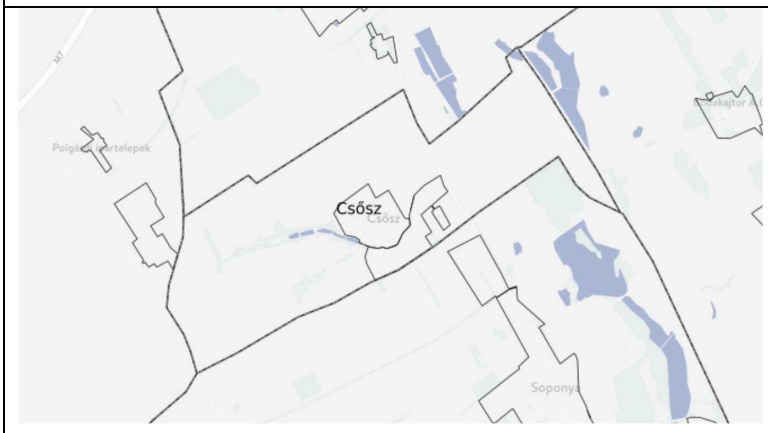

OTrT kivágata

Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete MATrT 31. §-a szerint

A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

A lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén:

a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,

b) új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses

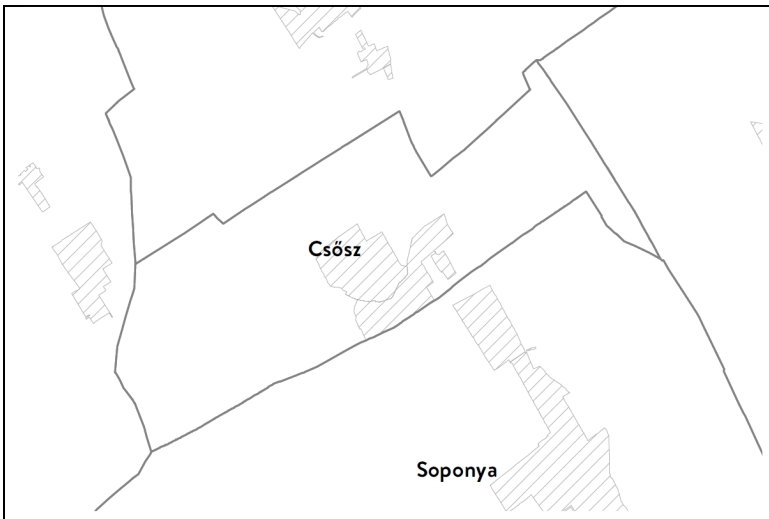 FmTrT kivágata	művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell, *c)* a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni. Az övezet Csősz közigazgatási területét nem érinti.
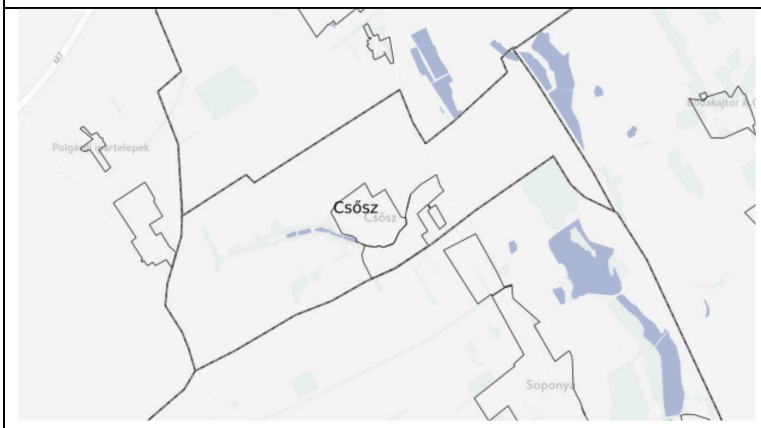 OTrT kivágat 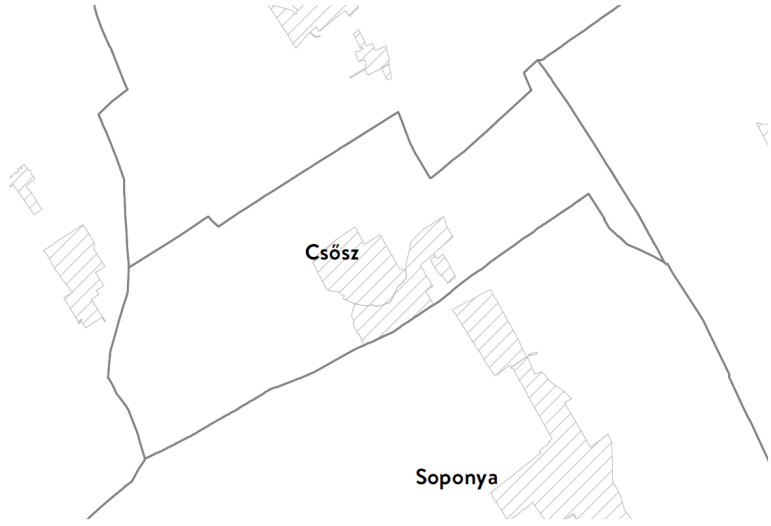 FmTrT kivágat	**Honvédelmi és katonai célú terület övezete** **MATrT 32. §-a szerint** Az övezetet a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. A lehatárolt területét a településrendezési eszközökben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe kell sorolni; a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett. A területfelhasználási egység kijelölésének módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges. Az övezet Csősz közigazgatási területét nem érinti.

2. Azon országos övezetek, melynek területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.
A 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 2019. június 22-én lépett hatályba.

Országos övezet kivágata	övezeti szabályok miniszteri rendeletben meghatározottak
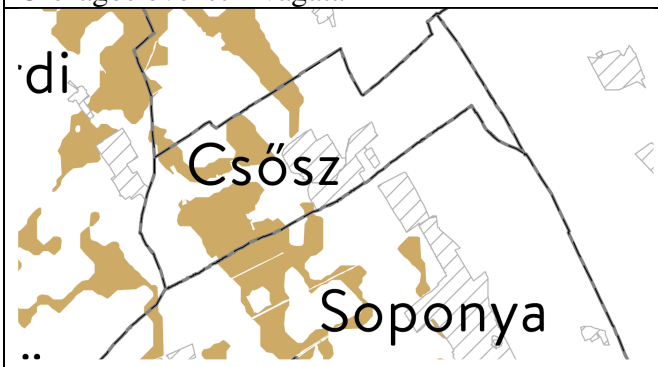 Miniszteri rendelet kivágata 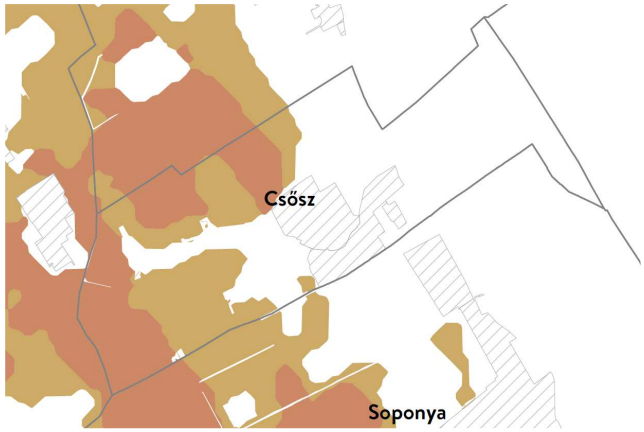 FmTrT kivágata	**Jó termőhelyi adottságú szántók övezete az MvM rendelet szerint:** **2.** § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni. (2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
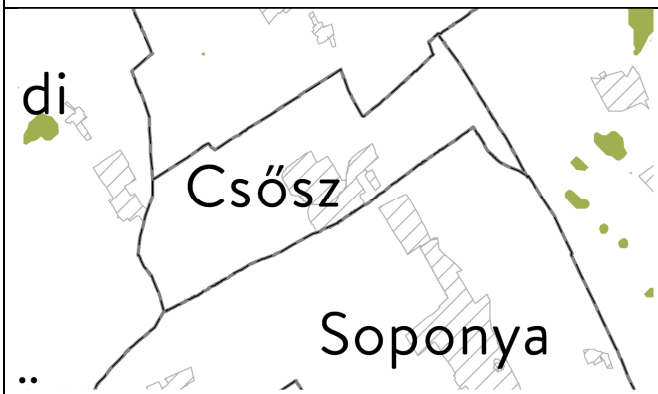 Miniszteri rendelet kivágata	**Erdőtelepítésre javasolt terület övezete az MvM rendelet szerint:** **3.** § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni. Az övezet nem érinti Csősz területét.

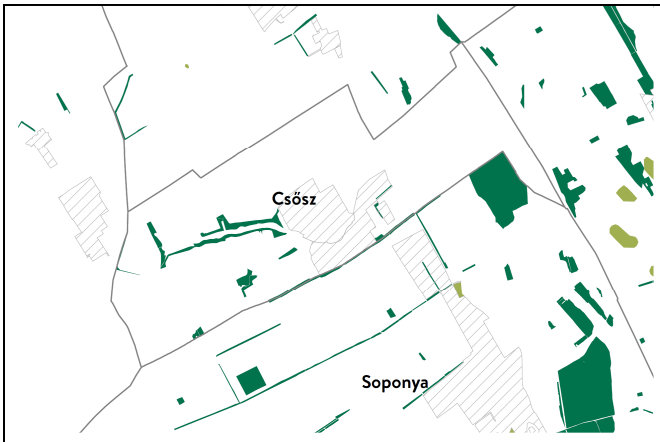

FmTrT kivágata

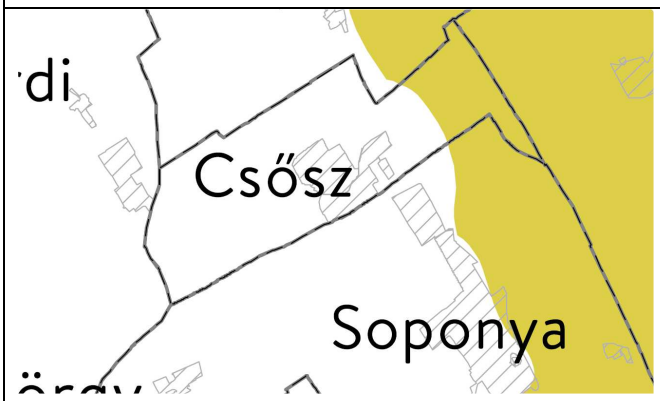

Miniszteri rendelet kivágata

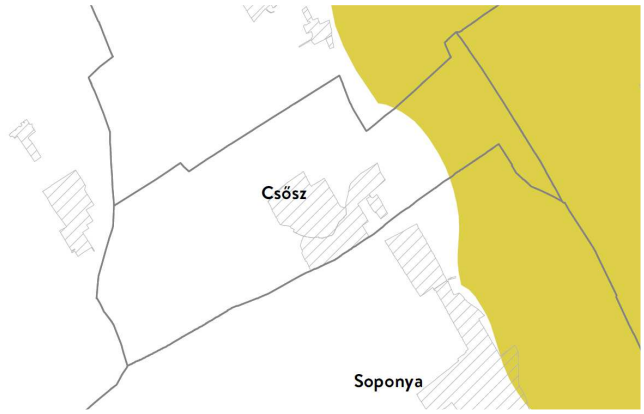

FmTrT kivágata

Tájképvédelmi terület övezete az MvM rendelet szerint:

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem

	veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.
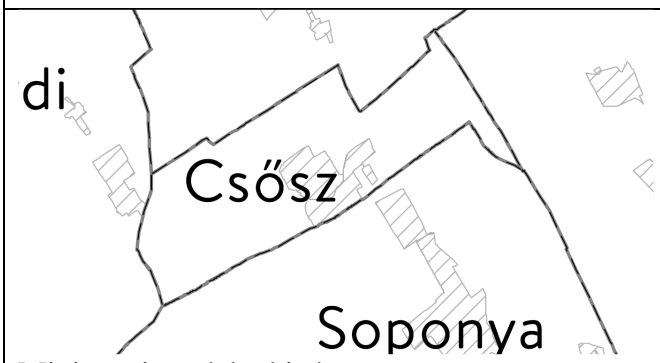 Miniszteri rendelet kivágata FmTrT kivágata	**Vízminőség-védelmi terület övezete az MvM rendelet szerint:** **5. §** (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell. (2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani. (3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. **A FmTrT vízminőség-védelmi területre vonatkozó megyei rendelkezések:** 7. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetének területét érintően a településrendezési eszközök készítésénél külön ki kell térni a vízminőség-védelmi szempontok fokozott érvényesítésére. (2) Az övezet területén tisztítatlan, vagy tisztított szennyvíz sem helyezhető el. Gondoskodni kell a szennyvizek eltávolításáról, illetve kivezetéséről az övezetből. (3) Az övezet területére kívülről - regionális szennyvízgyűjtő- és -tisztító rendszerre szennyvízcsatorna-hálózaton történő csatlakozás kivételével - a szennyvíz bevezetése tilos. Az övezet nem érinti Csősz közigazgatási területét.

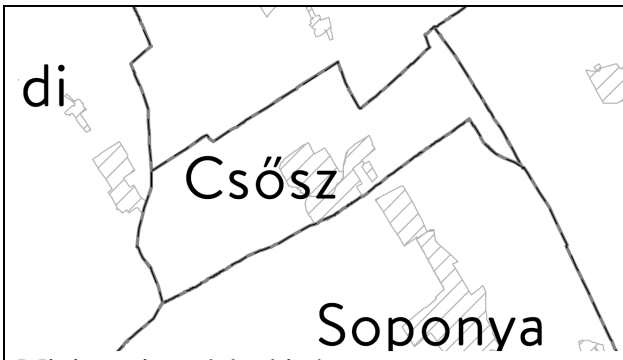 Miniszteri rendelet kivágata FmTrT kivágata	**Nagyvízi meder övezete** **6. §** (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. (2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni. (3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni. Az övezet Csősz területét nem érinti.
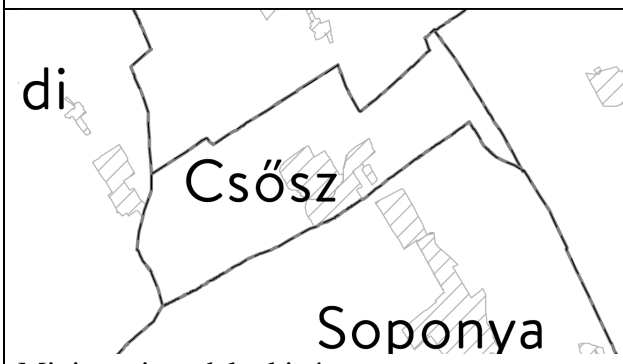 Miniszteri rendelet kivágata	**VTT-tározók övezete** **7. §** A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Az övezet Csősz területét nem érinti. Fejér megye esetében a VTT-tározók övezete nem releváns.

1.3.2. Fejér Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata

Fejér megye Területrendezési tervét 7/2020. (II.28.) számú rendeletével fogadta el a megyei önkormányzat.

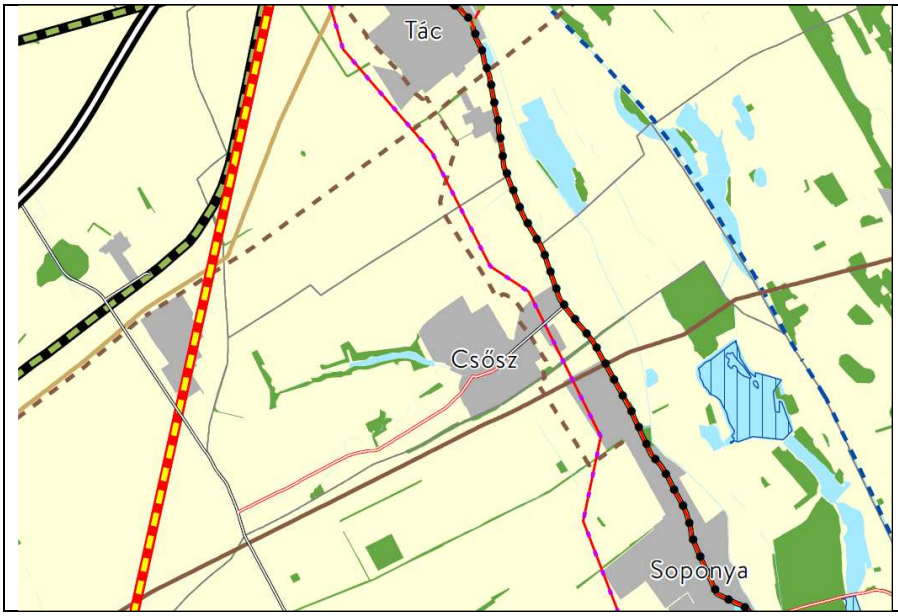

Fejér megye szerkezeti tervének kivágata
A megye szerkezeti terve szerint Csősz települési térséggel, mezőgazdasági és erdőgazdasági térséggel érintett.

A közlekedési hálózatok közül
Meglevő elem: 6307. j. Szabadbattyán - Cece mellékút,
Tervezett elem: Csősz - 6301. j. mellékút,
Országos kerékpárút törzshálózati vonal: 61.B: Cece - Soponya - Tác - Szabadbattyán,
Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati távvezeték tervezett elemei: Szabadbattyán – Soponya
Meglévő földgázszállító vezetékek
508 Adony - (Papkeszi)

A térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások

kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák	Területrendezési követelmények
Erdőgazdálkodási térség *Területe a FmTrT-ben:* **48,45ha**	az erdőgazdálkodási térségben az erdő területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni;
Mezőgazdálkodási térség *Területe a FM TrT-ben:* **1458,91 ha**	a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, – nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével – beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
Települési térség *Területe a FM TrT-ben:* **148,36 ha**	a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.

Vízgazdálkodási térség *Területe a FM TrT-ben:* **19,76 ha**	a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint a megyei övezetre vonatkozó előírások

FmTrT szerin az övezet lehatárolása	MvM rendelet előírásai
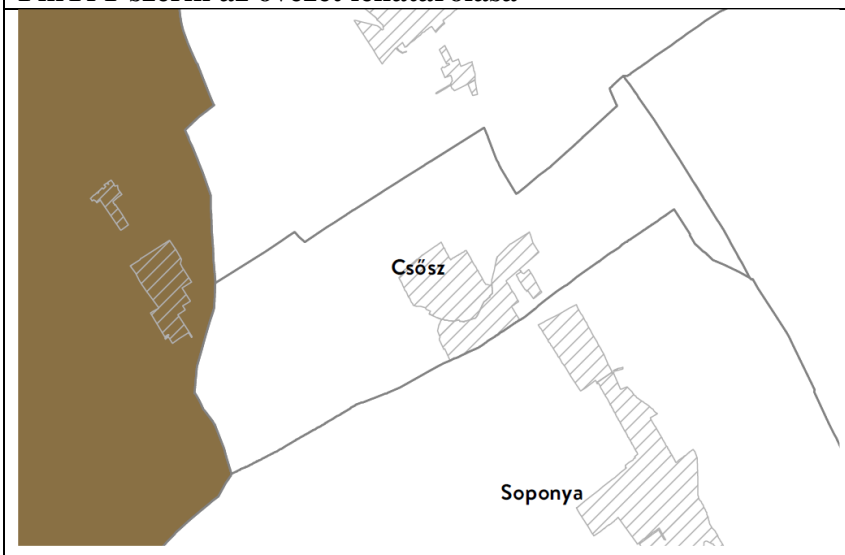	**Ásványi nyersanyagvagyon övezete** **8. §** (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. (2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el. Csősz területét az övezet nem érinti.
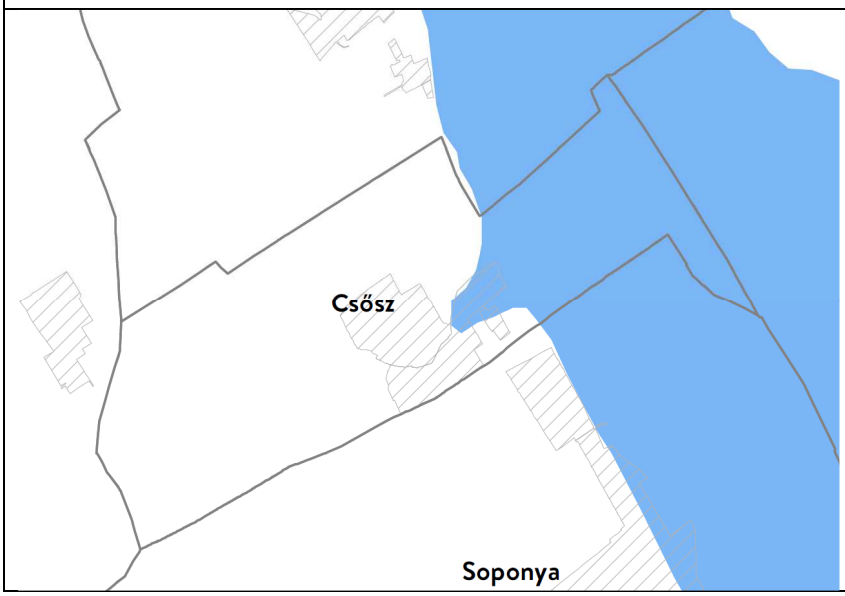	**Rendszeresen belvízjárta terület övezete** **9. §** (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

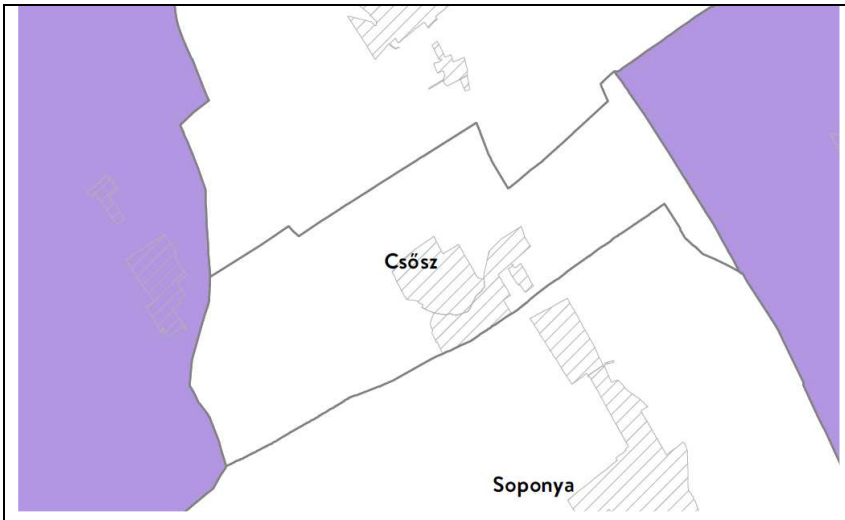	**Földtani veszélyforrás terület övezete** **11. §** (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. (2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul. (3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni. **Az övezet nem érinti Csősz közigazgatási területét.**

Fejér Megye Területrendezési tervében az egyedileg meghatározott megyei övezetek a következők:

FmTrT szerint az övezet lehatárolása	Fm-i önk. rendelet előírásai
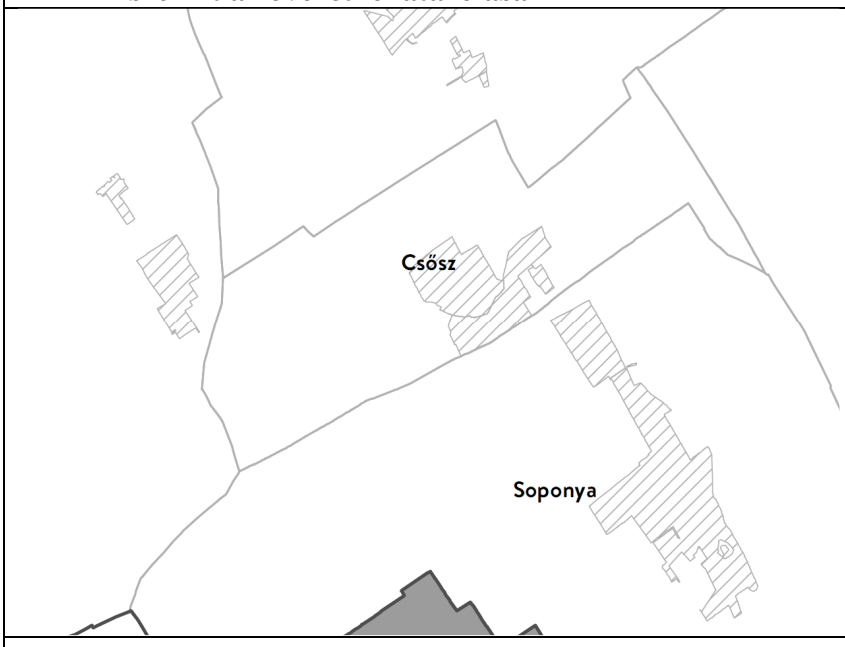	**Felzárkóztatandó belső periféria övezet** **8. §** (1) A felzárkóztatandó belső periféria övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az övezethez tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**

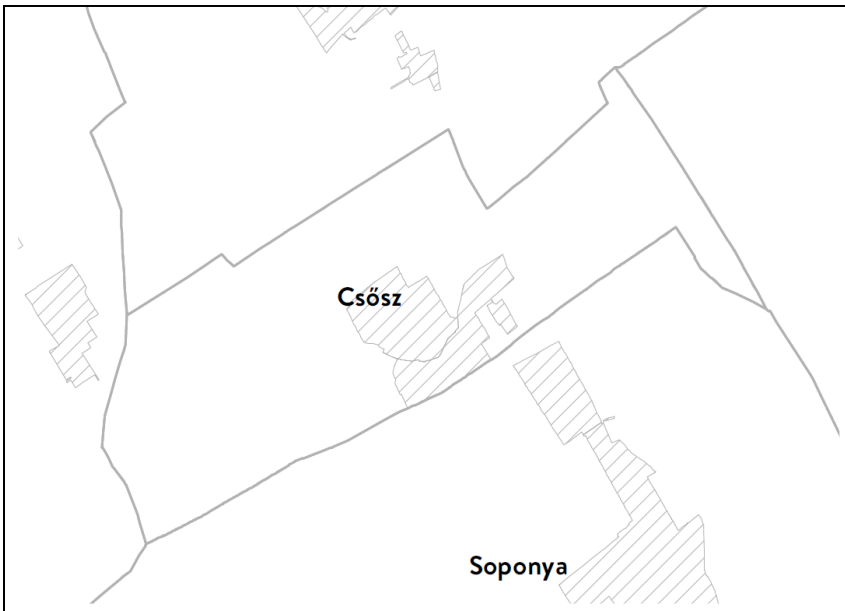

Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet

9. § (1) A Vértesi Natúrpark településein a településfejlesztési koncepciókat, az integrált településfejlesztési stratégiákat és a településrendezési eszközöket a natúrpark létrehozási céljainak megfelelően kell kidolgozni. Az azokban megfogalmazott előírásoknak támogatnia kell a natúrpark alapító (felterjesztési) dokumentumában szereplő célkitűzéseket, továbbá biztosítania kell a natúrpark természeti és kulturális, valamint táj- és településképi értékeinek védelmét.

(2) A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény rendelkezéseivel összhangban álló Pannónia Szíve turizmusfejlesztési koncepció program által érintett települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit a turisztikai régió turizmusfejlesztési koncepcióban megfogalmazott céloknak megfelelően kell kidolgozni. A Pannónia Szíve program desztinációs elvben gondolkodva alkot egy olyan, számos települést magába foglaló térséget, ahol a fejlesztési elképzeléseket nemcsak a turizmus, hanem számos egyéb területen is össze kell hangolni.

Az övezet nem érinti Csősz területét.

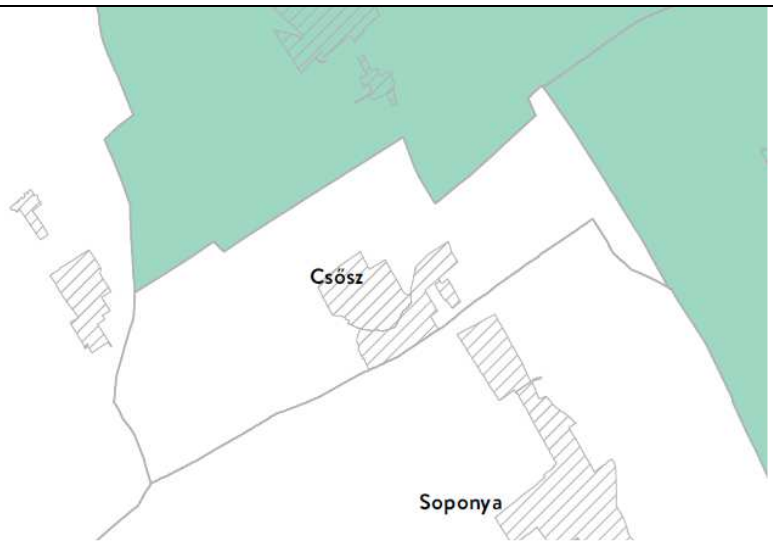

Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet

10. § (1) A megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak, valamint településszerkezeti terveinek készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell.

(2) Az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó települések esetében közös, társulásban elkészített településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, valamint településszerkezeti terv kidolgozása javasolt.

(3) A tervdokumentumokban különösen az alábbi térségi jelentőségű tartalmi elemeket kell összehangolni, a térségi szinten rendelkezésre álló humán, gazdasági és természeti erőforrások együttes vizsgálata alapján:

a) a közlekedési hálózat elemeit,

b) a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát,

c) a kereskedelmi gazdasági területek, ipari gazdasági területek, ipari parkok, innovációs, logisztikai területek helyét és méretét,

d) az érintett térségben

	rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit, e) a rendelkezésre álló szabad „barnamezős” területeket, figyelemmel a kialakult hagyományos, értékes településszerkezetekre, és a táj terhelhetőségére. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**
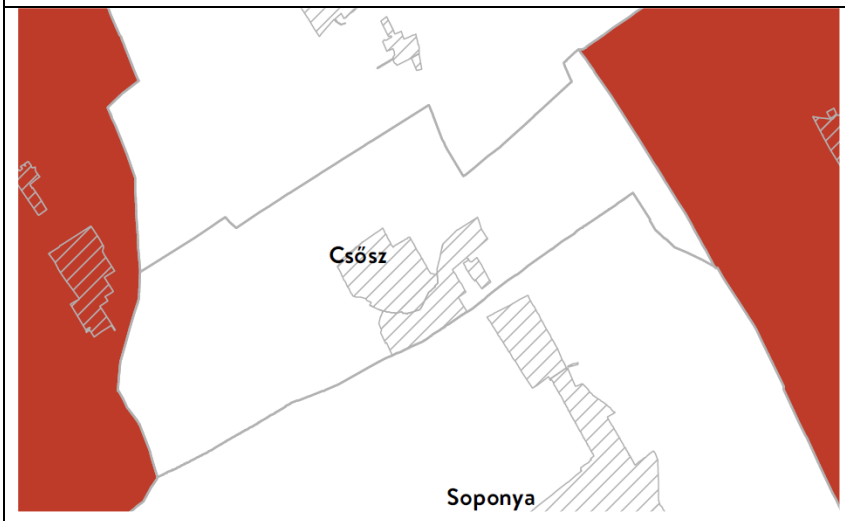	**Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet** 11. § (1) A Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetbe tartozó települések borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területeire, valamint a volt zártkerti (kertes mezőgazdasági) területeire a településrendezési eszközöket olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a szőlő- és borgazdálkodást és gyümölcstermesztést segíti és ösztönzi, továbbá ezen területek beépíthetőségét csak az előbbi célok érdekében teszi lehetővé. Kerülni kell a beépítésre szánt területek és a mezőgazdasági birtokközpontok kijelölését, kivéve, ha a birtokközpont szőlészetiborászati, kertgazdasági funkciót, illetve ehhez kapcsolódó lakó, szállás és vendéglátó funkciót szolgál. (2) Az övezetbe tartozó mezőgazdasági területeken, övezetekben - birtokközpont telkét kivéve - a telkek beépíthetősége maximum 5% lehet. (3) A korábbi zártkertek területe a település településszerkezeti tervében beépítésre szánt területté csak akkor minősíthető, ha az nem tartozik borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II.

	osztályú területhez, valamint az országos ökológiai hálózat magterületéhez és ökológiai folyosó területéhez, továbbá, ha a következő feltételek együttesen teljesülnek: a) az érintett terület a település belterületével, vagy beépítésre szánt területével határos, b) a tervezett területhasználathoz tartozó, jogszabályban szabályozott és a helyi sajátosságoknak is megfelelő telekstruktúra, telekméret és telekgeometria kialakítása biztosítható, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte, c) a tervezett funkció (lakó, üdülő, gazdasági, stb.) működéséhez szükséges - a megközelítést és a közművek elhelyezését egyaránt lehetővé tevő - közterületek biztosítottak, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte, d) a közművek kiépítettek vagy kiépítésük lehetősége és feltételei biztosítottak és erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte vagy döntést hozott a költségek

	vállalásáról. (4) A volt zártkertek, hagyományos szőlőhegyek sajátos településképi és tájképi értékeit a településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**
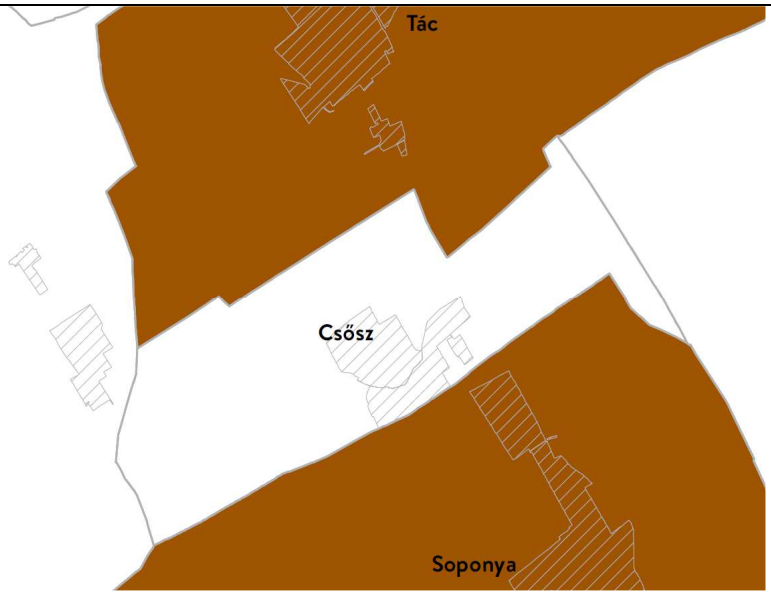	**Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet** 12. § (1) Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit, valamint településrendezési eszközeit a település jellemző kulturális örökségének megőrzésére és fejlesztésére tekintettel, a turisztikai értékek, vonzerők bemutathatóságát is figyelembe véve kell kidolgozni. (2) A településképi rendeletekben ki kell jelölni azoknak a településképvédelmi szempontból meghatározó területeknek a határát, amelyek a védendő örökségi és történeti objektumokat és területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalják magukban. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**

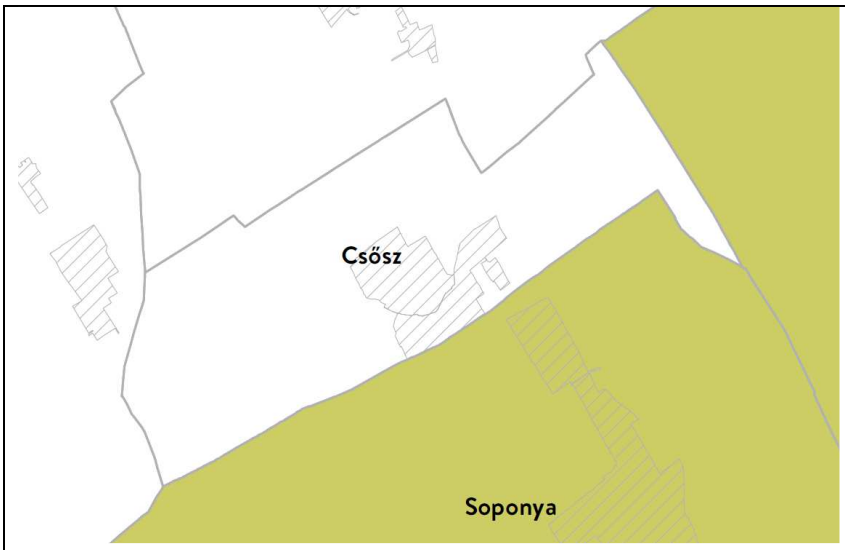	**Majorsági térség övezete** **13.§** (1) Majorsági térség övezetbe tartozó települések mezőgazdasági területein és mezőgazdasági üzemi különleges területein a településrendezési eszközökben olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a termőföldvédelem, környezetvédelem, valamint az épített örökségi és táji értékek figyelembevétele mellett segíti és ösztönzi - különösen a mezőgazdasági funkcióhoz, tevékenységekhez kapcsolódó - fejlesztéseket és beépítéseket. (2) A meglévő majorsági területek (mezőgazdasági üzemi különleges területek, „majorok”, „puszták”) figyelembevételével, és lehetőség szerinti felhasználásával kell meghatározni mezőgazdasági birtokközpontok létesítésének, valamint beépítésének speciális, helyi adottságokat és igényeket figyelembe vevő szabályait. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**
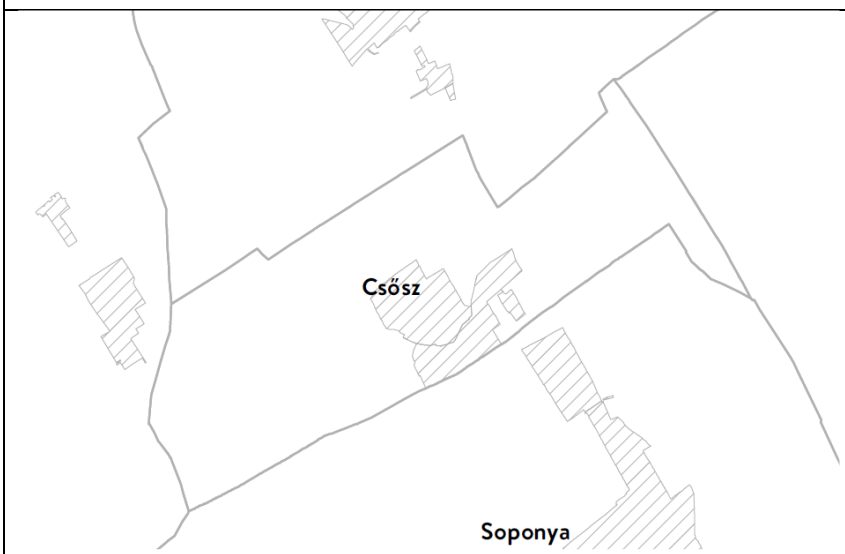	**Karsztvízszint emelkedésével érintett területek övezete** **14. § (1)** Az érintett települések településrendezési eszközeiben vízügyi adatszolgáltatás, szakvélemény alapján kell meghatározni a biztonságos, vízkárral nem veszélyeztetett, továbbá a karsztvizek tisztaságának megőrzését is biztosító területhasználatokat, le kell határolni a veszélyeztetett területrészeket, valamint ki kell dolgozni azok használati, építési szabályait. (2) A fentiek figyelembevételével el kell

	készíteni a települési vízgyűjtőkre is kitekintő csapadék- és karsztvíz elvezetési, hasznosítási tervet. **Az övezet nem érinti Csősz területét.**
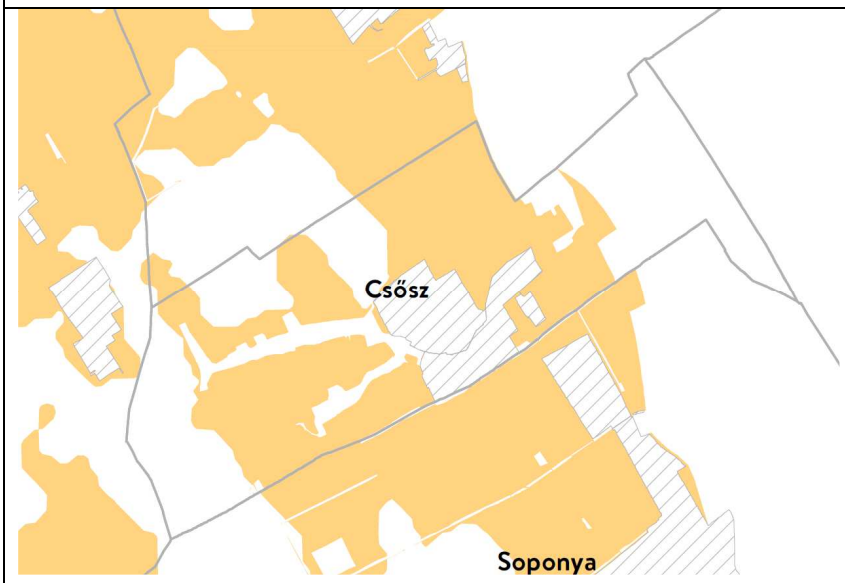	**Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete** 15. § (1) A településrendezési eszközöket úgy kell kidolgozni, elkészíteni, hogy a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet területét érintően - a háztartási méretű kiserőművek kivételével - naperőmű ne legyen létesíthető. (2) A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető területeket.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

TÁC

Tác településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései alapján Csőszt az alábbi fejlesztési tervek érintik:

Aba

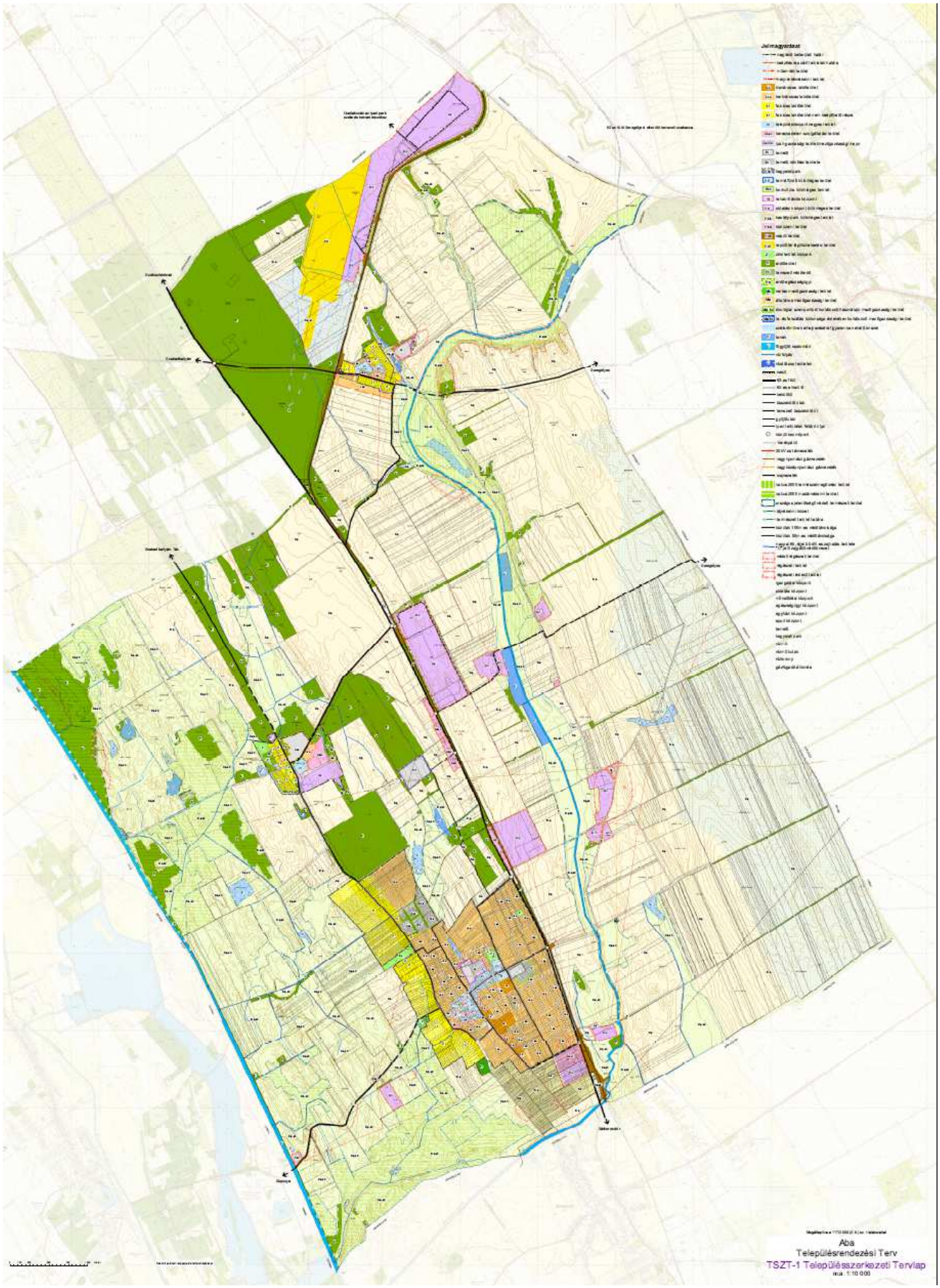
Aba
Településrendezési Terv
TSZT-1 Településszerkezeti Tervlap

Aba településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Csőszt érintő elhatározásokat nem tartalmaz.

Soponya

A település szerkezeti terve digitális formátumban nem állt rendelkezésre. A papír alapú terveket áttekintve megállapítható, hogy Sárkeszi településrendezési terve Csőszt érintő elhatározásokat nem tartalmaz.

Polgárdi

Polgárdi településszerkezeti terve több olyan elemet is tartalmaz, melyek szorosan kapcsolódnak Csősz közigazgatási területéhez.

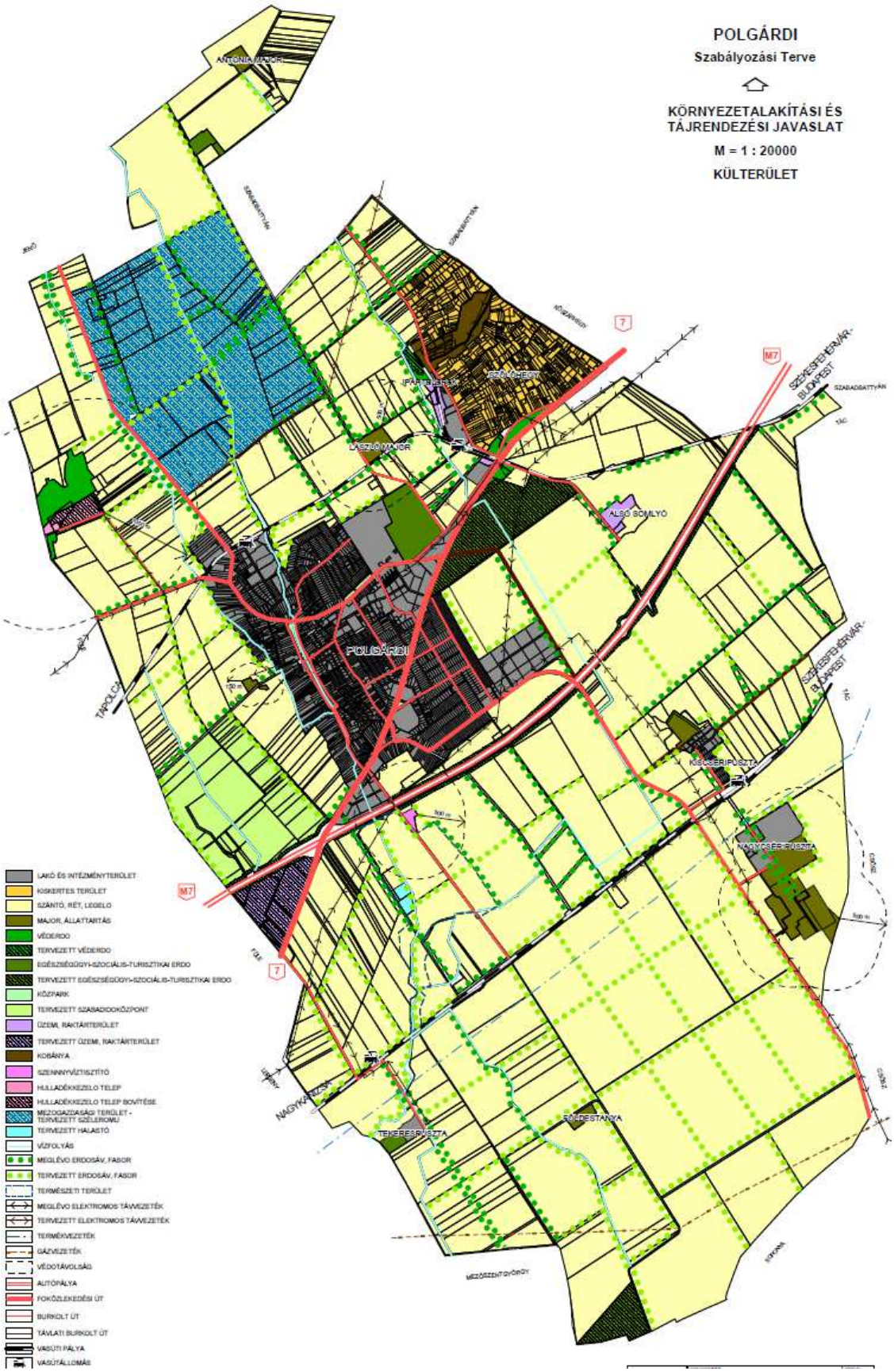

- Nagycsér puszta gazdasági terület
- Csősz igazgatási területéhez csatlakozó állattartó telep védőtávolsága

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Településfejlesztési koncepciót 2006-ban fogadta el a képviselő-testület. A koncepciót nem tudta az önkormányzat a tervezők rendelkezésére bocsátani.

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

20/2008. (V.28.) KH számú határozat a szerkezeti terv elfogadásáról
2/2008. (II.25.) számú rendelet a helyi építési szabályzatról

1.7. A település társadalma

(A fejezetben található adatok a KSH, a TeIR adattárból származnak)

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint Csősz nem tartozik a kedvezményezett települések közé.

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1057	1050	1072	1074	1042	1032	1044	1043	1024	1008	1004

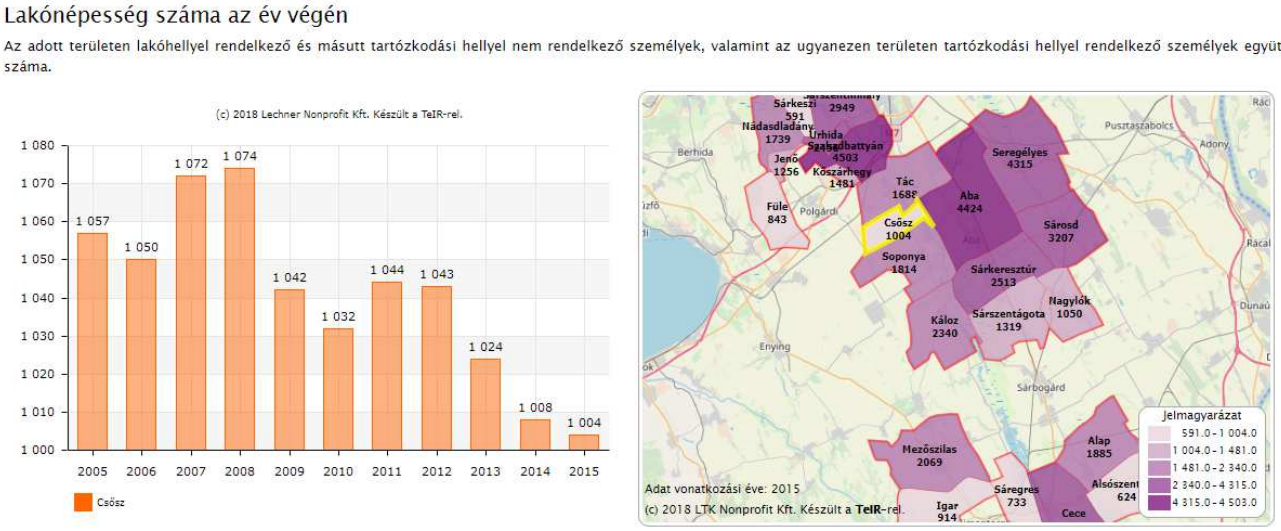

Csősz és a környező települések népessége
forrás: TeIR

Csősz lakónépessége 2001-től kezdve folyamatos növekedésnek örvendett: a 2005. évi 1057 főről 2008-ban érte el legnagyobb lélekszámát (1074 fő). 2010 után ez a szám mérséklődött, 2015-ben a népesség a KSH adatai szerint 1004 fő volt. A népesség változását szemlélteti feljebb a táblázat, illetve az ehhez tartozó idősoros ábra. Az idősorból illetve a trendből való előrejelzés valószínűsíti, hogy a népesség jelentősen nem fog változni. Településfejlesztési eszközökkel a népesség növekedését elő kell segíteni.

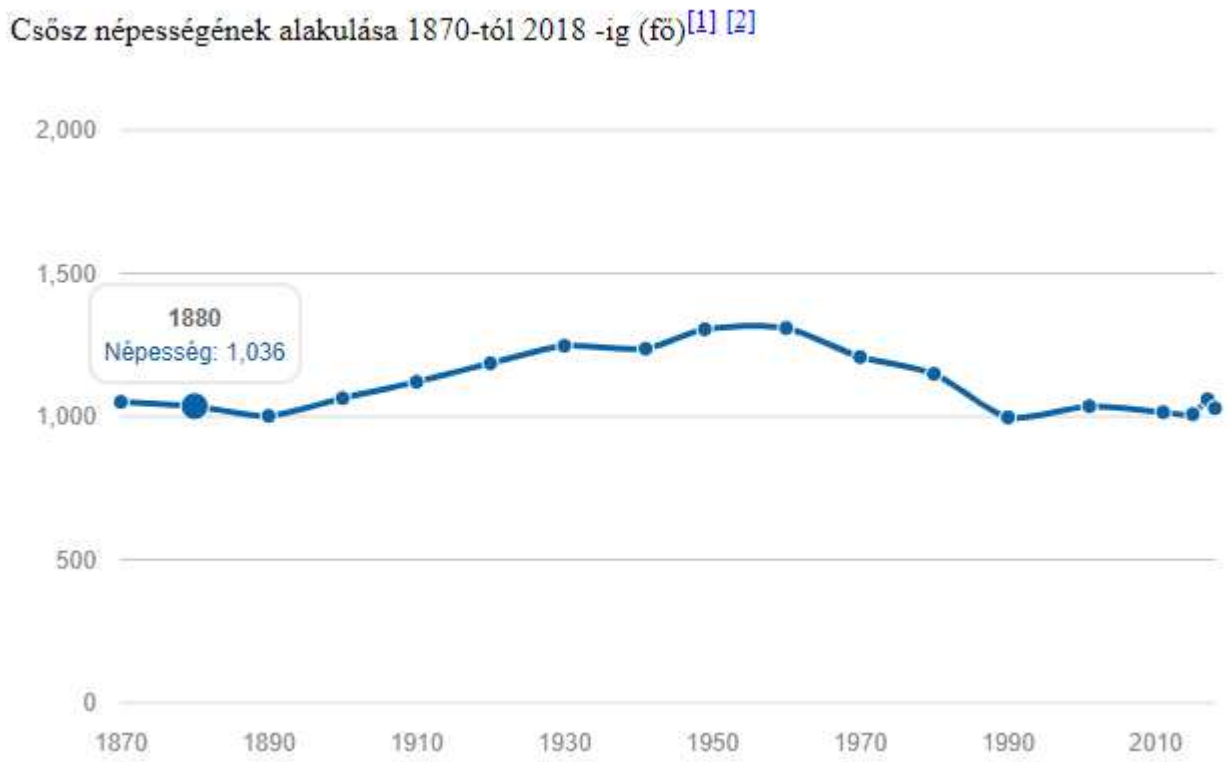

Csősz népességének alakulása 1870-től napjainkig
forrás: nepesseg.com

Együtt figyelhető meg a nők és a férfiak számának alakulásában; 2009 után a nők kerültek többségbe (2015-ben 508 fő) a férfiakkal szemben (2015-ben 496 fő), azonban ez a különbség elhanyagolható, statisztikailag egyenlő arányban vannak jelen a férfiak és a nők a településen.

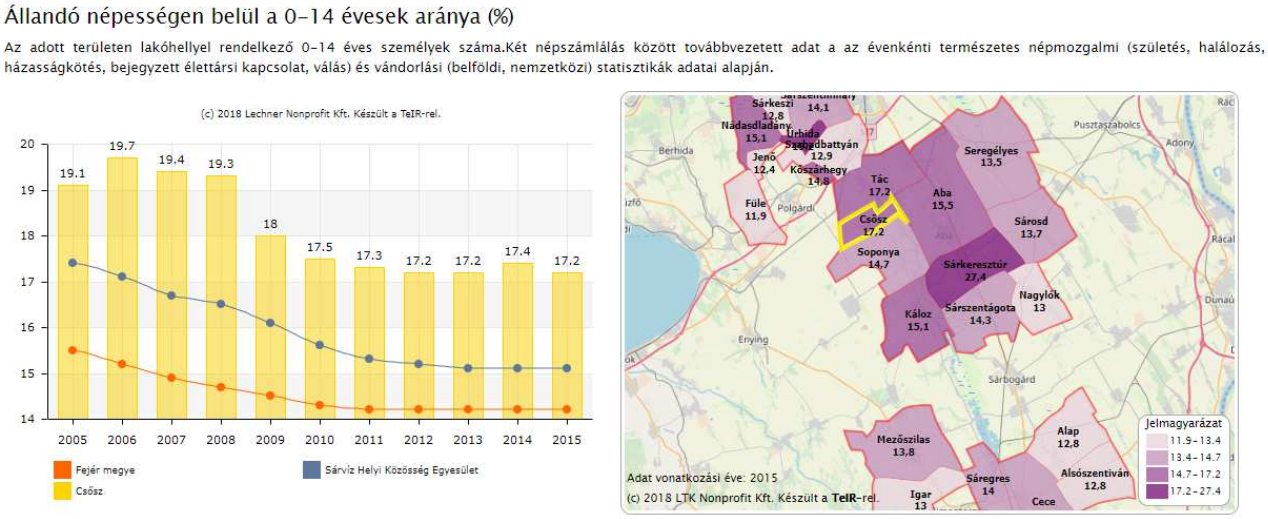

Csősz és a környező települések népességén belül a 14 éven aluliak aránya
forrás: TeIR

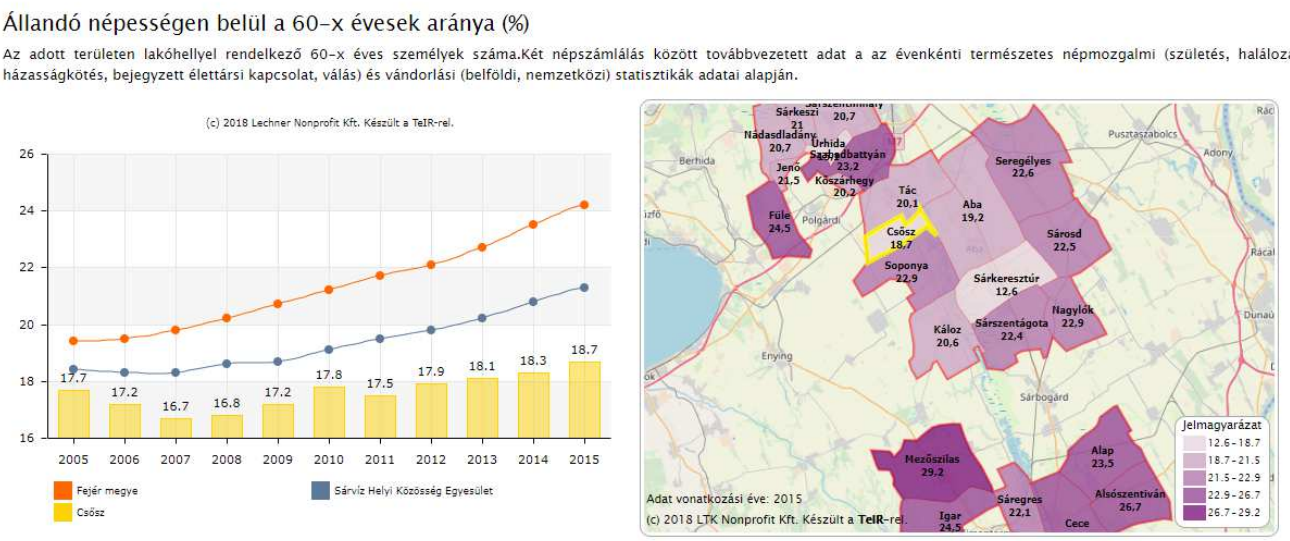

Csősz és a környező települések népességén belül a 60 éven felüliek aránya
forrás: TeIR

A fenti ábra a lakónépesség megoszlását mutatja a 14 év alattiak és a 60 éven felülieket érintően. 2015-ben a 14 éven aluliak aránya 17,2 % míg a 60 éven felüliek aránya 18,7 % volt. A gazdaságilag inaktív korba tartozó népesség száma 360 fő volt.

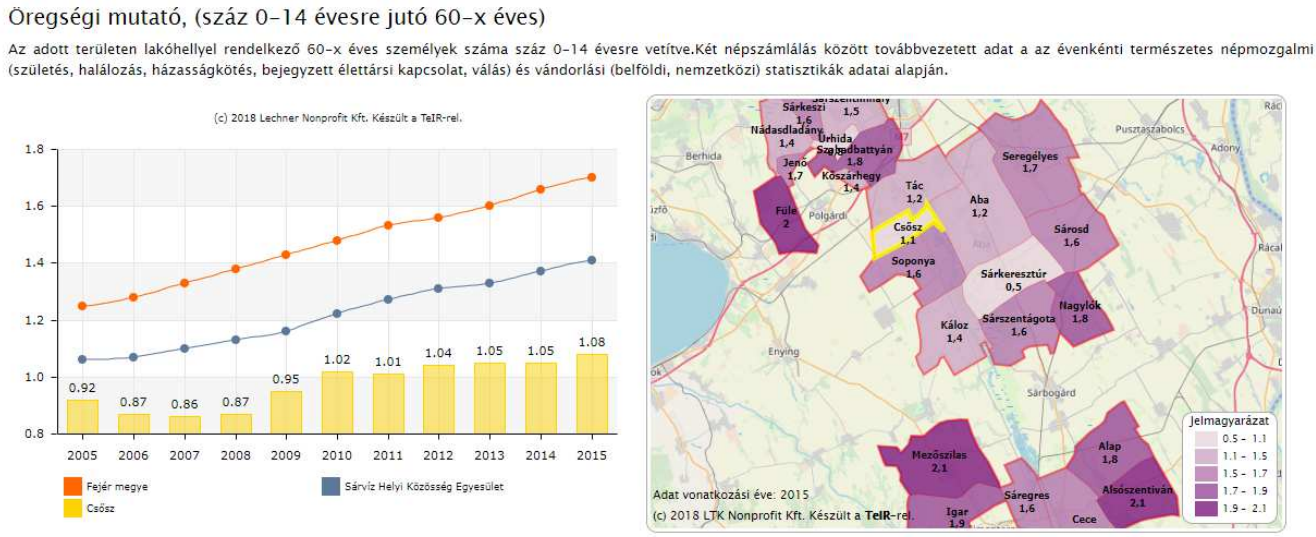

Öregségi mutató alakulása 2005-től (száz 0-14 évesre jutó 60 felettiek száma)
forrás: TeIR

A fenti ábra az öregségi mutató alakulását mutatja 2005-től 2015-ig. Csősz öregségi mutatói a megyei átlagnál jóval alacsonyabb, illetve a környező települések átlagánál is jelentősen alacsonyabb. Tehát a környező településeknél Csősz településen száz 14 évesnél fiatalabbra szóló 60 év felettiek száma alacsonyabb.

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 88,1%-a magyarnak, 0,1% cigánynak, 0,1% horvátnak, 0,1% németnek, 0,1% románnak mondta magát (11,7% nem nyilatkozott; a kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet 100%-nál). A vallási megoszlás a következő volt:

római katolikus 35,3%, református 34,5%, evangélikus 0,1%, görögkatolikus 0,2%, felekezeten kívüli 9,4% (20,2% nem nyilatkozott).

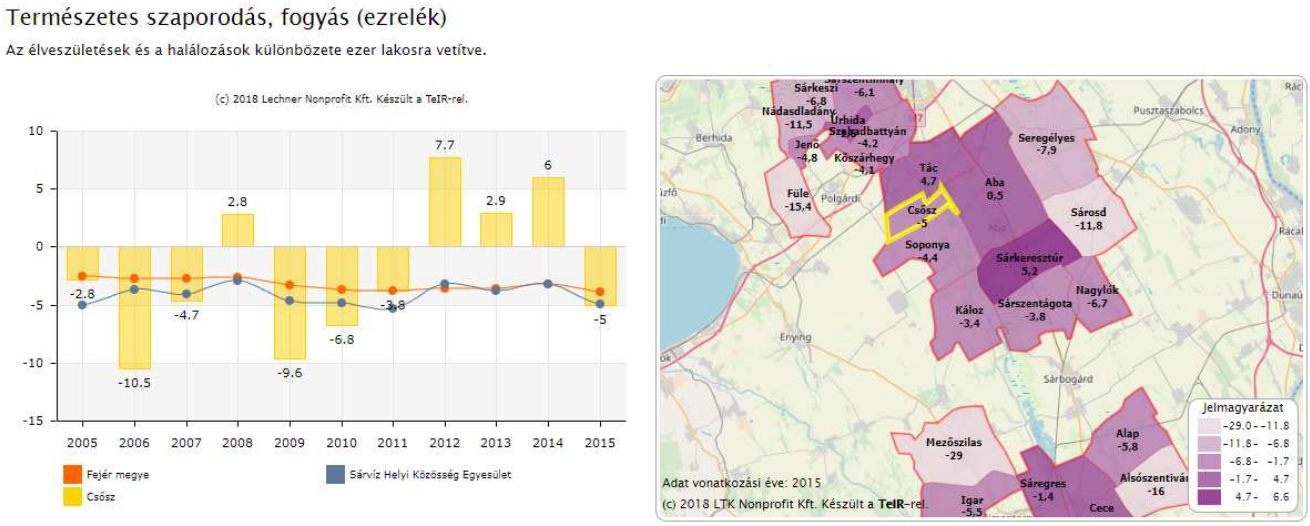

Természetes szaporodás és fogyás ezrelékben kifejezve
forrás: TeIR

Ezek alapján semmilyen kapcsolat nem mutatható ki a lakónépesség alakulásában és a természetes szaporulat/fogyás között.

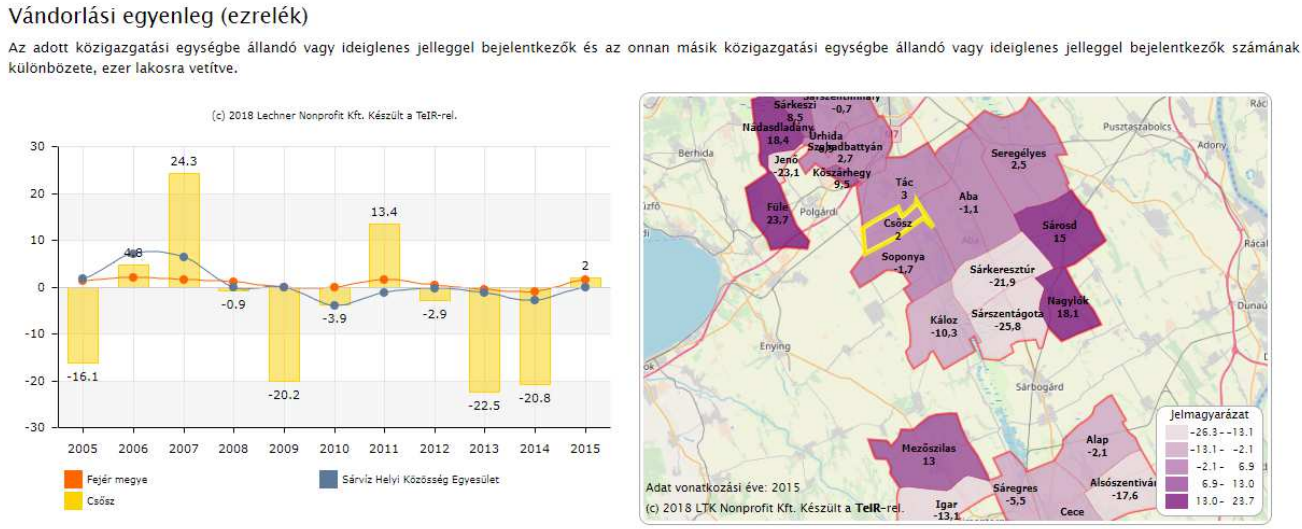

Vándorlási egyenleg alakulása ezrelékben (2015)
forrás: TeIR

Az előző ábrák mutatják Csősz, illetve a környező települések vándorlási egyenlegét. A vándorlási egyenleg alakulásának definíciója a következő: „Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve. A diagramm mutatja az idő múlásával a vándorlási egyenleg alakulását, a második, térképes ábra pedig Csősz és a környező települések 2015-ös vándorlási egyenleg értékét. 2005-től kezdve

Csősz vándorlási egyenlege konzisztensen megfelel a megyei átlagnak. Mindez azt jelzi, hogy az elmúlt évtizedben végbement népességcsökkenés elsődleges oka a más településről, illetve városba való elvándorlás."
Mindezek alapján ugyanakkor megjegyzendő, hogy a pozitív eredményekkel egyöntetűen Csősz népessége jelenleg elöregedő. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében az idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása.
A település legfontosabb feladata az öregedő társadalom helyett fiatalodó társadalom megteremtése, amelyet az elmúlt években a bevándorlással jelentősen egyensúlyozni tudott. Ennek érdekében a települést még vonzóbbá lehet tenni mind a helyi lakosok, mint pedig a beköltözni vágyók előtt, illetve a gyermekvállalást a település erejéhez mérten kell segíteni a közszolgáltatások, a szociális és egészségügyi rendszer fejlesztésével és munkahelyteremtés elősegítésével.

Iskolai végzettség:

Csőszön csak az alapfokú oktatási intézmények – óvoda, általános iskola –működnek. Az általános iskola elvégzése után a 15 éves korosztály elkerül a településről, jobb esetben csak a járás vagy megyeszékhely középiskoláinak egyikébe naponta jár tanulni.

A középiskola elvégzése után sokuk nem jön vissza Csőszre, jellemzően a visszaköltözők életkora 30 év feletti.

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában,2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

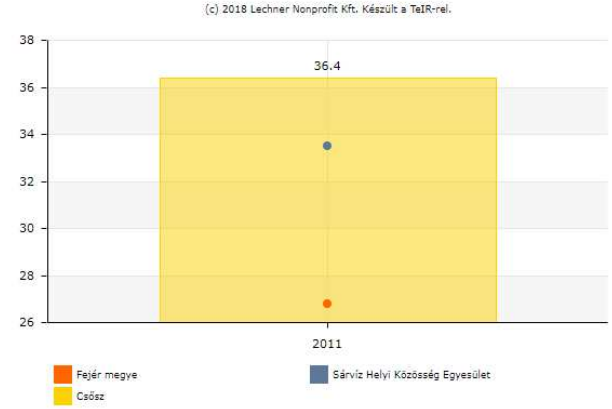

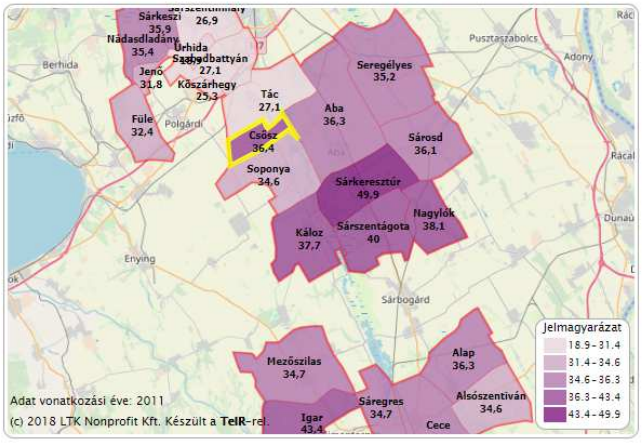

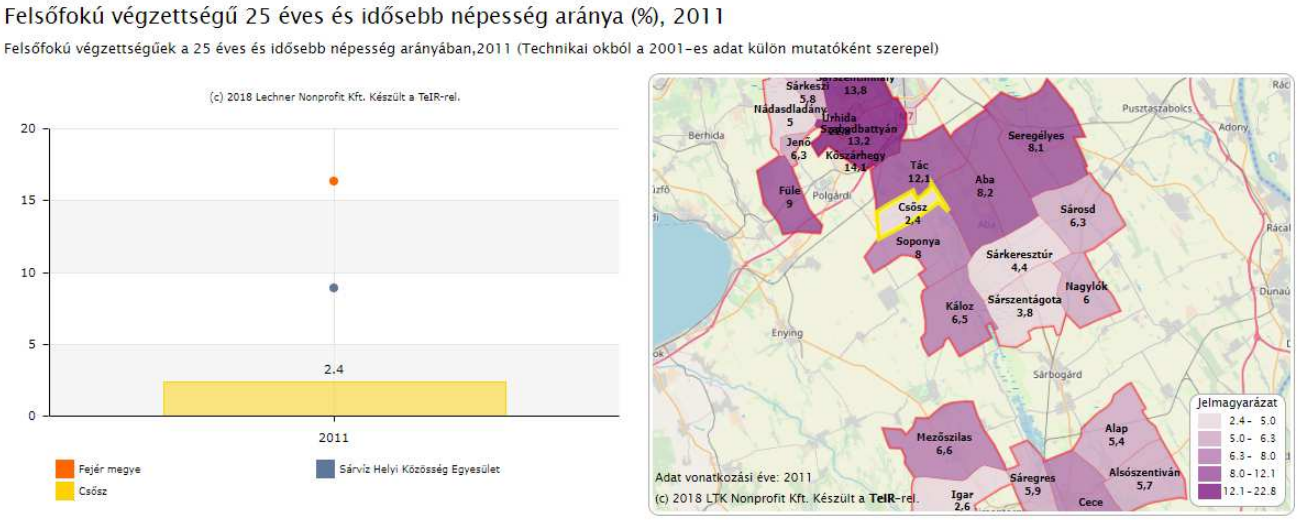

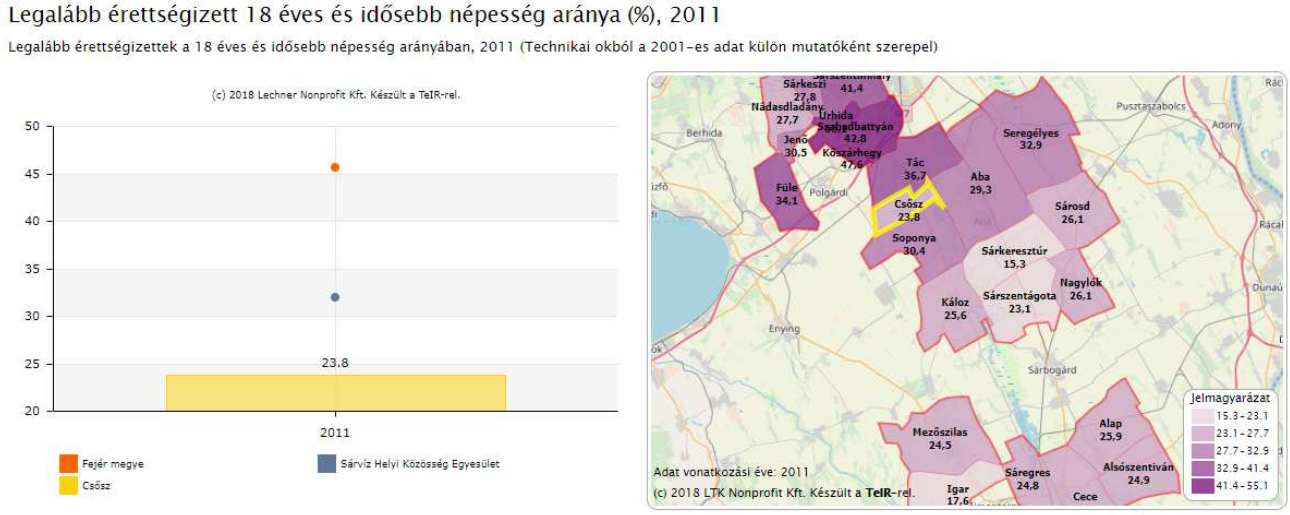

Csősz és környéke iskolai végzettségi adatai a 2011-es népszámlálási adatok szerint
forrás: TeIR

A feljebbi ábrákon láthatjuk az iskolázottsági mutatók összefoglalását a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Ezek alapján az alábbi megállapítások vonhatók le:

- Viszonylag magas azoknak a száma, akik legfeljebb a 8 általános iskolai osztályt végezték el: 2011-ben ez az érték 35,4 % volt, ami a megyei átlagnál gyengébb érték
- A felsőfokú végzettséggel rendelkező 25 év felettiek száma jelentéktelen (2,4%); a Sárvíz Helyi Közösség Egyesület átlagos értékénél ez az érték is jóval alacsonyabb (átlagosan 8,9%), azonban ez az érték elmarad a Fejér megyei átlagtól (16,3%).
- Végül pedig az érettségivel rendelkezők száma is jelentősen eltér a környező települések értékétől; Csősz népessége között ez az érték 23,8%-ot vesz fel, ami el marad el a Fejér megyei átlagos értéktől (45,6%).

Összességében az iskolázottsági mutatók nem mondhatók jónak Csőszön.

<u>Jövedelmi viszonyok, munkanélküliség:</u>

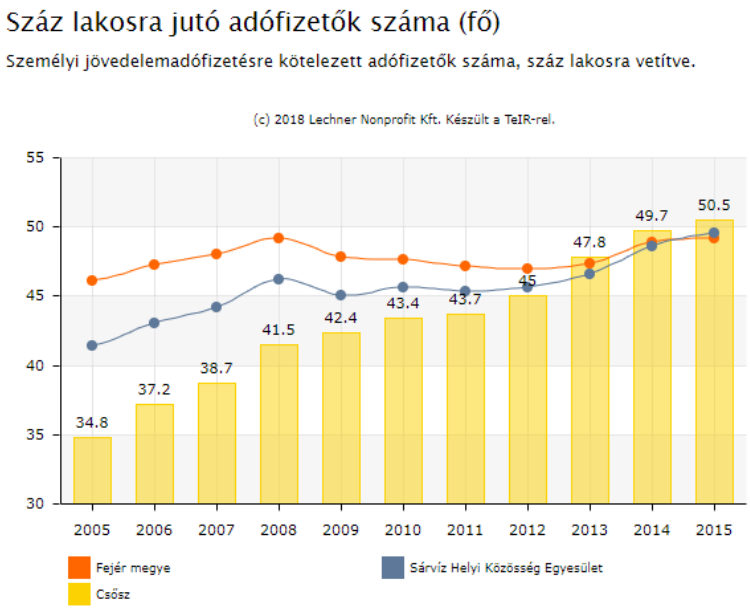

Száz lakosra jutó adófizetők száma
forrás: TeIR (2017)

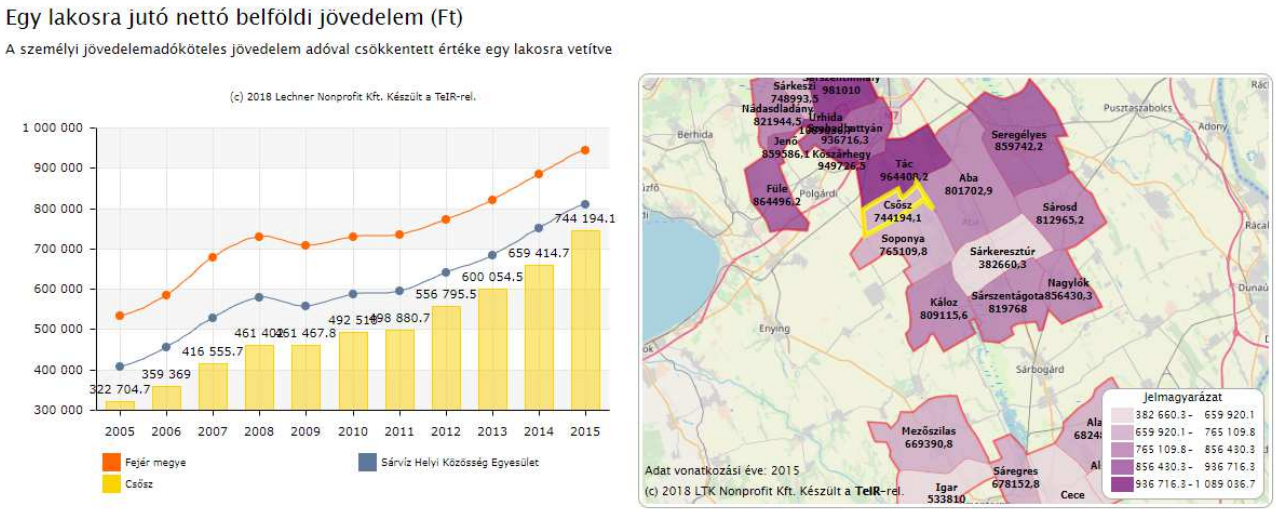

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem forintban, éves szinten
forrás: TeIR 2017

A fenti két ábrán látható Csősz munkaerejének két, talán legfontosabb makrogazdasági adata. Az első ábrán, amelyen a száz lakosra jutó adófizetők számát mutatja éves ábrán, jól látható, hogy az adatsor folyamatosan növekszik, a legutolsó mért adat szerint pedig (2015) a lakosság több. mint fele adófizető, ami statisztikailag meghaladja a Fejér megyei illetve a környező települések átlagát.
A második ábra mutatja Csősz ,illetve a környező települések egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelmét forintban. A csőszi nettó jövedelmek jelentősen elmaradnak a környező települések átlagos értékétől. A fizetések a 2009-es válság okozta csökkenést követően, 2012. évtől nagyobb mértékben növekednek, de még alatta maradnak a térségi és a megyei átlagnak. Megállapítható, hogy a Csőszi jövedelmek nagyjából együtt mozgást mutatnak a Fejér megyei átlaggal. Ez valószínű annak tudható be, hogy rengeteg ingázó munkavállaló található Csőszön, akik a közeli székesfehérvári munkahelyeken tudnak munkát vállalni.

Az alábbiakban a nyilvántartott álláskeresőkről rendelkezésre álló adatok találhatóak:

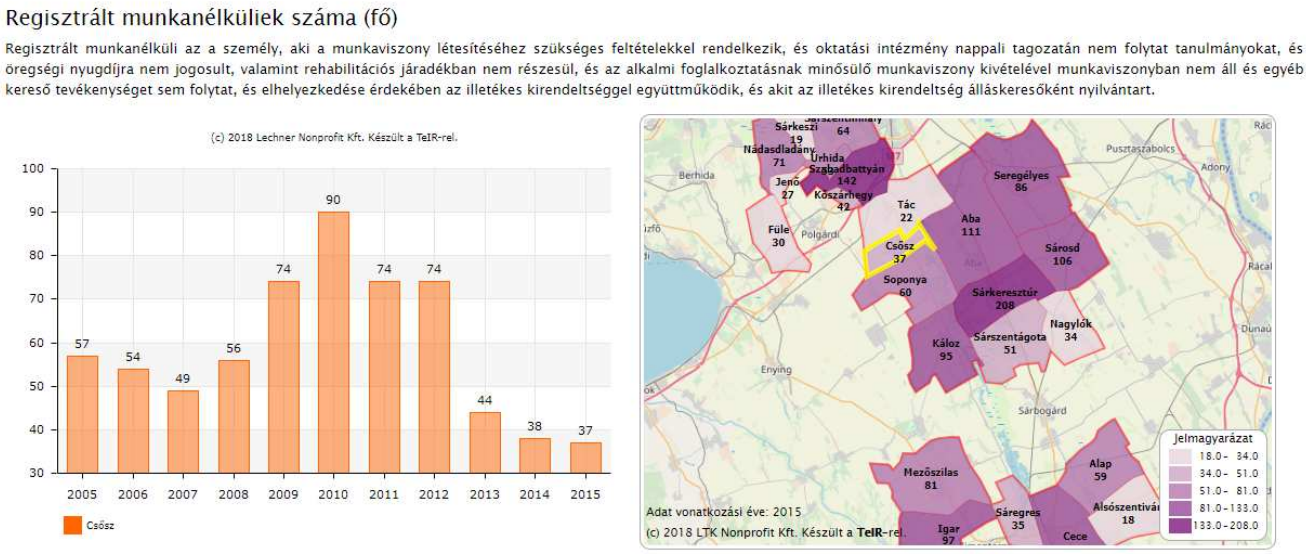

regisztrált álláskeresők száma
Forrás:TeIR

A fenti ábra a nyilvántartott álláskeresők számát mutatja; ezen jól látszik, hogy a válság következtében nőtt az álláskeresők száma, azonban a szám 2012-től – többek között a Közmunka Program keretében – ez a szám fogokozatosan csökkenő tendenciát mutat. 2012-2013 között éles csökkenés, majd 2013 után -továbbra is – csökkenő tendencia jellemzi a nyilvántartott munkakeresők számát. 2013-tól ugrásszerűen megnőtt az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközzel támogatottak száma, elsősorban ez a közmunka-programnak köszönhető. A szociális támogatásban részesülők száma 2009-től 2011-ig folyamatosan nőtt, majd a 2012-2013-as stagnálás után 2014-től újra alacsonyabb értéket mutat.

Lakáshelyzet:
2015-ben a lakásállomány 390 darab volt; 2001 óta 12 lakás épült. (forrás: KSH)
Az alábbi ábra mutatja az épített lakások számát 2005-től kezdve:

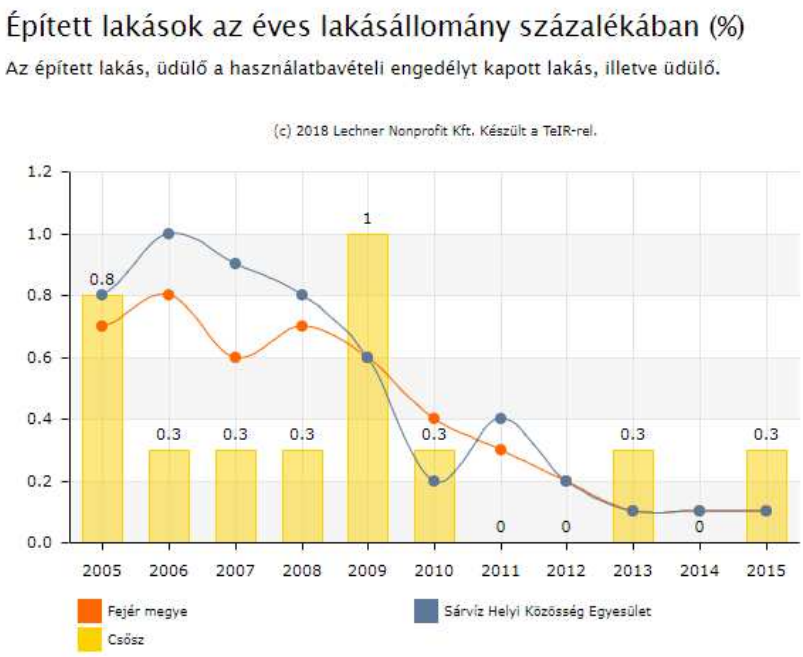

épített lakások aránya százalékban
Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

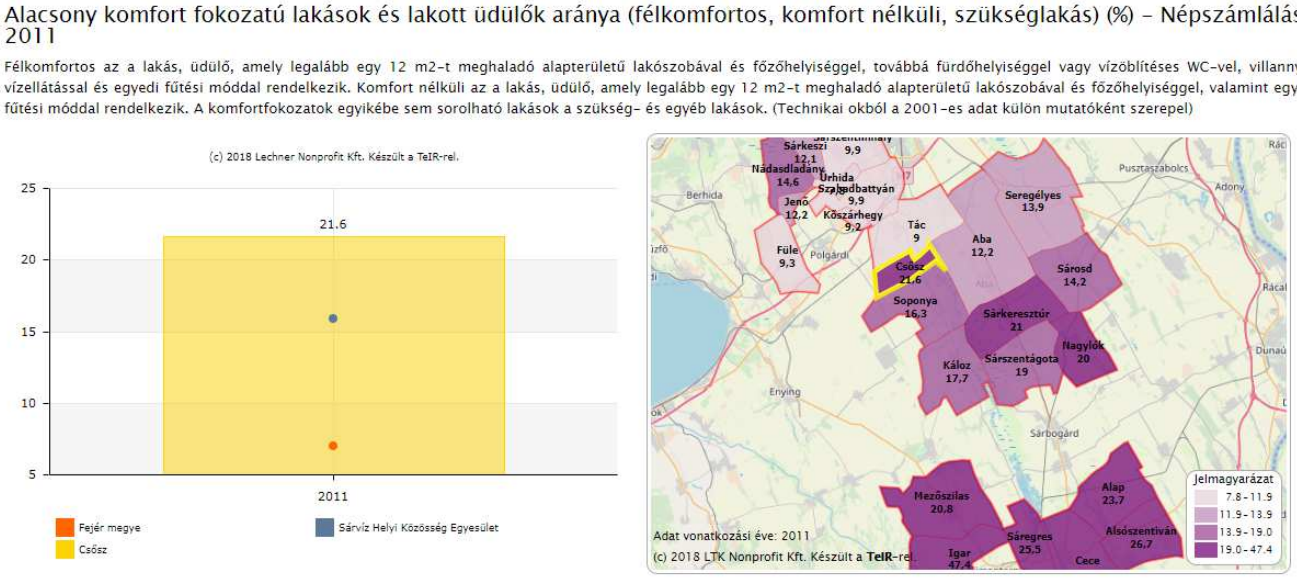

Alacsony komfortfokozatú lakások aránya százalékban
Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

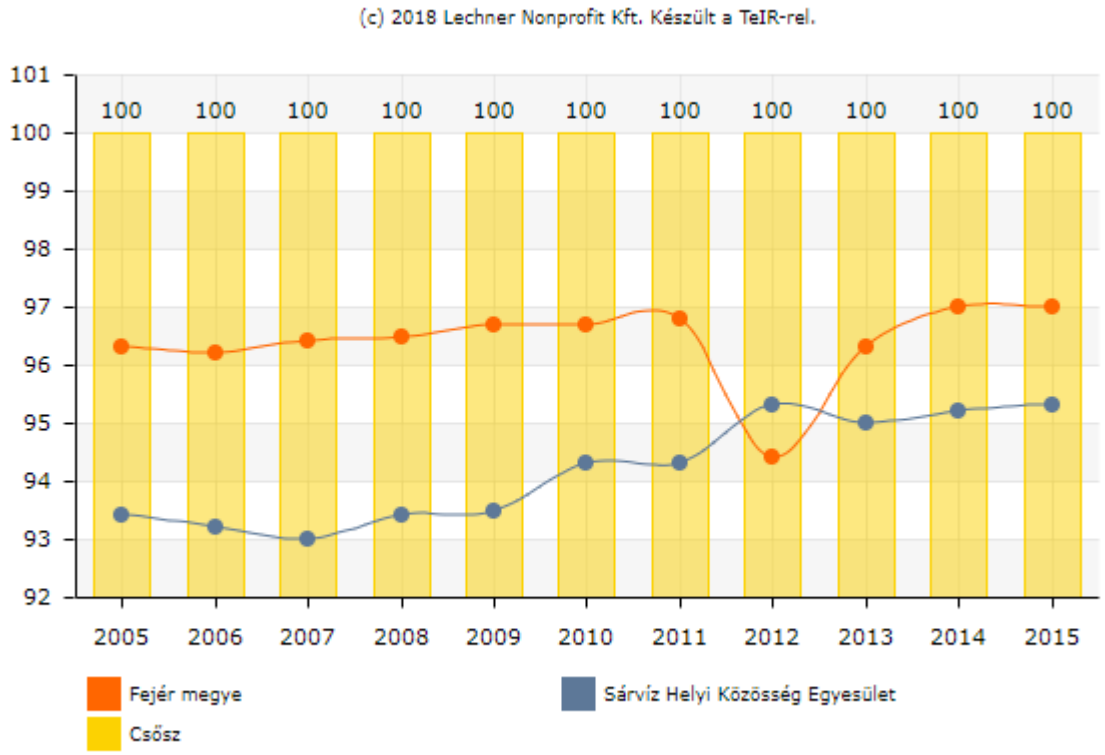

Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya százalékban
Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

A fenti diagramm mutatja a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát százalékban: ez az adat több mint 10 éve 100%-ot mutat, jobb eredményt mutatva ezzel a Fejér megyei átlagnál, illetve a környező települések átlagos hálózati bekötöttségénél.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A településen etnikai konfliktusok nincsenek. A közösségi élet színterei jellemzően a lakóközösségek, az általános iskola és az óvoda, valamint a civil szervezetek által szervezett közösségi programok.
A település közösségi élete jónak mondható, az önkormányzati programok, rendezvények (pl. falunap) általában ingyenes rendezvények, melyen a település lakói viszonylag nagy számban vesznek részt.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Csősz identitását az a tény erősíti leginkább, hogy kedvező földrajzi adottságainak köszönhetően - ősidőktől fogva lakott hely volt. A település közigazgatási területének több pontjáról ismertek a történeti korok népességének megtelepedésére utaló régészeti emlékek. Csősz már a rómaiak idejében is ismert hely volt, ezt bizonyítják a korabeli téglasírok és az a római út, amely Gorsiumból Sophiane irányába haladt. Mai napig látható az egykori régi római kereskedelmi út maradványa.

Csőszön a lakosság nagyobb része a Református gyülekezethez tartozik. Gyülekezet tagjai aktív gyülekezet életet élnek, számos közösségi programot szerveznek. A katolikus egyház helyi gyülekezete kisebb létszámú, de itt is aktív közösségi élet zajlik.
A településen nyugdíjas klub és hagyományőrző egyesület is működik.

A Csőszi Történelmi, Haditorna és Hagyományőrző Egyesület közel 20 éve alakult. A közösség a történelem – elsősorban a magyar történelem – jobb megismerésének céljával jött létre. Az egyesület tagjai a Csőszön és a környező településeken is előadnak történelmi öltözetekben jeleneteket. Az ünnepségeken kosztümös felvonulással, haditechnikai bemutatóval adnak ízelítőt a korabeli történelmi eseményekből, mutatják be a magyarság öltözködését, szokásait és fegyverzetét.
A településen egy közalapítvány működik, a Csőszi Segítő Kéz Közalapítvány. A közalapítvány a község szépítése és fejlődése érdekében végzi tevékenységét. Munkája során az alapítvány anyagi támogatást is nyújt óvodai és iskola kiadásokhoz, támogatja az idősek ellátását. Programokat szervez a fiatalok hasznos és értelmes időtöltéséhez és egyéb rendezvényeket is szervez.

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A település nyugodt, csendes lakókörnyezetet biztosít az itt élők számára. Bölcsőde nem működik a településen, azonban napköziotthonos óvoda és általános iskola is található Csőszön.

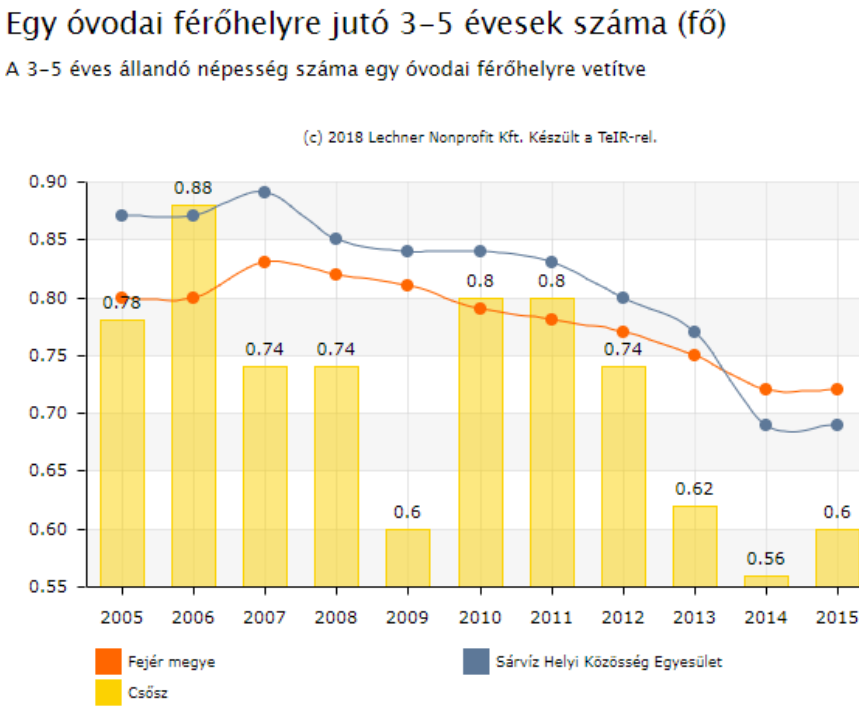

Óvodai férőhelyek száma Csőszön
Forrás: TeIR

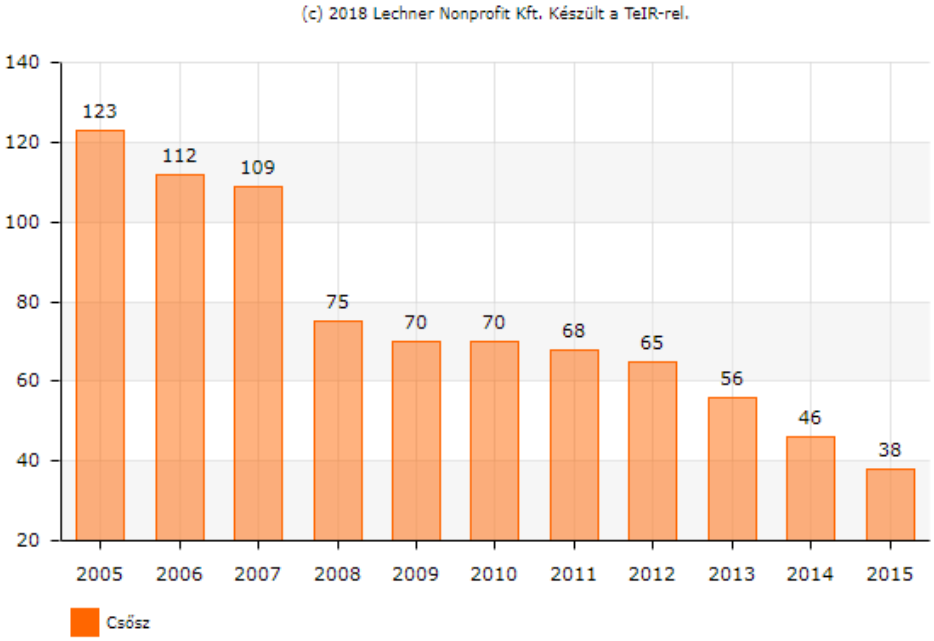

Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)
Forrás: TeIR

A Csőszi Vadvirág Óvoda jelenleg 50 férőhelyes. A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás. Nincs a településen olyan óvodás korú gyermek, aki nem vesz részt óvodai nevelésben. A halmozottan hátrányos és a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésére is felkészült az intézmény.
A Gorsium Általános Iskola II. Rákóczi Ferenc Tagiskolája 38 fő tanulói létszámmal működik.

Csőszön egy háziorvosi körzet van, a településen védőnői szolgálat működik. Fogorvosi alapellátás tekintetében a község Szabadbattyán körzetéhez tartozik. Területi lefedettséggel állatorvos is működik a településen.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az önkormányzat 2013-ban fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

„A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Csősz Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték.

Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, az őt megillető minőségű szolgáltatásokra – természetesen, mindez nem függhet attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal élő, nem függhet az anyagi helyzetétől, a származásától, a faji vagy vallási hovatartozásától.
Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség.
Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, az ő igényeiket, szükségleteiket kell figyelembe vennie, hiszen számukra a valóban sikeres élet és a sikeres társadalmi integráció esélye, a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad, a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Az esélyegyenlőségi programot a képviselőtestület 2015-ben áttekintette és megállapította, hogy a program felülvizsgálta nem szükséges, azt változatlan formában helybenhagyta.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Csősz külterületén található szántóföldek jó minőségűek, magas aranykorona értékkel rendelkeznek. A szántók ezért gabonafélék és egyéb kultúrnövények termesztését is lehetővé teszik. A településen regisztrált gazdasági szereplők az alábbi diagramokon, táblázatban láthatók:

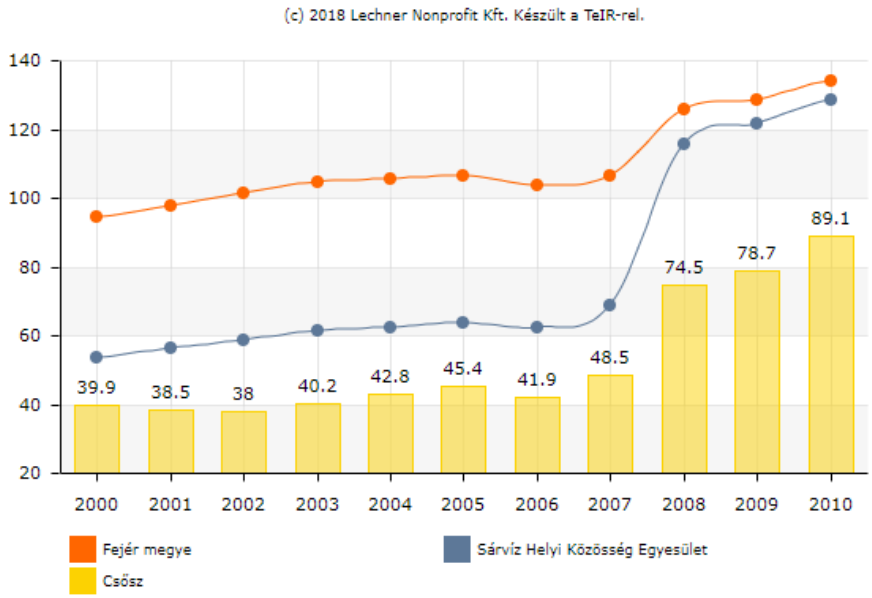

A regisztrált vállalkozások száma Csőszön 2010-ig
Forrás: TeIR

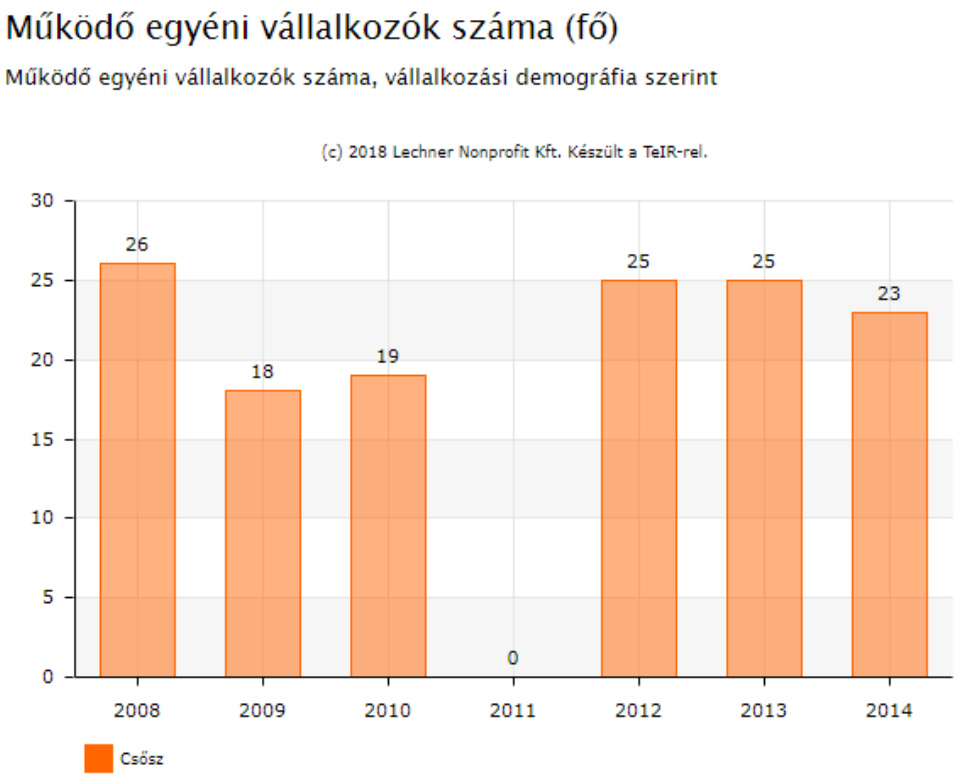

Működő egyéni vállalkozók száma Csőszon
Forrás: TeIR

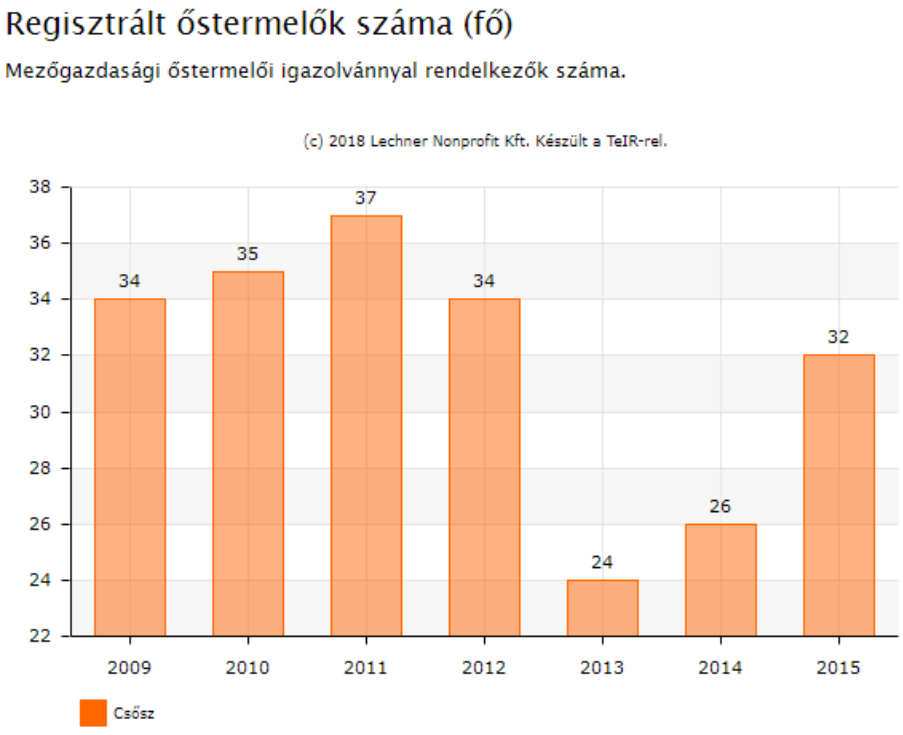

Regisztrált őstermelők száma Csőszön.
Forrás:TeIR

A településen 2 élelmiszerbolt, 1 vegyesbolt, 2 vendéglátó egység, 1 szikvíztöltő üzem, 1 gázcseretelep, és 1 raktár működik. A különböző termékeket kínáló mozgóárusok száma 2.
Szálláshely szolgáltatás nem található a településen.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Csőszön a termelő gazdasági ágazat a mezőgazdasági és az építőipari ágazatban jelenik csak meg, mely az összes vállalkozás 73,5 %-át teszi ki. A szolgáltatások adják a gazdasági többi részét.
A szolgáltatások a megyeszékhely közelsége miatt inkább az alapfokú ellátásra, szállítmányozásra korlátozódnak.
A községben szálláshely szolgáltatás nincs.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A gazdasági szervezetek jellemzően a mezőgazdaság és építőipar területén mutatnak fejlődést, kis mértékben fejlődnek a szolgáltató tevékenységet folytatók.
Az építőiparhoz és szállítmányozáshoz kapcsolódó vállalkozások a település belterületén kívüli telephelyeken folytatják tevékenységüket.
A vállalkozások egy kisebb csoportja a település belterületén találhatóak, a szolgáltatások nem korlátozódnak a településközpontra. Ezeken a területeken a fejlesztések építésjogi feltételei a több gazdasági társaság esetében korlátozottak a meglevő területfelhasználás és a telekszerkezet a meglevő építmények miatt.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A gazdasági társaságok egy részének tevékenysége helyhez kötött (mezőgazdasági termelő és feldolgozó vállalkozás) ezért a megközelítés csak a termények elszállításával befolyásolják a versenyképességet. A tevékenység nem igényel nagyszámú magasan képzett munkaerőt, ezért a megfelelő munkaerő a térségben rendelkezésre áll. Az építőipari és a szállítmányozó vállalkozások számára is rendelkezésre áll szabad munkaerő. A K+F tevékenységről nincs elég információnk, az építőipari vállalkozásokban a tevékenysége nem kötődik kizárólag a településhez.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Csőszön az ingatlanpiac az országos átlag alatti, gyenge. A gazdasági társaságok a már meglevő telephelyeiken bővítik a tevékenységüket. Új gazdasági tevékenység iránti ingatlan kereslet jelenleg is van a településen, A hatályos településszerkezeti tervben van fejlesztésre kijelölt gazdasági terület, azonban a közművesítés csak részben történt meg A gazdasági fellendülés reményében az önkormányzat saját tulajdonú ingatlanokon kíván gazdasági területeket kijelölni.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Csősz Község Önkormányzata 2015-ben elfogadta el a település 2015-2019. évek közötti időszakra szóló gazdasági programját.
Az elfogadott program alapvetően választási ciklusra szól, de olyan stratégiai jellegű célokat is tartalmaz, amelyek közép és hosszú távon is megszabják az önkormányzati döntések irányát és összehangoltabbá teszik azokat. Az éves költségvetési rendeletek ezzel összhangban kerülnek elfogadásra.
A gazdasági program a bevezetés és helyzetelemzés után a tényleges gazdasági program az alábbi fejezetekkel foglalkozik részletesen

- Fejlesztési elképzelések
  - Csapadékvíz elvezetés
  - Művelődési ház felújítás
  - Épületenergetikai fejlesztések
  - Egészségház építés
  - sport, szabadidő
  - Önkormányzati kötelező feladatok javítása

A megfogalmazott célok Csősz Község fenntartható fejlődését, növekedésének biztosítását, vonzerejének fokozását kívánják szolgálni. Természetesen a célok megvalósítása külső tényezőktől is függ (pályázati kiírások, törvényi változások, források kedvezőtlen alakulása, stb), melyek befolyásolására a képviselő-testületnek nincs eszköze.

Csősz önkormányzata 2018. évben 186.877 eFt végösszegű költségvetéssel gazdálkodik. A gazdálkodást hiteltartozás nem terheli.
A költségvetési kiadások 112.031 eFt beruházási kiadással számoltak.
Az önkormányzat 2018. évben a költségvetésben 2.600 eFt iparűzési adó bevétellel számolt.
Az iparűzési adó bevétel a korábbi években az alábbi ábra szerint alakult

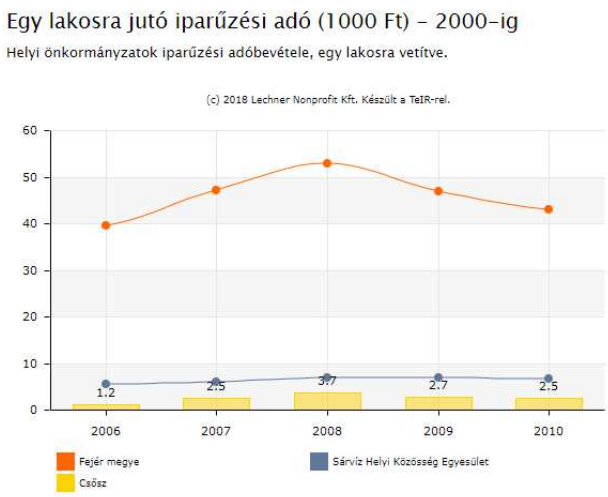

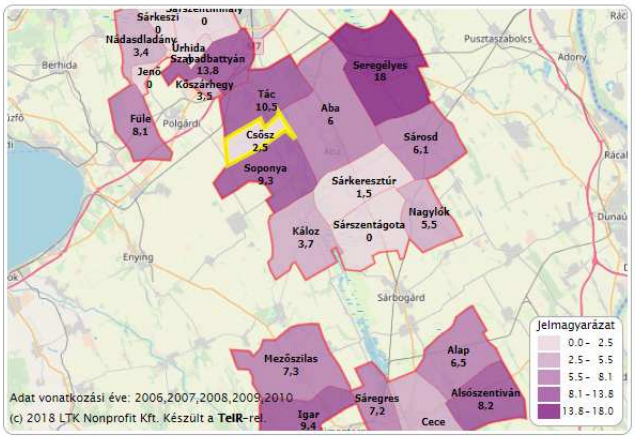

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat kötelező feladatait az Ötv. és a kapcsolódó ágazati törvények alapján végzi. A társulás keretében ellátott feladatok az orvosi ügyelet, fogorvosi – és gyermekorvosi ellátás, családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás

Az önkormányzat gondoskodik kötelező feladatainak ellátásáról, döntéshozatalánál figyelembe veszi, hogy annak következményei nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátásának biztonságát.
Az önkormányzati feladatok ellátásánál nagy figyelmet fordít a lakosság szükségleteinek lehető legcélszerűbb és legmagasabb színvonalon történő kielégítésére. Kívánatos, hogy a Képviselő-testület jól működővé és rendszeressé tegye kapcsolatát a községben tevékenykedő gazdasági egységekkel, illetve a község közéletét meghatározó civil szervezetekkel.

Az önkormányzatnak erősítenie kell a kistérségben betöltött szerepét. Különösen meghatározó jelentőségű az oktatás, nevelés területe, a területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködés a térség többi önkormányzataival.
A partnertelepülési kapcsolat mellett törekedni kell a Csőszhöz közel azonos lélekszámú hazai községekkel való szorosabb együttműködés kialakítása.

INTÉZMÉNYEK
Iskolák-óvodák, kulturális intézmények :
Gorsium Általános Iskola II. Rákóczi Ferenc Tagiskolája a KLIK fenntartásában működik. Az általános iskola tanulóinak létszáma 38 fő.

A csőszi Vadvirág Óvodában három vegyes korcsoport működik. A férőhelyek száma 50 fő, a beiratot gyerekek száma 30 fő körül mozog.

A Móricz Zsigmond művelődési házban működik a községi könyvtár is.

Egészségügyi intézmények :
A községben egy fő háziorvosi szolgálat biztosítja az egészségügyi alapellátást. A fogászat, gyermekorvosi szolgálat nincs a településen, a védőnői szolgálat a csecsemő és várandós gondozás mellett ellátja az iskolaegészségügyi feladatokat is. Az önkormányzat pályázati forrás felhasználásával új egészségházat épített.

Egyházi intézmények:
A református egyházközség temploma a Kossuth utcában található. A templom és parókia 1788-ban épült. A gyülekezeti ház bővítése a gyülekezet tagjainak összefogásával készült.
A katolikus egyház a soponyai Oltáriszentség plébánia Szűz Mária neve fíliáját működteti a településen.
A Kéri Kiss család kúriáját és kápolnáját az 1850-es években építették. A kúria ad otthont ma a Móricz Zsigmond Művelődési Háznak, a család egykori Szűz Mária kápolnája pedig a község katolikus temploma. A neoromán stílusú templom berendezése neobarokk.

Igazgatási intézmények :
Polgármesteri hivatal és posta is működik.

Egyéb:
A községben egy temető működik, a Temető utcában.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Mezőgazdaság
Csősz külterületének jelentős része mezőgazdasági művelés alatt álló szántó és legelő terület. Az elmúlt tíz évben a mezőgazdasági területeken új birtokközpontok nem alakultak ki. A településen jellemző a nagyüzemi növénytermesztés.

A község közigazgatási területén belül jelen vannak kistermelők és őstermelők, a háztáji gazdálkodás a családi házas területen kisebb-nagyobb mértékben szinte minden család kiegészítő jövedelemforrása.

Ipar

A községben működő gazdasági tevékenységek közül a legmeghatározóbb az építőiparhoz kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató tevékenység. A vállalkozások nagyrészt falusias lakóterületen működnek, a település belterületén.A termelés további folytatása és fejlesztése folyamatos, a tulajdonosok fejlesztési elképzeléseit a tervezés során figyelembe kell venni.

Idegenforgalom

A település idegenforgalmi potenciálját egyrészt a nyugodt falusi környezet, valamint az országos ökológiai hálózathoz tartozó területe, a Sárvíz békés természeti környezete adja. A település belterületéhez csatlakozó tórendszer a művelődési ház szabadidő központtá fejlesztésével minőségi idegenforgalmi lehetőséggel bír.

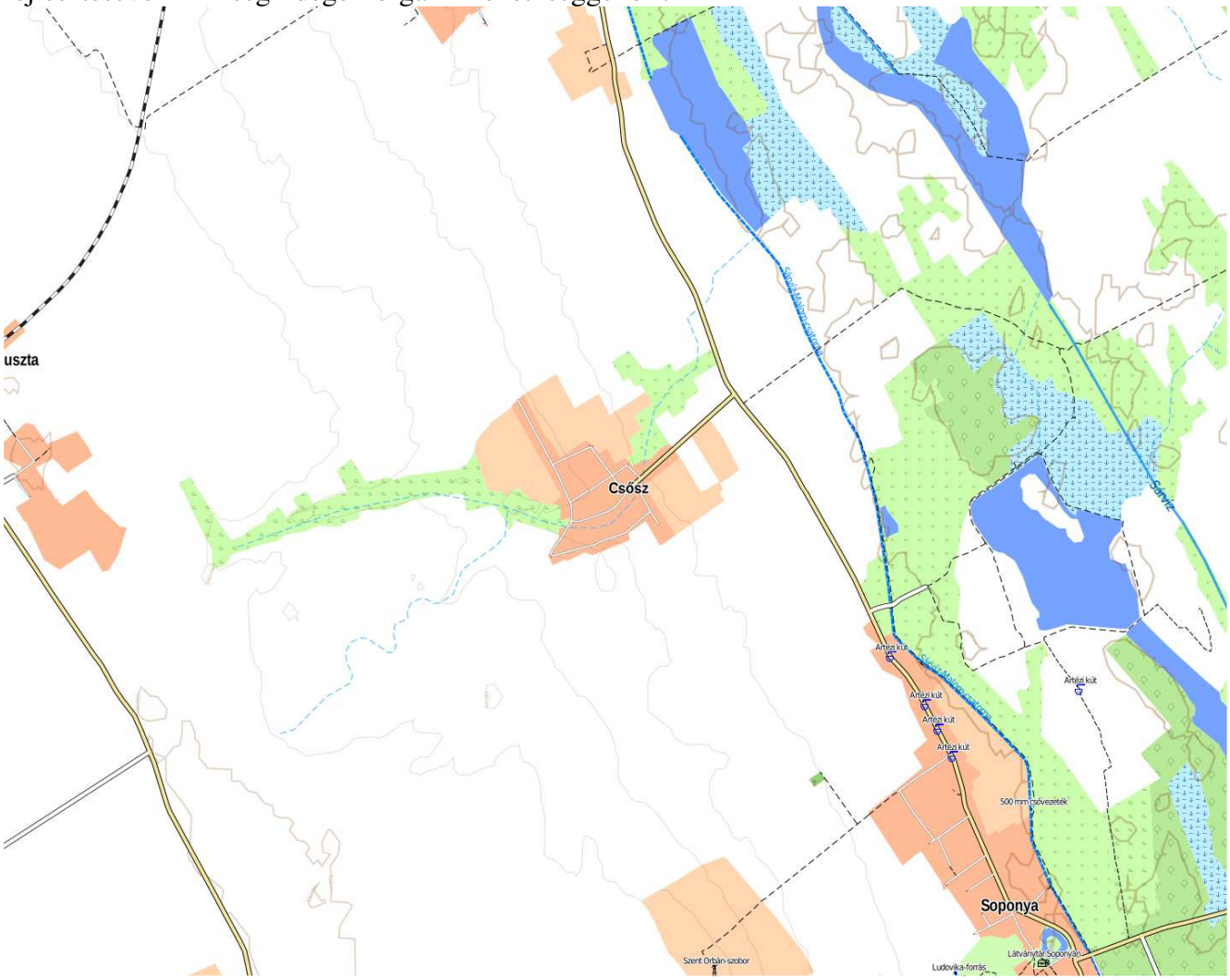

A települést túraútvonalak nem érintik (forrás: http://terkep.turistautak.hu)

Jelenleg a község természeti adottságai turisztikai szempontból kihasználatlanok. A műemlékek a településen nincsenek. A településen jelen levő kiskereskedelmi egységek és szolgáltatások nem alkalmasak arra, hogy kiránduló turizmus épüljön rá. Településrendezési eszközökkel is ösztönözni kell az idegenforgalom fellendülését.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitika

A településen a foglalkoztatók száma megfelelőnek mondható, a település munkaképes korú lakosságából a közfoglalkoztatásba bevont álláskeresők száma 8-10 fő közötti.
A helyben foglalkoztatás elősegítését szolgálja az önkormányzat hatályos településfejlesztési koncepciója, a településrendezési tervek, valamint az önkormányzat gazdaságpolitikája is.
A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű emberek. A 15-24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele viszonylag alacsony, a fiatalok unkától való távolmaradása főként a képzési idő meghosszabbítása okozza, ugyanakkor a ez a jelenség képzettebb munkaerő megjelenését is elősegíti a munkaerő piacon. Miután a településen csak általános iskola működik, a közép- és felsőoktatási tanulmányokat folytató fiatalok tanulmányaik idejére elkerülnek a településről, jobb esetben csak bejárnak a közeli megyeszékhelyre tanulni.
A fiatalok helybentartása az önkormányzat fontos feladata, melynek keretében fiatalok számára is kialakításra kerültek közösségi terek, melyeknek működtetése folyamatos. Az ifjúság számára kialakított közösségi terekben a helyi fiataloknak képzéseket, szabadidős és sportprogramokat szerveznek. A fiatalok helyben tartása, az elvándorlás mérséklése, a települések informális ifjúsági csoportjainak megerősítése közösségfejlesztő a településen élők közös érdeke.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Lakóterületek fejlesztése:
A településen az elmúlt 5 évben csekély számú új lakás, vagy ingatlan került megépítésre, kialakításra.
A községben van szabad, értékesíthető, illetve bontásra ítélt épület, megosztható építési telek, a hatályos településrendezési eszközök jelentős lakóterületi fejlesztést tartalmaznak.
Értékesíthető vagy bérlet útján hasznosítható önkormányzati helyiségek, ingatlanok nem állnak rendelkezésre.
Az igény azonban a többnyire teljes közművel rendelkező építési telkek iránt jelenleg csekély.
A pihenésre, aktív kikapcsolódásra alkalmas, rendezett táji és települési környezetben lévő külterületi ingatlanok iránti kereslet is csekély jelenleg, de bízva a gazdasági fellendülésben a hatályos településrendezési eszközökben kijelöl új lakóterületeket az önkormányzat fejlesztési területként meg kívánja tartani.
A település úthálózatának több mint fele szilárdburkolattal ellátott, törekedni kell a teljes útfelület burkolattal történő kiépítésére valamint, a meglévő burkolatok folyamatos javítására karbantartására.

1.10.6. Intézményfenntartás

A települési intézmények közül az óvoda fenntartója az önkormányzat A művelődési házat és a sporttelepet is az önkormányzat tartja fenn. A művelődési ház felújítása a közeljövőben pályázati forrás igénybe vételével megkezdődhet.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A településen az energiatakarékos üzemeltetés követelményei szerint készült el az új orvosi rendelő Az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának fejlesztése szerepel az önkormányzat 2015-2019. évi gazdasági programjában.
A közvilágítás korszerűsítése megkezdődött, a közeljövő feladata a hagyományos közvilágítási lámpatestek teljeskörű cseréje energiatakarékosra, melyet az önkormányzat pályázati forrásból tud csak megvalósítani.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése, 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között 2.-ként említi a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők:

- köztemetők kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása

Az önkormányzat a településüzemeltetési feladatait társulási keretében illetve a polgármesteri hivatalnál foglalkoztatott 2 fő alkalmazott látja el. A településen a közfoglalkoztatottak létszámkerete 8 fő volt 2015-ben.

Településüzemeltetési feladatok forrásigényeinek kiegészítését a közfoglalkoztatási programok megvalósításával végzi az önkormányzat.

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. Természeti adottságok

Csősz Község közigazgatási területe két magyarországi kistáj határvonalán terül el, melyek a következők:

A község Ny-i kétharmada:
Makrorégió (nagytáj): Alföld nagytáj
Mezorégió (középtáj): Mezőföld középtáj
Mikrorégió (kistáj): **Kálóz–Igari-löszhátak** kistáj

A község K-i harmada:
Makrorégió (nagytáj): Alföld nagytáj
Mezorégió (középtáj): Mezőföld középtáj
Mikrorégió (kistáj): **Sárvíz-völgy** kistáj

A természeti adottságokat e két kistáj jellemzői alapján értékeljük (Magyarország kistájainak katasztere, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek.

A vizsgált település közigazgatási területe a Kálóz–Igari-löszhátak kistáj ÉK-i részén és a Sárvíz-völgy kistáj É-i felében terül el. A két kistáj határvonala nagyjából a Szabadbattyán – Sáregres közötti közút nyomvonalában húzódik. A közúttól K-re fekvő települési terület a Sárvíz-völgyhöz, a Ny-ra eső településrész (benne a belterület) a Kálóz–Igari-löszhát kistájhoz tartozik. A kistájak közötti határvonalak általában nem egyértelműen meghatározott vonalak. Ebben az esetben sincs a tájban olyan tájelem, ami a két kistáj közötti határvonalat egyértelműen jelezné. A következőkben egymás mellett értékeljük a két kistáj tulajdonságait:

Domborzat

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***
A kistáj 105 és 172 m közötti tszf-i magasságú, egyenetlen síkság. ÉK-ről és DNy-ról meredek lejtőkkel határolódik el a Sárvíz illetve a Sió árterétől. A felszín ÉK–DNy-i csapású, DK felé lejtő völgyközi hátak sorozatából áll, amelyeket az ugyancsak ÉNy–DK-i irányú, tektonikusan előrejelzett vízfolyások völgyei, illetve szárazvölgyek tagolnak. A hátak többnyire közepes magasságú tagolt illetve hullámos síkságok. A legjellemzőbb felszíni formák eróziós-deráziós úton képződtek.	A kistáj 89 és 161 m közötti tszf-i magasságú teraszos folyóvölgy. A felszínen három jellemző magassági szint különíthető el: ártér, magasártér illetve a folyó II. terasza. A Sárvíz völgye eróziós-akkumulációs úton képződött, így a felszíni formák kialakulása is ezekhez kötődik. A domborzati képet a magasárterek futóhomokformái és a teraszt borító löszök eróziós-deráziós formakincse színezi.

Földtan

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***

A kistáj mélyszerkezetét meghatározza, hogy D-i részén metszi a Közép-magyarországi-vonal. A felszín közelében a kistáj alapja pliocén rétegek denudált felszíne, amelyre helyenként eltérő vastagságban a pleisztocén végéig folyóparti rétegsor települt. Az emelkedő hátakon a folyóvízi feltöltés fokozatosan ment át futóhomok- illetve löszképződésbe. A kistáj felszíni és felszínközeli üledékei az előbbi löszszerű képződmények, melyek vastagsága DK felé 15–20 méterre növekszik.	Mivel a kistáj keresztezi a mélyszerkezeti övezeteket, ráadásul a Közép-magyarországi-vonal is metszi, így medencealjzata változatos összetételű: É-on karbon gránit, majd újpaleozoos és mezozoos képződmények következnek. A Sárvíz völgye alsó-pleisztocén kori ÉÉNy–DDK-i árokká fejlődött süllyedékben alakult ki, s mai helyét feltehetően a würmben foglalta el. A tektonikus mozgások és az erózió munkájának eredményeként a Dunántúl jelentős területének vizeit gyűjti össze és levezető eróziós-teraszos völggyé formálódott.

Éghajlat

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***
A kistáj mérsékelten meleg, mérsékelten száraz, de az É-i részeken már száraz éghajlatú. Az évi napfénytartam mintegy 2000 óra, amelyből nyáron 800 óra körüli, télen mintegy 190 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 10,1–10,3 ºC. A vegetációs időszak középhőmérséklete 17,0 ºC. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 34,0 ºC, a leghidegebb téli napoké –16,0–16,5 ºC körüli. A csapadék évi mennyisége az országos átlaghoz igazodik: évi 570–600 mm. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 32 nap, az átlagos maximális hóvastagság 20–22 cm. Az észak–északnyugati szelek uralkodók, ami a száraz lösztakarót gyakran felkavarja. Az átlagos szélsebesség 2,5–3,0 m/sec értéket mutat. Az éghajlat a nem túl vízigényes növények termesztésének kedvez.	A kistáj É-i része mérsékelten meleg, száraz; a D-i mérsékelten meleg, mérsékelten száraz. Az évi napfénytartam mintegy 2000–2030 óra, amelyből nyáron 800–810 óra körüli, télen mintegy 190 óra napsütés várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 10,0–10,6 ºC. A vegetációs időszak középhőmérséklete 17,0–-17,4 ºC. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 34,0 ºC, a leghidegebb téli napoké –16,0–16,5 ºC körüli. A csapadék évi mennyisége az országos átlaghoz igazodik: évi 560–600 mm. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 31–33 nap, az átlagos maximális hóvastagság 20–22 cm. Az észak–északnyugati szelek uralkodók. Az átlagos szélsebesség 2,5–3,0 m/sec értéket mutat. Az éghajlat É-on inkább csak a kevésbé hő- és vízigényes kultúráknak, D-en a hő- és vízigényes növényeknek kedvez.

Vizek

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***
A kistáj mérsékelten száraz, gyenge lefolyású terület. A Sióhoz folyik le egyetlen vízfolyása, a Bozót-patak. A Bozót-patakon nagy felhőszakadások és hóolvadások idején 60 m^3/sec körüli vízhozamú árvizek vonulnak le, de az év nagyobb részében alig van vize. A kistájnak	A kistájhoz a Sárvíz-(Nádor-)csatorna Sárszentmihály és a torkolat közötti 96 km-es szakasza tartozik. A kistáj É-i része száraz, D-i része mérsékelten száraz, gyenge lefolyású terület. A Sárvíz árvizei tavasszal, kisvizei nyár végén gyakoriak. A kistájnak 12 tava van, közülük öt

8 természetes tava van, együtt 14 hektár vízfelülettel. A 6 mesterséges tározó és halastó felszíne közel 141 ha. A löszös hátak alatt 4–6 m, máshol 2–4 m között találjuk a talajvizet, mennyisége nem számottevő. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, de Dég és Mezőszilas között a nátrium is elterjedt. A rétegvízkészlet csekély. Az artézi kutak mélysége számos helyen a 200 m-t is meghaladja, vízhozamuk általában mérsékelt. Sok az igen kemény és vasas víz.	természetes jellegű. A 4 halastó együtt 213 hektáros. A 3 egyéb célú mesterséges tó összfelszíne 69 hektár. A talajvíz mélysége Pálfa térségétől É-ra még a 2 m-t sem éri el, attól D-re 2–4 m között mozog. Kémiailag kálcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. A rétegvíz mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége ritkán haladja meg a 100 m-t, vízhozamaik is mérsékeltek.

Talajok

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***
A lösz talajképző kőzetű kistáj talajtakarója 99%-ban csernozjom talajokból áll: mészlepedékos csernozjom (61%), alföldi mészlepedékes csernozjom (28%) és réti csernozjom (10%). Igen kedvező mezőgazdasági adottságaik következtében főként szántóként hasznosulnak. A zömében 60–110 cm humuszos rétegvastagságú talajok a lejtőkön könnyen erodálódnak. A völgyek vízhatás alatt képződő talajai 1%-nál kisebb kiterjedésűek. A kistáj kedvező mezőgazdasági potenciálú kultúrtáj. Az utóbbi évtized legnagyobb országos búza- és kukoricatermései is itt voltak. A homokosabb területeken szőlő- és gyümölcstermesztés is eredményes lehet, valamint – öntözés mellett – a zöldségtermesztés.	A kistáj talajtakarója tíz típusból tevődik össze, amelyből hat 3%-nál nagyobb területi részarányban fordul elő. Legnagyobb kiterjedésű a Sárvíz öntésanyagán képződött, vályog mechanikai összetételű lápos réti talaj (41%). A lápos réti talajokat övező löszös üledéken vályog mechanikai összetételű réti talajok találhatók (14%). A folyóvölgy mélyebb térszíneire jellemző réti öntés és síkláp talajok területi kiterjedése 9% illetve 6%. A völgyet övező – magasabb fekvésű, talajvízhatástól mentes – löszterületeken réti és mészlepedékes csernozjom talajok képződtek 10 és 11% kiterjedésben.

Növényzet

Kálóz–Igari-löszhátak (Csősz Ny-i része)	***Sárvíz-völgy kistáj (Csősz K-i harmada)***
A tájegység az erdőssztyepp-zóna része, a löszplató nagy része potenciálisan erdős terület; azonban legnagyobb részét ma művelt területek, főként nagytáblás szántóföldek borítják. A természetes és természetközeli növényzet fragmentált (átlagosan néhány hektáros) foltokban maradt fenn, lösz-sztyepprétek, mocsarak, mocsárrétek képviselik. Értékesebb, regenerációra képes vegetáció főként a Bozót-patak völgyében, az abból kiágazó	A Sárvíz többnyire laza szerkezetű, homokos folyóvízi hordalékán a természetközeli vegetáció változatos komplexe alakult ki, mely 500 m és 5 km közötti szélességben összefüggő folyosót képez a Sárréttől a Dunáig. A természetközeli élőhelyek a táj meghatározó elemei, általában fajgazdagok, regenerációs képességük nagy. A kötöttebb és a lecsapolások következtében már csak időszakosan belvizes talajokon szántóföldek

löszvölgyekben, valamint a tájegység déli részén, a Sió-völgyébe torkolló völgyrendszerekben él. A fásszárú vegetáció leggyakrabban akácos ültetvényekből áll, de fennmaradtak a tájra egykor jellemző lösztölgyes erdők kicsiny foltjai, valamint az ártéri ligeterdők, a mocsárerdők, a patakmenti füzesek és a fűzlápok fragmentumai is. Elterjedtek, és jelenleg is terjednek a galagonyás és kökényes cserjések.
A száraz löszpusztagyepek állományai fajgazdagok, a jellegzetes elemek jelen vannak (kései pitypang – *Taraxacum serotinum*, magyar kutyatej – *Euphorbia glareosa*). A félszáraz löszgyepekben további sztyepprét-fajok élnek (sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, borzas peremizs – *Inula hirta*), és erdőssztyepp-elemekben is gazdagok (erdei szellőrózsa – *Anemone sylvestris*, tarka sáfrány – *Crocus reticulatus*). A kistáj délnyugati része felé erősödik a flóra kollin-montán jellege, az erdei fajok aránya megemelkedik (pl. fekete zászpa – *Veratrum nigrum*, erdei borkóró – *Thalictrum aquilegiifolium*, magyar zergevirág – *Doronicum hungaricum*, bogláros szellőrózsa – *Anemone ranunculoides*, törpe keltike – *Corydalis pumila*), melyek unikális lösztölgyes-fragmentumokban élnek. Az erdők peremén további erdőssztyepp-fajok figyelhetők meg (macskahere – *Phlomis tuberosa*, nagyezerjófű – *Dictamnus albus*, törpemandula – *Prunus tenella*). A völgyalji mocsarakat nádasok, kisebb arányban gyékényesek, tavikákások, illetve magassásrétek képviselik. A mocsárrétek közepesen fajgazdagok, jellemző bennük a szürke aszat (*Cirsium canum*).
Gyakori élőhelyek: RC, B1a, D34, E1, H5a; közepesen gyakori élőhelyek: OB, RB, OC, BA, P2a, P2b, B5, J6; ritka élőhelyek: OA, RA, M2, H4, B3, J3, A1, A23, J1a, J2, B2, L2x.
Fajszám: 600–800; védett fajok száma: 40-60; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 1, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 1, amerikai

vannak. Az egykori rizsföldeken ma regenerálódott vagy felülvetett mocsárréteket találunk. A korabeli mocsarak egy részéből halastavakat hoztak létre. A fásszárú növényzetet többnyire ültetvények képviselik (nemesnyárasok és akácosok), de vannak ültetett kocsányos tölgyesek is, és az egykori ártéri ligeterdők fragmentumai is fennmaradtak.
A Sárvíz közelében és a holtágak mentén főként édesvízű mocsarak és mocsárrétek helyezkednek el. Ebben a sávban figyelhetők meg a puhafa- és a keményfaligeterdő-foltok (ligeti csillagvirág – *Scilla vindobonensis*). A folyóvizektől távolabb ősi szikes élőhelyek maradtak fenn, melyek a lecsapolások következtében elterjedtek. A Sárvíz-völgy északi felén kiterjedt, főként szoloncsák talajú, padkás szikes mozaikok találhatók. Jellemző szikes társulások: szikes mocsarak (kisfészkű aszat – *Cirsium brachycephalum*), szikes rétek (bagolyfű – *Glaux maritima*, pókbangó – *Ophrys sphegodes*), ürmöspuszták (magyar sóvirág – *Limonium gmelinii*), vakszikek és szikfokok (pozsgás zsázsa – *Lepidium crassifolium*), szikes erek (egérfarkfű – *Myosurus minimus*), szikes tavak (sziksófű – *Salicornia prostrata*). Szolonyec szikesek főként a Rétszilasi-laposban jellemzők. A padkatetők és a magasabb térszínek humuszos homoktalajain fajgazdag homoki sztyepprétek, Vajtánál zárt homoki tölgyes, a Sárvíz-völgy peremén néhol löszgyepek fordulnak elő.
Gyakori élőhelyek: D34, B1a, F2, OC, OB, RC, H5b; közepesen gyakori élőhelyek: RA, H5a, B5, RB, P2a, BA, B6, OA, A1, E1, P2b, L5, J6, J3; ritka élőhelyek: H4, B3, J1a, F1a, J2, F5, A5, F1b, F4, B2, I2, D2, D6, B4, H2, K1a, M8, P7, D1, A23, J5.
Fajszám: 600–800; védett fajok száma: 60–80; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 3, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 3, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*) 3, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 2, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria spp.*) 1,

alkörmös (*Phytolacca americana*) 1, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 3.	akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*) 3.

Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Alföld flóravidékének (*Eupannonicum*) Mezőföld és Solti síkság flórajárásába (*Colocense*) tartozik. Potenciális erdőtársulásai a tatárjuharos lösztölgyesek, jellemző lágyszárú társulásai a löszpusztarétek. Az őshonos növénytársulásokból a kedvező talajadottságok miatt nagyrészt mezőgazdasági művelés alatt álló területek csak mozaikszerű töredékeket hagytak. Az erdő kevés, a fajösszetétel az erdőgazdálkodásnak megfelelően szabályozott. A legháborítatlanabb természetközeli élőhelyek a vizes területek: patakvölgyek, mocsárrétek. A kistáj döntő része ma már kultúrtáj, a természetes növénytakaró töredékére csökkent. Erőteljesen terjednek az adventív fajok: fehér akác, bálványfa stb.

Csősz Község természeti adottságai

A község teljes közigazgatási területe 99 és 155 mBf tszf-i magasságon fekszik, enyhén K, a Sárvíz felé közel egyenletesen lejt a felszín. A belterülete jellemzően 110 és 129 mBf-i magasságban, hullámzó felszínű, többnyire sík, enyhén K felé lejtő terepfelszínen található, melyet mélyvonalként egy időszakos vízhatású vízfolyás szel ketté nagyjából K–Ny irányban.

A település belterületének mikroklímáját a nyílt és sík vagy enyhén K felé lejtő terepfelszín befolyásolja. A nyílt területeken a besugárzás nagyobb, a hó hamarabb elolvad, a terület nyáron gyorsabban kiszárad. Az É–ÉNy-i szelektől a település védtelen. A szántók között nincs vagy nagyon ritka az erdősáv, ezért a defláció gyakori.

A települést határoló területeken a felszíni csapadékvizek lassan folynak le. Enyhe lejtésű vagy sík felületek jellemzők, ezért vízfelesleg gyakran alakul ki illetve belvízveszély is várható. A település felszíni vizeit a halastavakat is magában foglaló, belterületen átfolyó időszakos (topográfiai térkép szerint név nélküli) vízfolyás vezeti le K felé, a Sárvíz-malomcsatornához, de a teljes tájrészlet befogadója a vele párhuzamosan K felé mintegy másfél km-re húzódó Sárvíz, mely egyben Csősz közigazgatási területének K-i határa. Természetes eredetű állóvíz a településen nincs, a belterület Ny-i határának közelében a települést átszelő vízfolyás rendezésével azonban öt tóból álló halastórendszert építettek.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

A vidék nem volt ismeretlen a rómaiak előtt. A közeli Tác (Gorsium) az Óbuda (Aquincum) felé vezető hadi- és kereskedelmi út fontos állomása, városa volt. Ennek régészeti feltárást bemutató park Csősz településközpontjáról É-ra csupán hat km-re található. Géza fejedelem kikeresztelkedéséig a kárpát-medencei magyarság sem végleges településhálózattal, sem tervezett faluszerkezettel nem rendelkezett. A környéken a XI. századra viszont már kialakultak a települések és Szent István király rendelete szerint minden tizedek falu templomot volt köteles építeni.

A középkori virágkort a török háborúk szüntették meg, mikor a jelenlegi Csősz és a környező települések a Török Birodalom és a Magyar Királyság háborúktól, portyázásoktól dúlt határterületté váltak. A stratégiai fontosságú Fehérvár és a kissé távolabbi Buda várának

közelsége miatt közel 150 évig háborús, elnéptelenedett területté vált a környék. A török kiűzése után a XVIII. század 2. feléből már rendelkezünk a községről a tájhasználatot is bemutató térképi anyaggal (1. katonai felmérés – 1763–1787), ami szerint egységes település és a mai utcahálózat elődje már létezett a következő térképvázlat szerint:

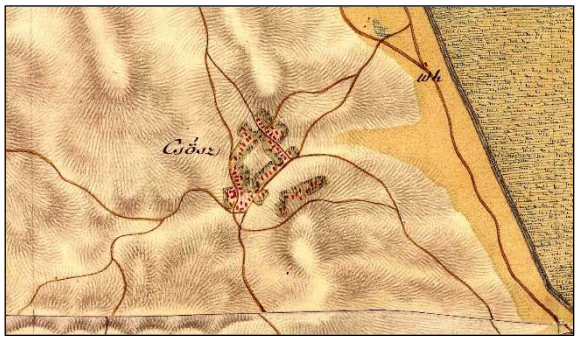

A XIX. szádban végzett II. katonai felmérés (1819–1869, térképkivágat balra) és a III. katonai felmérés (1869–1889, térképkivágat jobbra) szerint az úthálózat változatlan maradt. A mai úthálózat fő elemei mind megtalálhatók – azonos nyomvonalon, kül- és belterületen egyaránt. Az Öreg- és Kis-Aszó-völgyek jellegzetes tájelemek és még nincsenek halastavak rajtuk. A maihoz képest azonban a külterületen több mezőgazdasági üzem, majorság, puszta található. Korabeli térképkivágatok a következők:

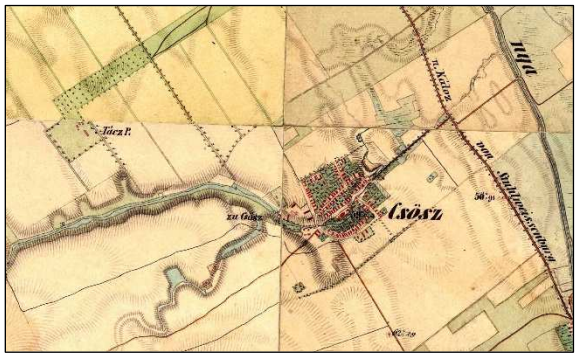

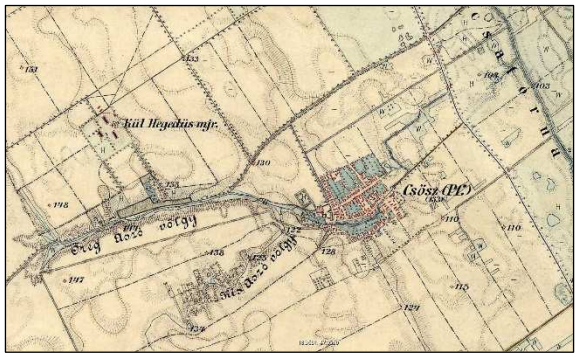

A térképeken jól látható a tájhasználat mezőgazdasági jellege és a tájrészletet sűrűn beborító úthálózat.

A legnagyobb tájalakító tevékenységet a XX. században élte át a falu és lakossága. A Sárvíz völgyének vízfolyásait szabályozták. A negyedik katonai felmérés (1941) szerinti térképen a mezőgazdaság még mindig domináns:

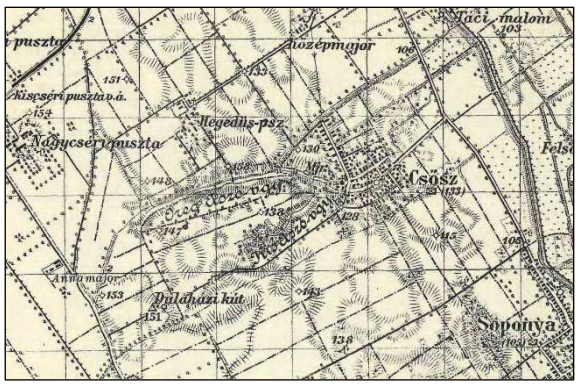

A II. világháború után új utcák épültek, amelyek házaiba a tágabb környék (Székesfehérvár) iparosodó lakossága költözött. A mezőgazdaságot téeszesítették, a külterületen számos mg-i üzem létesült. A községben kiépült a közműhálózat (víz, villany, gáz, közvilágítás), a külterületen magasfeszültségű légvezetékek, a településközpontban számos középület épült. Az Öreg-Aszó-völgyben halastavakat létesítettek.

1.12.2.2. A tájhasználat értékelése

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

Csősz Község közigazgatási területén a mezőgazdasági termelés a domináns, de ezen kívül többféle tájhasználat található, mely tükröződik a tájszerkezetben. A tájhasználat csekély diverzitása (sokfélesége) a Mezőföld mezőgazdaságra kedvező természeti adottságaiból következik. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait mutatjuk be részletesen:

Települési tájhasználat

Csősz Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület körülbelüli közepén, egy tömbben elhelyezkedő településrészre (belterületre) koncentrálódik. Külterületi lakott terület nincs.

Közlekedési tájhasználat

Csősz zsáktelepülés, azaz rajta keresztül átmenő forgalom nincs. A Szabadbattyán – Sáregres közötti közútról egy Ny felé elágazó közúti csatlakozással pár száz méteren belül elérhető. A belterületi utak többsége (változó minőségű) aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak dominálnak és tárják fel a tájrészletet. A település közigazgatási területén vasútvonal nem található Légi közlekedés nem jellemző. Repülőtér a közelben nincs. A Mezőföld vízfolyásai vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiépített kerékpárút Csősz Község területén nincs.

Erdőgazdasági tájhasználat

Az erdőgazdasági tájhasznosítás a község területén alárendelt. Nagy területű (több száz hektár), összefüggő erdőterület nincs. A belterülettől Ny-ra, a halastavak mentén az átlagosnál meredekebb völgyoldalakban elterülő erdők leginkább telepített akácosok és nemesnyarasok, mozaikszerű elhelyezkedésűek. Az erdők elsődleges rendeltetése elsősorban gazdasági, kisebb részben védelmi. Közjóléti elsődleges rendeltetésű erdő a község területén nincs. A térségben gyakoriak a mozaikosan, a völgytalpakon, vízfolyások és utak, mezsgyék mentén kialakult erdőfoltok, -sávok, főleg szintén akácosok. A termőhelyi viszonyok és a tájpotenciál kihasználása inkább a mezőgazdasági kultúráknak kedvez.

Vadgazdálkodás

A vadgazdálkodás az erdőgazdálkodással összefügg. A nagy területű erdők hiánya és a tájrészlet mezőgazdasági jellege (főleg szántók, kisebb részben kaszálók, legelők) miatt elsősorban apróvadban (fácán, mezei nyúl) gazdag a térség illetve a nagyvadak közül az őz választja élőhelyül a szántókat, gyepeket illetve a kisebb erdőfoltokat. Vadászati,

vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, sózó, etető, dagonya stb.) a község területén megtalálhatók.

Mezőgazdasági tájhasználat

A mezőgazdasági területek közül döntő részarányú a szántóföldi művelésű, ezt követik a gyepgazdálkodással (rét, legelő) érintett területek, elsősorban az üdébb, nedvesebb K-i részeken, a Sárvíz illetve a vele párhuzamos Sárvíz-malomcsatorna közelében. A térségben a mezőgazdálkodás évszázados hagyományokkal bír, a vidék jellemző szántóföldi növénye többek között a kukorica és a cukorrépa. A település ipari üzemeinek többsége is a mezőgazdasághoz köthető.

Kertgazdasági tájhasználat

Nagy területen művelt szőlő és intenzív művelésű gyümölcsös a község területén nincs, legfeljebb a belterületen, magánkertekben. Hajdan zártkertként művelt terület nincs.

Vízgazdálkodási területek

A községet kettészelő „nevesincs" vízfolyás csupán időszakos vízhatású. A község Ny-i szélén ennek a vízfolyásnak a völgyében (régi térképeken: Öreg-Aszó-völgy) gátépítéssel öt kis vízfelületű halastavat építettek. A halastavak a vízfolyás közel 1,3 km hosszú szakaszát érintik és a tavak átlagos szélessége mintegy 90 m. Az összes vízfelület közel 12 hektár. Csősz Község közigazgatási területének K-i szélén folyik a kistáj elnevezését adó Sárvíz, mely a vizsgált tájrészlet legnagyobb vízfolyása. Medre szabályozott, vízmennyisége jelentős. Ezzel párhuzamosan Ny-ra mintegy másfél km-re húzódik a Sárvíz-malomcsatorna, a Sárvíz tulajdonképpeni mellékága.

Idegenforgalom

A vizsgált település jelentős idegenforgalmi vonzerővel nem rendelkezik, üdülőkörzetnek nem része. Szálláshelyek a község területén csak a falusi turizmus keretében (vendégházak) érhetők el.

Ipari, gazdaság, bányászati jellegű tájhasználat

A község területén jelenleg művelt bányagödör nincs. Ipar kizárólag a települési kisiparra (főleg szolgáltatás, kereskedelem) illetve mg-i üzemekre korlátozódik.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Fejér megye Területrendezési tervéről szóló Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) K. R. Sz. rendelete országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét nem jelöl ki, azonban térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolja a település K-i részét a közúttól a Sárvíz nyomvonaláig. Az OTrT aktuális módosítása szerint az előbb körülhatárolt rész a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozik.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalommeghatározás: miniszteri rendelettel létesített nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy természeti emlék, továbbá törvény erejénél fogva (ex lege)

védett természetvédelmi terület (láp, szikes tó) vagy természeti emlék (kunhalom, földvár, forrás, víznyelő). Ez utóbbiakat (ex lege védett területek és értékek) egy külön fejezetben részletezzük.

Csősz Község közigazgatási területének K-i szegletébe országos jelentőségű természetvédelmi terület nyúlik be D felől, mely (alapadataival együtt) a következő:

Név: ..... Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet
Törzskönyvi szám:..... 280/TK/97
Érintett települések: ..... Aba, Csősz, Káloz, Sárkeresztúr, Sárszentágota, Soponya, Tác
Védettségi szint: ..... országos jelentőségű, egyedi
Védelmi kategória: ..... TK
Kiterjedése:..... 3479,69 hektár
Ebből fokozottan védett:..... 47 hektár
Hatályba lépés éve:..... 1997
Védetté nyilvánítási határozat: .... 26/1997. (VIII. 1.) KTM rendelet

Csősz Község közigazgatási területén a TK által védett ingatlanok helyrajzi száma a következő: 072/2, 087, 088/a, 088/b, 089, 090, 091/a, 091/b, 091/c, 092, 093.

A védetté nyilvánító határozat 2. §-a szerint: a védetté nyilvánítás célja az egykori hatalmas kiterjedésű vizes terület maradványainak, a Sárvizet kísérő változatos homoki és szikes tavak, rétek, legelők, mocsarak, erdők gazdag élővilágának megőrzése, a vízimadarak vonuló-, fészkelő- és táplálkozóhelyének biztosítása, a jellegzetes tájképi értékek megóvása. A védett terület természetvédelmi kezelői feladatait a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság látja el. A település és a védett terület kapcsolatát a következő térképvázlattal mutatjuk be (*forrás: okir.hu*):

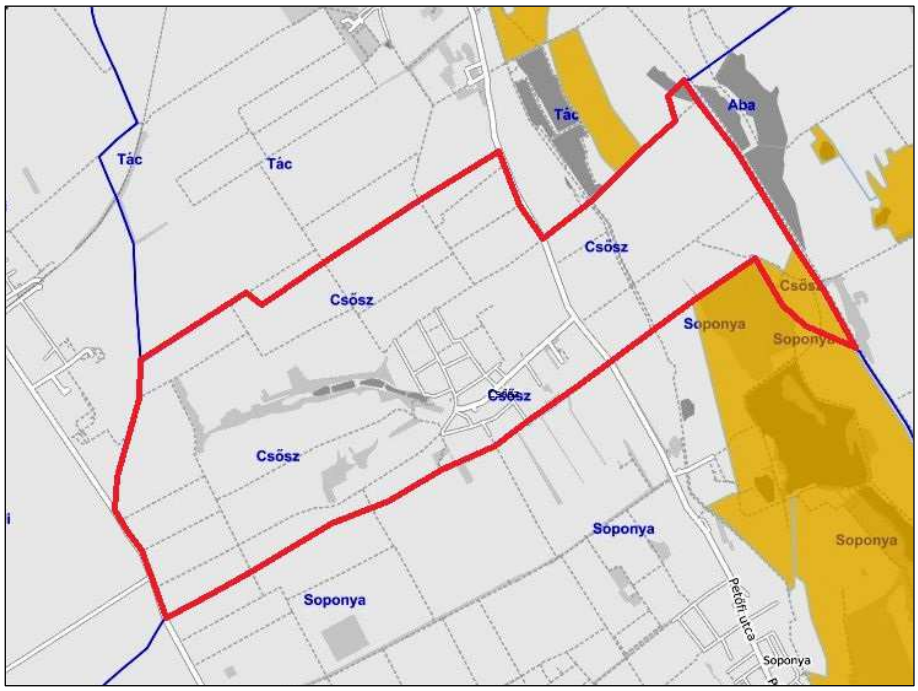

Jelmagyarázat:

piros poligon..... Település közigazgatási területének határa
sárga felület ..... Védett természeti terület – Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet

Általános ismertetés

A Mezőföld tengelyét képező mintegy 100 km hosszú Sárvíz-völgy a Sárrét medencéjétől a Duna-völgyéig tart, kettészelve a Mezőföld platóját. A mozaikos jellegű Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet Táctól mintegy 20 km hosszban nyúlik el egészen Sárszentágotáig.

A széles völgy a múlt század elejéig a közlekedést és a mezőgazdasági művelést egyaránt gátló mocsárvilág volt, amelynek felszámolására a kísérletek már 1772-től folytak. Ma a régi Sárvíz szétterülő vizeit két csatorna vezeti le: a völgy keleti oldalán a Nádor-csatorna, a nyugati oldalon pedig a Séd folytatásában kiépült Malom-csatorna. A Sárvízről lefűződött, levágott, mélyebb fekvésű részeken kisebb-nagyobb, állandó vagy időszakos tavak jöttek létre. Létüket a mindenkori csapadék és a talajvíz mennyisége határozza meg.

Természeti értékek

A térség a Mezőföld részeként botanikailag az Alföldhöz tartozik. Védett értékekben leggazdagabb társulásai a szikes- és sztepptársulások, de értékesek az ürmös szikespuszta rét, és a zárt homoki rét társulások is. A korábban jellemző mocsári vegetáció mára már csak kisebb foltokban található meg, amint a halastavak mentén, vagy mélyebben fekvő területeken igyekszik túlélni több-kevesebb sikerrel. Az eddigi botanikai kutatások alapján 25 védett, illetve fokozottan védett növényfaj előfordulása bizonyított. Itt található Fejér megye legnagyobb fokozottan védett pókbangó állománya, de legalább ilyen értéket képviselnek a poloskaszagú kosborok is, melyek összállománya a százezres nagyságrendet is meghaladja. A védett terület mintegy egyharmadán található erdőket a XIX. század végén mesterségesen telepítették. Mégis, mint a Mezőföld legnagyobb összefüggő, zömében őshonos fafajokból álló erdei, kiemelt figyelmet érdemelnek.

A tájvédelmi körzet legnagyobb zoológiai értékét a vízi madarak adják. A Soponya térségében kialakított halastavak, valamint az itteni víztározó, több száz hektáros vízfelületükkel, az időszakosan víz alá kerülő rétek, a szikes tavak mellett a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó- és fészkelő helye. A fészkelő fajok közül kiemelkednek a gémfélék. A megye legnagyobb bakcsó, kis kócsag és üstökös gém kolóniája a tájvédelmi körzet védelmét élvezi. A Dinnyési-Fertőn költő nagy kócsagok és kanalas gémek kedvelt táplálkozó helyei az itt található halastavak. A Soponyai-víztározó több száz párból álló dankasirály fészektelepén szerecsensirályok, cigány-, barát- és kontyos récék költenek. A halastavakon kora nyártól rendszeresen láthatók a fiókáikat vezető nyári lúd párok.

A szikes tavak partján kisebb kolóniákban költ az egyik legszebb parti madarunk, a gulipán, és az egyszerű tollruhás kis lile. Ritkábban előfordul a széki lile is. A kiöntések sekély vize ringatja az esetenként tömegesen megjelenő fattyúszerkők és a feketenyakú vöcskök fészkeit. Az őszi madárvonulás újabb fajokkal színesíti az eddig sem fakó madárpalettát. Előszeretettel használják pihenőhelynek a Soponyai-víztározót az északról érkező vadludak. Az alkalmanként 10–12 ezer liba hangos társalgása messzire elhangzik. Megélénkül a szikes tavak madárélete is. A vízen nyílfarkú, kendermagos, kanalas és csörgő récék úsznak, a partjukat megszámlálhatatlan tömegű parti madár lepi el. A nedves réteken több ezer pajzsos cankó és bíbic, alkalmanként több száz nagy póling keresgél táplálékot. A tájvédelmi körzet élőhelyeinek megőrzése a természetvédelem kiemelt feladata, hiszen az emberi tevékenység által annyira átalakított Mezőföldön keresztül a Sárvíz-völgye jelenti az ökológiai kapcsolatot a Dunántúli-középhegység és a Duna között, biztosítva ezzel a növény és állatvilág szabad mozgását.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi

kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

A helyszínelés és az adatgyűjtés során nem találtunk a település közigazgatási területén helyi jelentőségű védett természeti területet vagy emléket.

Natura 2000 terület

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megóvását és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természetmegőrzési területeket – foglalja magába. A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy Magyarország természeti értékei, egy az eddiginél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a hazai természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Natura 2000 hálózat egy kiegészítő eszköz a hazai természetvédelem számára. A hálózat területei nem helyettesítik a hazai védett természeti területek rendszerét, hanem azt kiegészítik.

Csősz Község külterületének K-i szélén a következő Natura 2000 terület található és foglalja el a Sárvíz-völgyének természetes és féltermészetes élőhelyeit (főleg nádasok, üde és nedves rétek): Sárvíz völgye elnevezésű (kódja: HUDI10005) különleges madárvédelmi Natura 2000 terület (SPA). Csősz Község területén a következő hrsz-ú ingatlanok részei az előbbi Natura 2000 területnek: 065/1, 065/7, 065/8, 071, 072/1, 072/2, 073, 074/1, 074/2, 074/3, 075, 076/1, 076/2, 076/3, 076/4, 077, 078/1, 078/2, 078/3, 078/4, 078/5, 078/6, 078/7, 078/8a, 079/2, 081/4, 081/1b, 081/2a, 081/2c, 081/2d, 081/2f, 081/2g, 081/2h, 082, 083, 084/1, 084/2, 084/3, 084/4, 085, 086, 087, 088, 089, 090, 091, 092, 093.

A Sárvíz völgye Natura 2000 terület általános jellemzői: tengerszint feletti magasság: 92–111 méter. A terület átlagos tengerszint feletti magassága: 102 méter. A Mezőföld területén közelítőleg észak–déli irányban keresztülhúzódó mentesített ártér a Sárvíz-csatorna mentén. Vizes élőhelyei jelentősek annak ellenére, hogy természetes állapotban csak kis része maradt meg. Madártani jellemzés: nádimadár-állománya számottevő, illetve nagy számú vadlúd telel és vonul át a területen. Földhasználat: erdőgazdálkodás, halászat, halgazdálkodás, mezőgazdaság (gyep-, szántó-, nádgazdálkodás), természetvédelem és kutatás, vadászat, vadgazdálkodás, vízgazdálkodás. Veszélyeztető tényezők: halászat és halgazdálkodás, madarak zavarása, mezőgazdasági művelés csökkenése, felhagyása, növényzet égetése, vízgazdálkodási problémák. A település és a Natura 2000 védett terület kapcsolatát a következő térképvázlattal mutatjuk be (*forrás: okir.hu*):

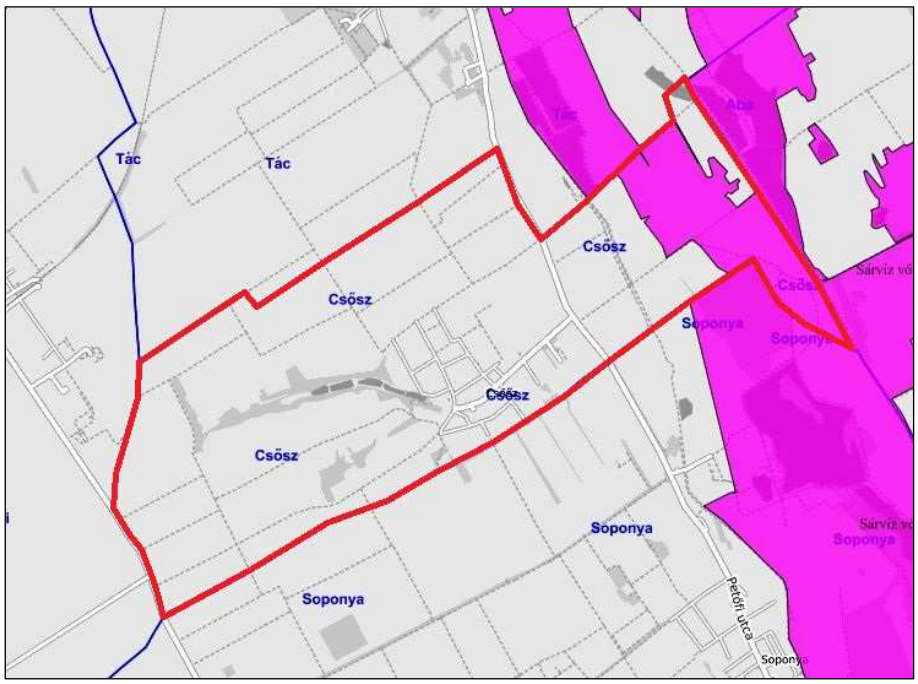

Jelmagyarázat:

piros poligon..... Település közigazgatási területének határa
magenta felület ..... Natura 2000 védettségű terület

Az érintett Natura 2000 terület jelölő madárfajai a következők (49 db):

Kód	*Latin név*	*Magyar név*	*Mód*	*Min.*	*Max.*	*Pár/ Példány*
A004	*Tachybaptus ruficollis*	Kis vöcsök	r	51	100	p
A008	*Podiceps nigricollis*	Feketenyakú vöcsök	r	5	10	p
A021	*Botaurus stellaris*	Bölömbika	r	11	50	p
A022	*Ixobrychus minutus*	Törpegém	r	11	50	p
A023	*Nycticorax nycticorax*	Bakcsó	r	51	100	p
A024	*Ardeola ralloides*	Üstökösgém	r	5	10	p
A026	*Egretta garzetta*	Kis kócsag	r	11	50	p
A027	*Egretta alba*	Nagy kócsag	c	251	500	i
A027	*Egretta alba*	Nagy kócsag	r	25	50	p
A029	*Ardea purpurea*	Vörös gém	r	51	100	p
A031	*Ciconia ciconia*	Fehér gólya	c	101	250	i
A034	*Platalea leucorodia*	Kanalasgém	c	101	250	i

Kód	Latin név	Magyar név	Mód	Min.	Max.	Pár/ Példány
A034	*Platalea leucorodia*	Kanalasgém	r	25	50	p
A039	*Anser fabalis*	Vetési lúd	c	500	1000	i
A041	*Anser albifrons*	Nagy lilik	c	10000	20000	i
A042	*Anser erythropus*	Kis lilik	c	1	5	i
A043	*Anser anser*	Nyári lúd	r	101	250	p
A043	*Anser anser*	Nyári lúd	c	5000	10000	i
A052	*Anas crecca*	Csörgő réce	c	1000	2000	i
A053	*Anas platyrhynchos*	Tőkés réce	c	30000	30000	i
A055	*Anas querquedula*	Böjti réce	r	21	50	p
A055	*Anas querquedula*	Böjti réce	c	501	1000	i
A056	*Anas clypeata*	Kanalas réce	c	101	1000	i
A059	*Aythya ferina*	Barátréce	c	501	1000	i
A060	*Aythya nyroca*	Cigányréce	r	11	50	p
A060	*Aythya nyroca*	Cigányréce	c	251	500	i
A061	*Aythya fuligula*	Kontyos réce	c	251	500	i
A068	*Mergus albellus*	Kis bukó	c	51	100	i
A075	*Haliaeetus albicilla*	Rétisas	c	5	10	i
A075	*Haliaeetus albicilla*	Rétisas	r	1	1	p
A081	*Circus aeruginosus*	Barna rétihéja	r	11	50	p
A082	*Circus cyaneus*	Kékes rétihéja	w	11	50	i
A119	*Porzana porzana*	Pettyes vízicsibe	r	25	50	p
A120	*Porzana parva*	Kis vízicsibe	r	51	100	p
A131	*Himantopus himantopus*	Gólyatöcs	c	11	50	i
A131	*Himantopus himantopus*	Gólyatöcs	r	5	10	p
A132	*Recurvirostra avosetta*	Gulipán	r	11	50	p
A132	*Recurvirostra avosetta*	Gulipán	c	51	100	i
A151	*Philomachus pugnax*	Pajzsos cankó	c	1001	2000	i
A153	*Gallinago gallinago*	Sárszalonka	r	5	10	p

Kód	*Latin név*	*Magyar név*	*Mód*	*Min.*	*Max.*	*Pár/ Példány*
A156	*Limosa limosa*	Nagy goda	r	5	10	p
A162	*Tringa totanus*	Piroslábú cankó	r	25	50	p
A166	*Tringa glareola*	Réti cankó	c	501	1000	i
A176	*Larus melanocephalus*	Szerecsensirály	r	11	50	p
A193	*Sterna hirundo*	Küszvágó csér	r	11	50	p
A196	*Chlidonias hybridus*	Fattyúszerkő	r	11	50	p
A197	*Chlidonias niger*	Kormos szerkő	c	501	1000	i
A229	*Alcedo atthis*	Jégmadár	r	11	50	p
A272	*Luscinia svecica*	Kékbegy	r	51	100	p
A293	*Acrocephalus melanopogon*	Fülemülesitke	r	51	100	p
A307	*Sylvia nisoria*	Karvalyposzáta	r	51	100	p
A323	*Panurus biarmicus*	Barkóscinege	r	51	100	p
A338	*Lanius collurio*	Tövisszúró gébics	r	51	100	p
A339	*Lanius minor*	Kis őrgébics	r	1	5	p
A393	*Phalacrocorax pygmeus*	Kis kárókatona	r	5	10	p
A396	*Branta ruficollis*	Vörösnyakű lúd	c	5	10	i
A404	*Aquila heliaca*	Parlagi sas	c	1	2	i

Jelmagyarázat
r = költő (reproducing), c = vonuló (concentration), w = telelő (wintering)
i = példány (individuals), p = pár (pairs)

A **Sárvíz völgye Natura 2000 SPA** területre a következő természetvédelmi célok, feladatok vonatkoznak:

Prioritás: „Kiemelt fontosságú cél a következő madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, helyreállítása”:

Költő fajok:

Feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)
Kis vöcsök (*Podiceps ruficollis*)
Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
Nagy kócsag (*Egretta alba*)
Kis kócsag (*Egretta garzetta*)
Vörösgém (*Ardea purpurea*)
Üstökösgém (*Ardeola ralloides*)
Bölömbika (*Botaurus stellaris*)
Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
Kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
Böjti réce (*Anas querquedula*)
Cigányréce (*Aythya nyroca*)
Barátréce (*Aythya ferina*)

Nyári lúd (*Anser anser*)
Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
Kis lile (*Charadrius dubius*)
Sárszalonka (*Gallinago gallinago*)
Nagy goda (*Limosa limosa*)
Piroslábú cankó (*Tringa totanus*)
Fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*)
Küszvágó csér (*Sterna hirundo*)
Szerecsensirály (*Larus melanocephalus*)
Kis vízicsibe (*Porzana parva*)
Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*)
Jégmadár (*Alcedo atthis*)
Kékbegy (*Luscinia svecica*)
Fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*)
Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)
Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*)

Vonuló fajok:

Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
Nagy kócsag (*Egretta alba*)
Kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)
Nyári lúd (*Anser anser*)
Vetési lúd (*Anser fabalis*)
Nagy lilik (*Anser albifrons*)
Kis lilik (*Anser erythropus*)
Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)
Tőkés réce (*Anas plathyrynchos*)
Csörgőréce (*Anas crecca*)
Böjti réce (*Anas querquedula*)
Kanalas réce (*Anas clypeata*)
Kontyos réce (*Aythya fuligula*)
Barátréce (*Aythya ferina*)
Cigányréce (*Aythya nyroca*)
Kis bukó (*Mergus albellus*)
Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
Füstös cankó (*Tringa erythropus*)
Réti cankó (*Tringa glareola*)
Kormos szerkő (*Chlidonias niger*)
Dankasirály (*Larus ridibundus)*

Természetvédelmi célkitűzések

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

Kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése:

- A jelölő fajok populáció nagyságának megőrzése, a populációk elterjedési területe nem csökkenhet. Kiemelt fajként kell a védelem során kezelni: a nagy kócsagot (*Egretta alba*), a kanalasgémet (*Platalea leucorodia*), a cigányrécét (*Aythya nyroca*), a kékbegyet (*Luscinia svecica*), a fülemülesitkét (*Acrocephalus melanopogon*) és a vonuló vízi madarakat.
- A jó állapotú gyep élőhelyek természetszerű szerkezetének megőrzése. Magas természetességű gyepek fenntartása szakszerű hasznosítással/kezeléssel.
- Extenzív gyepgazdálkodás fenntartása. Legelő állatállomány növekedésének elérése.
- Változatos extenzív földhasználat és mezőgazdasági művelés fenntartása és fejlesztése.

Természetvédelmi célú nádgazdálkodás folytatása.

- Kisvizek rekonstrukcióinak elősegítése, támogatása.
- A vízi vad vadászat korlátozásának fenntartása.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztés:

- Meglévő és új létesítésű középfeszültségű elektromos hálózat tartóoszlopainak szigetelése, továbbá szükség esetén földkábelbe helyezése.
- Kis vízmélységű vízfelületek, költőszigetek kialakítása.
- Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a sztyepprétek és löszgyepek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.
- Mesterséges fészkek kihelyezése veszélyeztetett ragadozó madarak számára.
- A madárélőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quadozás, illegális turistautak, illegális bányászat) megszüntetése. A madármegfigyelés rendszerének kialakítása a terület túlterhelésének elkerülésével.
- Halastavi gazdálkodás feltételeinek a vízi madarak életfeltételeihez történő alakítása, a jelölő fajok érdekeinek megfelelő vízszint, riasztási módszerek, háborítatlan területek alkalmazásával.
- A jelölő madárfajok élőhelyeinek infrastrukturális fejlesztésekkel szembeni védelme.
- Ragadozó madár etetőterek kialakítása az elkóborolás és mérgezés negatív hatásainak csökkentése érdekében.
- Elő kell segíteni a jelenleg nem jelölő fajok állományának növekedését, különösen az alábbi fajok tekintetében: rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kis őrgébics (*Lanius minor*).

Ex-lege védett természeti érték

A 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Az Országos Barlangnyilvántartás szerint Csősz Község közigazgatási területén nem található barlang. Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú vagy lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlan sincs. Megbízható forráskataszter a településre nem található. Víznyelőket nem regisztráltak a település területén. Szikes tó, kunhalom, földvár Csősz Község közigazgatási területén nem található.

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Egyéb védettség

Táj- és természetvédelmi szempontból egyéb védettség (pl. ramsari terület, történeti táj stb.) a vizsgált területre és környezetére nem vonatkozik.

Ökológiailag, tájképileg értékes területek, természetközeli élőhelyek

- a Sárvíz és a Sárvíz-malomcsatorna környezetében található üde-nedves gyepek, nádasok, illetve a vízfolyások vízteste, parti szegélynövényzete
- a település Ny-i szélén található halastavak közel 12 hektáros vízfelülete illetve parti szegélynövényzete

A Szabadbattyán–Sáregres közúttól K-re eső természetközeli élőhelyek többsége a Nemzeti Ökológiai Hálózat legmagasabb szervezeti egységéhez, a magterülethez és az ökológiai folyosóhoz tartoznak illetve egy részük Natura 2000 illetve országos védettségű.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, pufferterület és ökológiai folyosó.

Csősz területén nagyobb részt magterület és ökológiai folyosó található (kisebb részben pufferterületek), melyek a település külterületének ÉK-i részén található Sárvíz-malomcsatorna és a Sárvíz területét illetve az őket kísérő természetes, természetközeli vagy féltermészetes élőhelyeket köti össze. A Nemzeti Ökológiai Hálózat legmagasabb egységéhez, a magterülethez sorolták a belterület Ny-i szélén található Öreg- és Kis-Aszó-völgyet valamint az előbbibe található, mesterséges eredetű halastavakat is.

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. A magterületek azok a természetközeli élőhelyek, melyek ökológiai értékei országos és nemzetközi viszonylatban is jelentősek. Nemcsak azokat a területeket foglalják magukba, ahol a természetközeli élőhelyek dominálnak, hanem más féltermészetes területek is beletartozhatnak, mint az összefüggő erdők és vízfelületek vagy az értékes mezőgazdasági tájegységek.

Az ökológia folyosó a fajok egyedeinek élet- és szaporodási feltételeit kielégíteni képes, azonos vagy különböző élőhelyeket összekötő tér azon része, amelyen keresztül az összeköttetés megvalósulhat.

A puffer terület a magterületek és ökológiai folyosók körüli funkcionális védőzónát jelenti, melynek szerepe, hogy megakadályozza vagy mérsékelje a magterületek ill. az ökológiai folyosók állapotát, rendeltetését és ökológiai stabilitását kedvezőtlenül befolyásoló hatásokat. A puffer területek magasabb tájhasználat-intenzitásúak, természetességük alacsonyabb az ökológiai folyosóknál, természetességüknél fogva viszont alkalmasak (lehetnek) kiemelt jelentőségű fajok vagy élőhelyek fenntartására, a környezetterhelő illetve degradáló hatások kivédésére. A védőfunkció rendszerint nem terjeszthető ki minden negatív hatás megszűrésére, de a megőrizni kívánt élőhelyek jellegétől függően az elsődleges veszélyeztető tényezőkkel szemben valamilyen védelmet kell nyújtania. A puffer területek természetessége a magterületnél jóval alacsonyabb.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat és a település kapcsolatát a következő – méretarány nélküli – térképpel demonstráljuk:

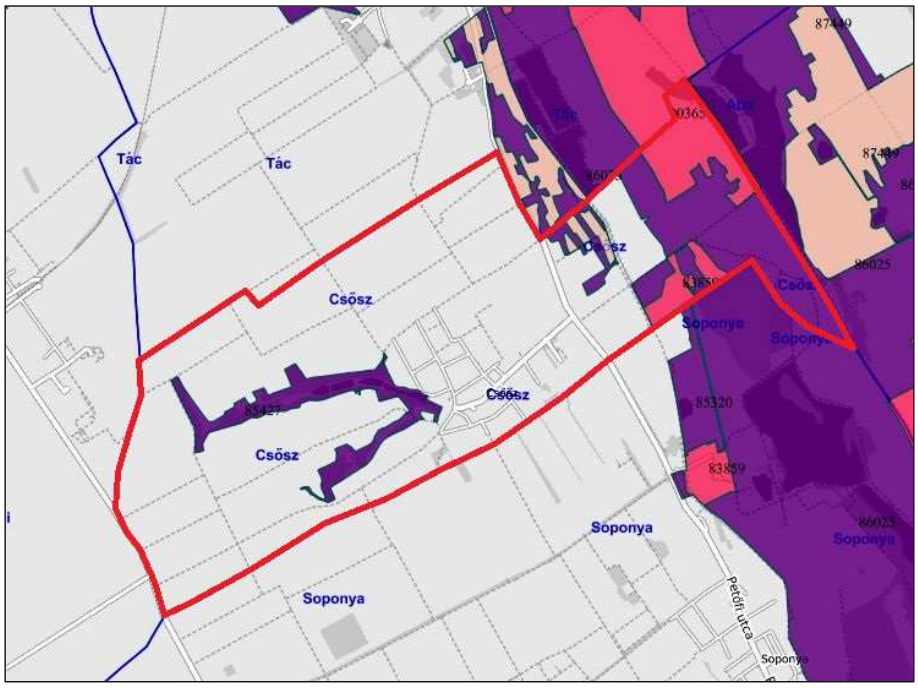

Jelmagyarázat:

piros poligon ..... Település közigazgatási területének határa
lila felület ..... Nemzeti Ökológiai Hálózat – magterület
rózsaszín felület..... Nemzeti Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó
halványbarna felület..... Nemzeti Ökológiai Hálózat – pufferterület

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Tájhasználati konfliktus akkor áll fenn, amikor egyes tájat igénybevevő tevékenységek akadályozóan hatnak a táj ökológiai, tájképi vagy ökonómiai teljesítőképességre. A táj igénybevételének hosszú távú, fenntartható hasznosítása érdekében szükség van a konfliktusok feltárására és feloldására. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok.

- Funkcionális jellegű konfliktusokat, melyeket az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák.
- Tájökológiai (környezetártalmi) konfliktusokat, melyeket az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.
- Vizuális-esztétikai konfliktust, amelyet a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okozza.

Jellegük szerint a tájhasználati konfliktusok lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges. Csősz Község közigazgatási területén fellelt tájhasználati konfliktusok a következők:

Funkcionális konfliktusok

- felszíni és felszín alatti közművek ↔ útfásítás

Környezetártalmi konfliktusok

- illegális hulladéklerakás a külterület egyes pontjain, elsősorban a településszéleken, a bel-külterületi határ közelében, gépjárművel könnyen elérhető helyeken; a hulladék fajtája többféle, elsősorban lakossági, zöld és építési hulladék található

- bel- és külterületi zúzalékolt- és földutak kiporzása a forgalom során
- közutak zaj- és légterhelése
- a közúti forgalom és az elektromos légvezetékek veszélye az állatvilágra (elütés, madárpusztulás stb.)

Vizuális-esztétikai konfliktusok

- településfásítás hiánya (közművek vagy térhiány miatt)
- felszín feletti közművek (légvezetékek, tartóoszlopok) bel- és külterületen egyaránt
- elhanyagolt vagy romos belterületi épületek építmények, magánkertek

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Zöldfelület: minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Gyep és cserjeszinten a borítottság akkor teljes, ha az egyedek kitöltik a közöttük lévő, rendelkezésre álló életteret. Fák törzsének közvetlen közelében – ahol a gyep és cserjeszint életfeltételei nem adottak – a zöldfelület méretét az el nem burkolt gyökérzóna adja. Lombos fák esetében a zöldfelület méretét a szabadon hagyott, burkolattal nem fedett gyökérzóna területe adja.

Zöldfelületi rendszer: A település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a város káros környezeti hatásait tompítja.

Zöldterület: A település beépítésre nem szánt területeinek részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységhez nem tartozó közterületei, kivételesen közhasználat céljára átadott területei. (közparkok, közkertek).

A település zöldfelületeinek értékelésekor azt vizsgáltuk, hogy a zöldfelületekkel szemben támasztott szerepüknek milyen mértékben tudnak megfelelni:

- Ökológiai szerep: javítja a település ökológiai adottságait. A község területén és közvetlen környékén élő növénytömeg jellegétől függően befolyásolja, módosítja a helyi klíma (mikroklíma) alakulását, a levegő minőségét.
- Használati szerep: számos olyan létesítmény feladatát csak úgy töltheti be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (pl.: iskolák, óvodák, szociális létesítmények stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét döntően meghatározza a telepített növényzet. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl.: temetők, védőterületek stb).
- Vizuális–esztétikai szerep: a település képi megjelenésében, az utcakép formálásában fontos szerepet játszik a növény. A növények változatossá teszik, gazdagítják a településképet, valamint elfedik, eltakarják az előnytelen részeket.

A rendszer elemei közé soroljuk a közhasználatú zöldfelületeket, a település családi házas részeinek udvarait, valamint a külterületek természeti környezete (erdő, gyepek) mellett a termesztési célú zöldfelületeket is, melyeket kert-, mező- vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek (erdők, fásított területek, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek).

Csősz természeti adottságai – a Mezőföld részeként – elsősorban a szántóföldi gazdálkodással hozható összefüggésbe, hiszen ez a tájhasználat leggyakoribb módja. A kiváló minőségű termőtalajokon magas terményhozam érhető el.

A mezőgazdasági termesztés mellett kisebb arányban erdőterületek is találhatók Csősz külterületén (főleg a Ny-i településszélen, a halastavak körül) illetve a belterületi zöldfelületek is jelentős arányt képviselnek. Ezek közül is kiemelést érdemelnek a közparkok, a sportterületek, az intézménykertek és a családi házas övezetek magánkertjei.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Közhasználatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Közkert: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 60%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt terület, melynek mérete 200–10.000 m^2 között van és legkisebb oldalmérete legalább 15 m.

Közpark: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 75%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt, általában többfunkciós (pihenés, játék, sport stb. célját szolgáló) terület, amelynek mérete legalább 10 000 m^2, legkisebb oldalmérete legalább 80 m.

A közpark, közkert ellátottságot vizsgáltuk a település egészén. Csősz területén korszerű, több funkciós települési szintű közpark nem található. Kisebb „maradék” területeken jelöltek ki zöldfelületeket, melyek területi kiterjedésük miatt közpark funkció betöltésére kevéssé alkalmasak. Jelenlegi felhasználásukban fásított gyepes területek, amelyeknek ökológiai értékük természetesen van, de semmilyen közparki funkció sem kapott helyett rajtuk (játszókert, pihenőkert stb.), inkább csak emlékművek elhelyezésére valamint gyalogos átközlekedésre (többnyire a gyepben kijárt ösvényeken vagy rossz minőségű betonjárdákon) használhatók.

Vizuális-esztétikai szerepük miatt kiemelendők a belterületi szobrok, emlékművek, feszületek, kopjafák stb. környezete, mely általában gondosan kialakított és szépen gondozott. Ezek a tájelemek egyedi tájértékek, melyek felmérése (kataszterbe foglalása) és a felújításra, fejlesztésre, megtartásra vonatkozó intézkedések számbavétele kívánatos.

Fontos zöldfelületi elemek Csősz közigazgatási területén az erdőterületek. A dolomitkopárok miatt az erdők többségének elsődleges rendeltetése: védelmi. Közjóléti erdő Csőszon nincs, a gazdasági rendeltetésű erdőterületek aránya minimális (két kis foltban a Ny-i településszélen).

Zöldfelületi jellegű intézmények

Sportpálya

A település sportpályája a település K-i szélén, mezőgazdasági területek között, jobbára fátlan környezetben található (hézagos kőris fasor a Ny-i oldalon). A D-i részen szép, új vizesblokk áll, minimálisan parkosított környezettel.

Iskola, óvoda

A település iskola és óvodakertje főleg gyepesített, kevés fa- és cserjével tarkított, kertberendezéssel és játszótéri elemekkel ellátott, kerítéssel körbevett. Fejlesztésük lenne indokolt.

Temetők

A községnek két temetője van, mindkettő a Ny-i településszélen található. A katolikus temető kerítés nélküli, a településszéli helyzet miatt szántóval közvetlenül határos. Viszonylag jól fásított, sok fenyő (főleg keleti és malonyai tuja) és több nagy bálványfa (*Ailanthus altissima*) található a területén (bár ez utóbbira kivágásuk esetén fokozottan ügyelni kell, mert gyökérsarjakkal agresszíven terjedő faj). Rendezett ravatalozó, szépen karbantartott zöldfelület jellemzi. Néhány síron vagy a sírok között helyenként rendezetlenül elvadult cserjék. A közel 0,4 hektáros területet DK felől a Temető utca akáccal benőtt mélyútja határolja.

A mintegy fél hektáros katolikus temető a Temető utca végén szántók és kis akácos erdők között található, kerítés nélkül. Szép, új ravatalozó. Kevés fa jellemzi, de a zöldfelület szépen gondozott.

Templomkertek

A településközpontban található református templom kis ingatlanon fekszik, többnyire gyepes, számottevő fás növényzet nélkül.

Zöldhálózati összekötő elemek

A település belterületén egységes zöldhálózati rendszer nem alakult ki. A felszín alatti (víz, gáz, szennyvíz) és a felszín feletti közművek (elektromos légvezetékek, telefon és kábel tv) a fák alkalmazását erősen korlátozzák. Az utak mellett helyenként a zöldfelület túl keskeny, fásszárú növényzet telepítésére nincs mód, többnyire gyepterületként kezelik őket. A széles, növénytelepítésre alkalmas zöldfelületeken sincs egységes fasor, zöldsáv, kevés a jó példa, a valóban odaillő növényzet. A legtöbb helyen a lakók telepítettek az utcai zöldfelületekre, a házuk elé fákat.

Csősz település egyik legkarakteresebb zöldhálózati összekötő eleme a halastavakat kísérő gazdasági erdőterületek illetve a Szabadbattyán–Sáregres közút melletti fásítás, szabálytalan fasor. A közlekedési pálya mentén nagyobb részben spontán nőtt, kisebb részben telepített fasor található, melynek szélessége, magassága és fajösszetétele erősen változó. A mezővédő erdősávok hiányoznak és hófogó erdősávok és fasorok sincsenek a közlekedési pályák mentén.

Közhasználat elől elzárt, jelentős zöldfelülettel rendelkező egyéb terület

Csősz település egészére a kertes, családi házas, falusias jellegű beépítés a jellemző. A családi házas területekhez kis-közepes méretű kertek tartoznak. A kertek zöldfelületei nagyrészt díszkerti illetve haszonkerti jellegűek, és a „hátsókerti” növénytermesztés sem szorult még vissza, sőt gyakran a hátsókertek egy összefüggő művelt területté (szántóvá) válnak, amelyek a beépítetlen telkeken egészen az utcákig húzódnak. A családi házas területek zöldfelülete településökológiai szempontból jelentős tényező, hiszen ez a növénytömeg kondicionáló zöldfelületként (párologtatás, szélfogó, porfogó hatás) hat a település egészére. Az önkormányzatnak ösztönözni kell a lakótelkek kertkultúrájának növekvő színvonalát.

Az egyes lakóingatlanok kertjei rendkívül változatos minőségűek a lakók habitusához, idejéhez, igényéhez, összeségében talán az egyének (családok) kertkultúrájához alkalmazkodik, azt mutatja a külvilág (a településkép) felé. Több jó példa található, de vannak olyan kertek, amelyeket elhanyagolnak, kültéri raktárnak használnak, feleslegesen leburkolnak vagy nem kellően gondoznak stb. A településkép szempontjából rendkívül fontos, hogy a lakóingatlanok kertjei az utca felé milyen képet mutatnak, milyen az elő- és oldalkert képe, növényzete, használnak-e sövényt kerítésként, vannak-e olyan növények, amelyeknek lombja a közterületre nyúlik stb.

Jellemző tendencia még mindig a belterületen, hogy a lakók az ingatlanjuk előtti utcai zöldfelületet is sajátjuknak érzik, oda növényt telepítenek és rendszeresen gondozzák. Ez egyrészt előnyös, mert a közterület gondozottsága helyenként javul, másrészt hátrányos, mivel a kis „előkertek” rendkívül változatosak, egymáshoz nem illenek, illeszkednek illetve nagy a kontraszt azokhoz a területrészekhez képest, ahol nem parkosítottak.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

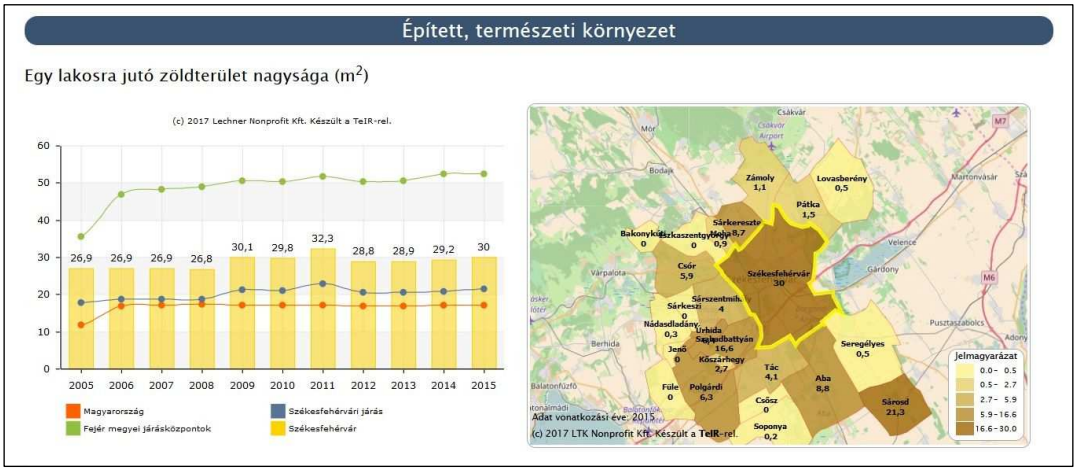

Csősz település belterületén a zöldfelületi ellátottság értéke: 0 m^2/fő, hasonlóan több más járásbeli településhez (pl. Füle, Sárkeszi). A településrendezési eszközök meghatározása során arra kell törekedni, hogy az egy főre eső zöldfelületi ellátottság mértéke növekedjen.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Csősz Község zöldfelületeinek, zöldfelületi rendszerének konfliktusai, problémai az alábbiakban foglalhatók össze:

- Az egyes zöldfelületi elemek nem képeznek összefüggő rendszert, hiányoznak a zöldfelületi szempontból szerkezeti jelentőségű utcákból az egyöntetű megjelenésű fasorok.
- A légvezetékek alá gyakran ültetnek közepes vagy nagy lombkoronájú fajokat és a visszacsonkolt fák a településképet rontják (és a zöldfelület gondozása szempontjából sem előnyös).
- A közterületi zöldfelületeken több esetben tapasztalható feleslegesen kijárt, kitaposott utak és/vagy parkolóhelyek, melyek a zöldfelületek biológiai aktivitását csökkentik és településképi szempontból is kedvezőtlenek
- Közterületre, főleg utak mellé ültetett gyümölcsfák több problémát felvetnek: 1. az érő gyümölcsben a közúti forgalom légszennyezése során káros anyagok halmozódhatnak fel 2. a gyümölcsök mindenki által elérhetők, gazdátlanok lesznek és a fára mászás (és leesés) veszélye megnő, ezért balesetveszélyesek 3. az útra, burkolatra hulló gyümölcs balesetveszélyt okozhat (elcsúszás, darazsak) és esztétikai szempontból is előnytelen

1.14. Az épített környezet vizsgálata
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata
1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település központja Kossuth utca – Bartók B. utca – Petőfi S. utca – Dózsa György utca által határolt területen mentén alakult ki. A belterülethez nyugatról csatlakozó tavak közelében áll a Kéri Kiss család által 1850-es években épített kúriája, melyben ma a Móricz Zsigmond Művelődési Ház működik.
Fontos településszerkezeti elemei a településnek a Sárvíz-malomcsatorna, valamint a két vízfolyás mentén kialakult völgyes terület a Kis-Aszó és a Nagy-Aszó és a horgásztavak.

Csősz településszerkezete halmaztelepülés. A településközpont körüli utcák népesültek be legkorábban, sokáig ezek alkották a település lakott részét.
A lakóterület telekszerkezete eltérő, az újonnan kialakított lakótelkek mélysége kisebb a hagyományosan falusias lakótelkek telekmélységénél, szélességük viszont nagyobb. Az oldalhatáron álló beépítési mód és a 4-5 m körüli épületmagasság általánosnak mondható.

A település életében fontos, hogy a „zsákfalu” jelleg megszűnése, az átmenő forgalom biztosítása a Polgárdiba vezető út megépítésével.
A településen a környezeti ártalmak csekélyek ezeken a területeken, az esetlegesen jelentkező környezeti ártalmakat (bűz, zaj, levegőszennyezés) az előírt mértékben a területen belüli védőövezet kialakításával kell mérsékelni.

A beépített és beépíthető településrészeket a külterület veszi körül, ahol elsősorban a mezőgazdasági művelés, az erdők és a természetvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. Beépítettségére a telephelyszerűen álló elrendezés a jellemző. A legnagyobb összefüggő erdőfelület a tavak mentén található. A településen zártkerti részek nem találhatóak.
Beépítésre szánt területek:
Lakóterület:
- - Falusias lakóterület

Vegyes terület:
- - Településközponti vegyes terület:

Gazdasági terület:
- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület:

Különleges beépítésre szánt terület:
- sport
- temető
- vízmű

Beépítésre nem szánt területek:
Közlekedési terület:
- közúti
- kötöttpályás

Zöldterület:
- közpark

Erdőterület:
Vízgazdálkodási terület
halastó

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Csősz összes települési területe 1711,48 ha. Ebből a külterületi ingatlanok 1556,38 ha területet foglalnak el.

Földrészlet statisztika fekvésenként

fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m2)	legkisebb földrészlet terület (m2)	legnagyobb földrészlet terület (m2)	átlagos földrészlet terület (m2)
belterület	679	0	0	1551003	31	25468	2284
külterület	576	0	0	15563858	20	400360	27021
ÖSSZESEN	1255	0	0	17114861			

A Fejér Megyei Kormányhivatal előzetes véleményében tájékoztatott Csősz vonatkozásában az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. E szerint átlagosnál jobb minőségű a 3. minőségi osztályú gyümölcsös, az 3-5. minőségi osztályú szántó, a 3-4. minőségi osztályú legelő és a 3. minőségi osztályú rét.

Földrészlet statisztika művelési áganként

művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m2)	legkisebb alrészlet terület (m2)	legnagyobb alrészlet terület (m2)	átlagos alrészlet terület (m2)
erdő	23	26	472932	893	116728	18190
fásított terület	1	2	4261	1490	2771	2131
halastó	3	3	67252	9693	38056	22417
kivett	774	780	2253546	20	62363	2889
legelő	73	98	1736687	360	122026	17721
nádas	6	7	107574	1534	27007	15368
rét	3	4	13563	662	8899	3391
szántó	450	720	12459046	404	331548	17304

A településen az ingatlan-nyilvántartás szerint kimagaslóan nagy területű szántó(összesen 1245,9 ha) és szántó (173,66 ha) valamint kivett (225,35 ha) terület található. A kivett területek lakóterületek, gazdasági területek. Az erdőterületek aránya 47.29 ha.

1.14.1.3-4. funkció vizsgálat:

A külterületi területfelhasználási vizsgálatot a tájrendezési munkarész, a belterület területfelhasználását a 1.14. 2. fejezet részletesen tartalmazza. Az intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatokról a helyzetfeltáró munkarész 1.10. fejezete foglalkozik.

14.1.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Csősz vonatkozásában ilyen terület lehatárolása nem vált szükségessé.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Csősz jellemző a geomorfológiai adottságokat figyelembe vevő szabálytalan, halmaztelepülés. A településnek hagyományosan fő utcája és településközpontja a klasszikus értelemben nem alakult ki.
A jellemző telekstruktúrákat az alábbi táblázatban mutatjuk be.

1.Településközponti vegyes terület A Kossuth Lajos utca és Petőfi Sándor utca és környéke a meglevő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telkei a falusias lakótelkektől nem térnek el jelentősen.	
2.Falusias lakó terület A Jókai utca, Rákóczi utca, Temető utca mentén kialakult hagyományos falusias telekstruktúra.	

3.Falusias lakóterület Az észak-nyugati területen található Dózsa Gy utca és Deák Ferenc utcák mindkét oldalán hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak. Több helyen megfigyelhető a hátsókertek összevonása, együtt művelése.	
4.Falusias lakóterület A Dózsa Gy utca és Deák Ferenc utcák déli részén is hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak. A hátsókerteket több helyen itt is együtt művelik..	

5.Falusias lakóterület A déli területen kialakított új lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló beépítésű házak találhatóak. A telkek jellemzően 16-20 m szélesek 800 és 1200 m2 közöttiek.	
6. Gazdasági területek A település belterületétől keletre, a bekötőút mellett található mezőgazdasági telephely kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe sorolt.	

7. Gazdasági területek Kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület található még a település dél-nyugati oldalán, a területen mezőgazdasági major működik.	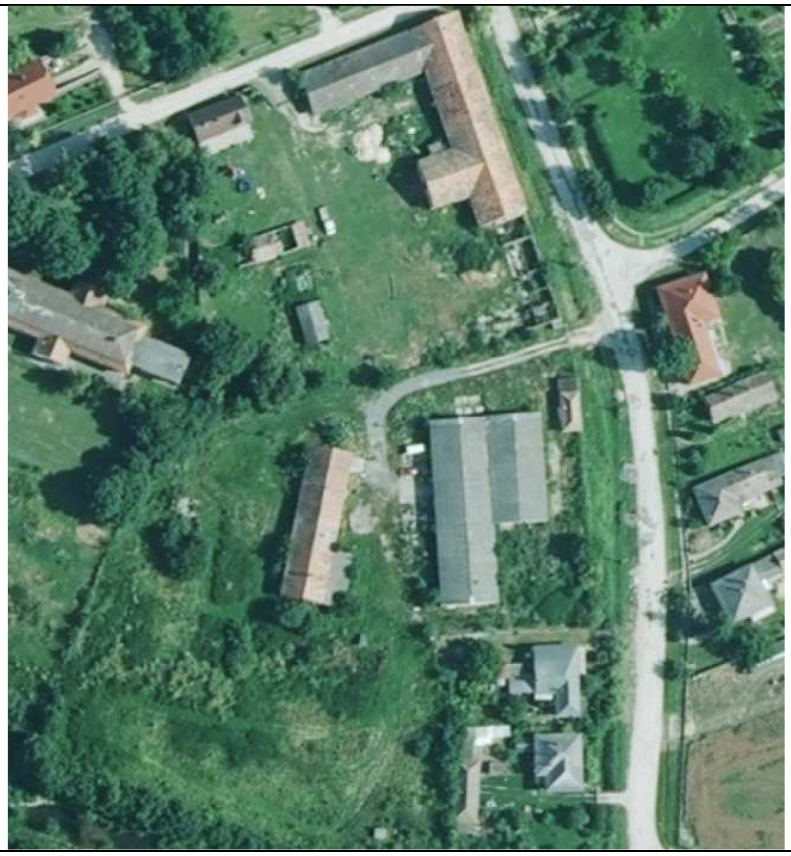

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

Az önkormányzat tulajdonában levő területeket vagyonkataszter rögzíti. A településen nagy kiterjedésű állami tulajdonú területek nem találhatóak. Jelentősebb területűek még az állami tulajdonú, vízgazdálkodási célú területet, vízkivételi mű.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzat tulajdonában levő területeket vagyonkataszter rögzíti. A vagyonkataszter naprakész. Az önkormányzati vagyonkataszter szerint a forgalomképtelen vagyontárgyak (többnyire utak, közterületek, buszvárók) A korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közé tartozik pl. Iskola, Óvoda Polgármesteri hivatal, Művelődési ház. Vagyonkezelésbe illetve üzemeltetésbe átadott vagyon az ivóvíz hálózat.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány feltüntetése az alaptérképen jónak mondható, nagyon kevés a rendezetlen jogállású, vagy térképen fel nem tüntetett épület. Ezek jellemzően engedély nélkül építhető melléképületek.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

A településszerkezeti terv a vegyes területekként határolja le a lakó-ellátási (intézményi) funkciókat befogadó „településközpont vegyes” területeket. A vegyes területek kiterjedése felülvizsgálandó.

A falusias lakóterületek a hatályos településszerkezeti tervben jelentős tartalékkal szerepelnek. A település célja a lakosságszám növelése, e miatt a lakó fejlesztési területeket meg kívánják tartani.

1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom

A legnagyobb szintterület-sűrűség a belterület településközponti vegyes területét jellemzi, nem jelentősen de meghaladva a települési átlagot. A település egyéb beépítésre szánt területein többnyire falusias, családi házas beépítettségnek, a szintterület sűrűség alacsony.

A gazdasági területei több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, 6 m-es épületmagasságot meghaladó területek, a község vállalkozásai. Ezen területekre, azonban nem jellemző a sűrűbb beépítés. A község alacsony laksűrűségű részei a falusias lakóterületek, melyek magassága nem haladja meg a 4,5-6,0 m-t. A beépítési módok változatos formákban jelennek meg, amelyet az építési kor valamint a településrészek sajátos földrajzi adottságai határoznak meg.

Az alábbi táblázat a 1.14.2.1. számú fejezetben szereplő területek vonatkozásában mutatja be a beépítési módot, mértéket és egyéb építészeti jellemzőket. A területek térképi lehatárolása az említett fejezetnek megfelelő.

TERÜLET MEGNEVEZÉSE	Beépítési mód, mérték	Magasság, szint-szám, tetőidom
1.Településközponti vegyes terület A Kossuth Lajos utca és Petőfi Sándor utca és környéke a meglevő hagyományos településközpont	A beépítési mód oldalhatáron álló, ritkán szabadonálló, a mértéke a hagyományos lakó beépítésnek megfelelő	Földszint, F+TT, F+1, F+1+TT szint, tetőidom jellemzően magastető
2.Falusias lakó terület A Jókai utca, Rákóczi utca, Temető utca mentén kialakult hagyományos falusias telekstruktúra.	A beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítés mértéke 20-30% közötti	Földszint, F+TT, F+1, F+1+TT szint, tetőidom jellemzően magastető.
3.Falusias lakóterület Az észak-nyugati területen található Dózsa Gy utca és Deák Ferenc utcák mindkét oldalán hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak.	Beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítés mértéke 10-15 % közötti	Földszint F+TT, F+1 szint, tetőforma magastető
4.Falusias lakóterület A Dózsa Gy utca és Deák Ferenc utcák déli részén is hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak.	A beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítettség 10-20 % közötti	A szintszám jellemzően földszint, F+tetőtér, F+1 szint. de előfordul FSZT+1.szint/tetőtér is.
5.Falusias lakóterület A déli területen kialakított új lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló beépítésű házak találhatóak. A telkek jellemzően 16-20 m szélesek 800 és 1200 m2 közöttiek.	A beépítési mód oldalhatáron álló,a beépítettség 20-30 % közötti	szintszám jellemzően földszint, F+1 szint de megjelentek a térdfallal épült tetőtérbeépítések.
6. Gazdasági területek A település belterületétől keletre, a bekötőút mellett található mezőgazdasági telephely kereskedelmi szolgáltató gazdasági területbe sorolt.	A beépítési mód oldalhatáron álló,a beépítettség 10-20 % közötti	szintszám jellemzően földszintes beépítésűek, nagyobb belmagassággal.

7. Gazdasági területek Kereskedelmi és szolgáltató gazdasági terület található még a település dél-nyugati oldalán, a területen mezőgazdasági major működik.	A beépítési mód oldalhatáron és szabadon álló,a beépítettség 5-15 % közötti	Jellemző a földszintes beépítés nagy belmagassággal

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Épített környezet és településképi szempontból a legjellemzőbb helyi sajátosság a településen halmaz jellegű kialakítása a település magja. Csősz jellegzetes településképe a településközpont tekintetében sem tér el a hagyományosan mezőgazdálkodással foglalkozó vidéki településektől, mert a településközpontban is többnyire lakóépületek vannak. A település többi része a földrajzi viszonyoknak megfelelően a mezőgazdasági település képét mutatja.

A lakóterületek jellemző épülettípusai

	A hagyományos falusi portákon a lakóépület mellett utcafronton gazdasági épület (magtár) vagy nyárikonyha épült Tömegformálása a falusias lakókörnyezethez illeszkedő.
	A falusias beépítésre jellemző, hogy az oldalkertben pince vagy nyárikonyha (több esetben mindkettő) épült

	Jellegzetes utcakép, az ún. sátortetős, vagy kontyolt nyeregtetős, földszintes családiházzal.
	Több helyen megfigyelhető a falusias lakóépületek utcafronti részén az oldalhatár felé történő bővítés, esetleg az utcafronti épületrész elbontását követően új, kontyolt ún. sátortetős épület építése

	Földszint + tetőtér beépítésű családi ház, a ’80-as évek jellegzetes épülettípusa
	új családi ház típus

Intézmények

	Polgármesteri Hivatal és Óvoda
	Általános Iskola, alsó tagozat
	Óvoda épülete

	A vendéglő épülete
	A művelődési ház épülete, mely egykor kúria volt
	A katolikus kápolna

	Református templom és a parókia
	A ravatalozó épülete

Gazdasági célú épületek:

	Gazdasági épületek a Bekötő út déli oldalán

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Nevét Cheyuz (1559), Chösz (1647), a XVII. század vége óta állandóan Csősz alakban írták, de mindig Csősznek ejtették ki. Pesty helynévgyűjtése szerint olykor Csőszinek mondták. Neve a személynévként is előforduló magyar csősz főnévből keletkezett. Az Árpád- korban a csősznek királyi kikiáltó volt a jelentése. A királyi kikiáltók ispánja előkelő udvari méltóság volt. A magyar nyelvben a csősz főnév a felügyelő, rendőri szolga értelemmel bír.

A múlt században azonban a helyiség lakosai azt a mondát tudták, hogy 1600 körül, Márkus Péter Gömör megyéből Csőszre költözött. Másik helybeli monda szerint a közeli Nagylángpusztán egy csősz jól viselte magát, ezért az uraságtól ajándékba kapta Csősz pusztát, és azért nevezik a falut Csősznek. Nem lehetetlen, hogy ezek a magyarázatok inkább a helység tudóskodó jegyző-tanítójának elképzelései, s valószínűbb, ez a népi mondaalakulás érdekes jelensége, mely a későbbiekben már nem értett helységnév magyarázatára egész más történetet talál ki. A szomszédos helységek Csősztől északra Tác, a nagylángi Zichy családé volt, keletre Szentivány puszta, mely Zichy Domokosé volt, délre Soponya község, nyugatra pedig Cséri puszta. A legfontosabb dűlőnevek: Alsó- és Felső dűlő, Sárréti-dűlő, mely a Sárrétre támaszkodik, Nagy- Aszó, és Kis-Aszó. Ezek kb. félóránnyira nyúlnak hegyláncoktól környezve. A völgyben régebben nád termett, egy részén víz eredt, a lapályon és a községben folyt végig. Esős időben és hóolvadáskor még a múlt század közepén is folyt. E mélyedésben fekszik a Bagjahalom, melyet állítólag Boglya formája miatt neveztek így, a múlt században nádas vette körül. A Kerék-völgy vízállása az 1840-es években még olyan magas volt, hogy lovakkal úsztattak ott. 1860-ban már száraz, gyümölcsfákkal beültetett. Utcáit a múlt század közepén Alsó, Középső és Felső, valamint Templom utcának nevezték.

Csősz lakott területe az I és II. katonai felmérésen (forrás: mapire.hu)

A középkori eredetű magyar falu a Sárvíz-völgyi megtelepedése (Kr.u. XI-XII. század) után még a XIII-XIV. században is magyar maradt. A magyar honfoglalás előtti római kori Kr.u. IV. századból való településre van biztos adat. Téglasírokat találtak, és egy római utat, amely a Gorsiumból (Tác) nyugat felé a Sárvízen (Nádor csatorna) átkelve a jobb parton halad dél felé, Sophiane irányában. Az út már a Kr.u. II. században használatban lehetett, amelyre a déli szomszédságban Kálozon előkerült leletek utalnak. Első írott említése 1193-ból származik, ekkor lett a fehérvári keresztes lovagrendé. Az 1276. évi királyi adomány „terra ducalis" nevezi, azaz hercegi földnek, amely a Csősz falubeli királyi tárnokok és azok jobbágyainak földje.
A birtokba-iktatási oklevél alapján azt feltételezhető, hogy az adományozáskor Csősz falu már állt, és a mellette lévő nem lakott földet adományozta el a király. Az adományozott földterület egy része már megművelt szántó, más része kaszáló rét, nagyobb része pedig nádas, pocsolyás terület. Az adománylevélben leírt határok is egy nagy szigeten kezdődtek, mely körül Mugsár (talán Nagysár) nevű mocsár volt, ez választotta el a bögödi nemesek birtokától és a Mikófölde birtoktól, majd egy másik tóhoz, vagy inkább mocsárhoz vezetett, melynek neve Elősár. A török idők első évtizedeiben Csősz Palotához szolgált. 1559-ben több puszta telek állt a faluban, földjeit senki nem művelte. A század végén végleg elpusztult, mert 1647-ben lakatlan puszta. 1647-ben a Szabó család nádori adományként megkapta.
Szabó vagy másképpen Vörösnek hívták az adományozottat. 1664-ben kelt végrendelet értelmében a Vörös és a Csiszár famíliáké lett a birtok, akik viszont 1665-ben Márkus Péternek adták el. A birtokbaiktatást végző veszprémi káptalan Márkust jobbágynak titulálta. 1680-ban táci lakosok a bérlők, 1694-ben a Márkus család már nemesként szerepel. A Vörös család tiltakozott Márkusék csőszi birtoklása miatt, de perdöntő bizonyítékot a jogos tulajdonra felhozni nem tudott, így a Márkus és örökösei maradtak birtokban. 1694-ben, 1708-ban, 1715-ben a Márkus család leányági örökösei eladták a birtokrészüket, így szereztek Csőszön ingatlant a Salomváriak, a Zichyek. Az 1727-ben utód nélkül meghalt Salomvári János birtokát 1741-ben Mária Terézia a Zichyeknek adta. Ezt azonban megtámadta Salomvári özvegye, aki időközben férjhez ment Kiss Sándorhoz. A falu tehát ebben az időben jórészt a Kiss család birtokában volt.
A kuruc háborúk alatt elnéptelenedett Csősz falut 1770-ig telepítették újra. 1785-ben 508 fő lakta, 1838-ban 882, 1850-ben 919. A lakosok magyarok, legnagyobb részt kisnemesek.1809- ben 21 nemesi családfő volt, de 1821-ben már 40. A 88 férfi 18 nemesi előnevet viselt, akik között a Nemeskéri Kis volt a legvagyonosabb. Őt nem is lehetett igazából véve közbirtokosnak nevezni, hisz nagybirtoka volt, továbbá Csősz háromnyolcada a Márkus leszármazottaké lett. A kisnemesi lakosságon kívül házatlan zsellérek éltek Csőszön. A helyiség jogállása a feudalizmus utolsó évszázadában puszta volt, melyet az 1792-ben szervezett nemesi közbirtokosság elöljárósága vezetett. Ez 1813-ban 7 közbirtokosból, 1 nem nemesi rendben élő egyénből állott. Az elöljáróságnak pecsétje volt, amely szabályos nemesi címer volt,

és a Márkus család címerének volt a változata, a címer felett Csősz felirattal.
1792- 1837-ig bíró állt a nemesi falu élén, ezután „a csőszi nemesi família hadnagya". 1850 után Csőszt polgári községgé szervezték. Idővel birtokosai elszegényedtek, a Kis család kihalt, birtokának egy része Lord Bertalané lett. A XX. században a Puskás, a Sas, a Gida, a Fa, a Balogh családok birtokolták, gazdag paraszti birtokkal Csősz elsőízben 1944. december 8-án került orosz kézre, de 1945. január 20 - március 21 között állandóan a harcok színterében állott, s ezalatt szinte teljesen elpusztult.

Műemlékek, helyi építészeti értékek a településen nincsenek

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Csőszre örökségvédelmi hatástanulmány még nem készült.
A terv készítés előtt adatszolgáltatást kértünk a régészeti területekre vonatkozóan is. Az önkormányzat döntése értelmében az örökségvédelmi tanulmány a településrendezési eszközök felülvizsgálata során készül, tekintettel arra, hogy a Kr. 12. melléklet 2. pontja szerinti változtatási szándékok jelenleg még nem ismertek teljes körűen. A konkrét módosítások pontos ismeretében végezhető el a változtatások hatásának elemzése.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Védett épületek, utcaképek, településszerkezet a településen nincs. Egyedi arculatot biztosító építészeti elemként említi a településképi arculati kézikönyv a református templomot, a Hősök kertjét és a művelődési házat. A településképi rendelet egyik építészeti értéket sem helyezte helyi védelem alá.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Csősz épített környezetének legnagyobb konfliktusa abból adódik, hogy különböző építészeti karakterű belterületi településrészekből áll. A hagyományos falusias lakóterület a ’70-es, ’80-as években átalakult. A Fő a tér jellege megváltozott, a gyalogos forgalom jelentősen lecsökkent. A gépkocsi forgalom felerősödése miatt a településközpont közlekedési fejlesztése javasolt. Jelenleg a kiépített parkolók hiánya rendezetlen településképet eredményez.
Csősz településen - az arculati jellemzők tekintetében - négy eltérő karakterű területrész különböztethető meg. A beépített és a még beépíthető területek zöme lakóterület. A lakóterületeken belül három különböző karakterű terület rajzolódik ki, melyek különböző időszakokban és különböző funkcióval épültek be, s így az adott korszak jegyeit hordozzák magukon. Az Történeti településmag a főút felől érkező bekötőúttal párhuzamos utcák területén alakult ki, mely a késő 19- korai 20. század építészeti örökségét hordozza. A beállt lakóterületek ezen történeti részt szorosan körülölelő tömbök, melyek lakóterületként való hasznosítása tömbönként más-más időben, de jellemzően az 1960-as évektől indult meg, s a rendelkezésre álló építési telkek szinte mindegyike be is épült. Új beépítésű karakter nem határolható le, az új épületek és jelentős felújítások szórványosan jellemzőek. A lakóterületektől jelentőségét tekintve csupán funkcionálisan különíthető el a még formálódó településközpont az igazgatási, szolgáltató és intézményi épületeivel. A belterületi gazdasági terület nem alkot külön karaktert, csupán egy régi majorsági nagyobb ingatlan a Dózsa György út mentén a Petőfi Sándor utca torkolatánál.

A történeti településmag területén a kialakult telkek, a telkek beépítése, a házak tömegformálása és az építészeti részletek őrzik még az egykori karaktert és a falusi léptéket. Ezen rész településszerkezetének jelentős hatása van települési összképre, mivel az összterület jelentős hányadát teszi ki. A házak jellemzően az utcavonaltól 5 méteren belül állnak, az utcaképet a nyeregtetős épületek oromfalának ritmusa határozza meg, de a „kockaházak" jelentette ritmusváltás is jelen van. Alapvetően a József Attila, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos és Rákóczi Ferenc utcák párhuzamos sávjai közti területre terjed ki, központjában a Református templommal. Területileg körülöleli a település központi részét.

A településközpont területét körülveszi a történeti karakter, ettől való eltérése inkább épületeinek

funkciójából adódik. Így vegyesen találhatóak meg a szolgáltatás és intézményi feladatokat ellátó, már újabb vagy jelentős mértékben átalakított épületek. Ezen karakteren belül kell biztosítani a település fejlődéséhez szükséges új beruházásoknak a már kialakult településarculati jellemzőkhöz illeszkedő megvalósíthatóságát. Az Önkormányzat szervezésében a zöldfelületek kialakítása egységes koncepció mentén zajlik, mely méltó és gondozott képet biztosít mind a helyiek mind az idelátogatók számára.

A településrész arculata, növényzettel átszőtt utcaképe jellegzetes mai magyar falusi utcakép. Jellemzően aszfaltozott úthálózata és a járda közötti széles zöldsáv biztosítja az utca kedvező zöld megjelenését. Elsősorban lakóterületi funkciója van, csak elvétve találhatóak kiszolgáló egységek. Egész területe síknak tekinthető, a vízfolyások és a tavakhoz közeli részeken vannak számottevő domborzati magasságkülönbségek. Az oldalhatáros beépítés jellemzi, a lakóépületek folytatásában gazdasági melléképületekkel. Az előkertes beépítés lehetőséget biztosít zöldfelületek kialakítására, melyre a gondozott, beállt utcakép jellemző. Az új építés ritka, inkább a bővítés és a felújítás dominál.

A településen két temető is található. A régebbi a református temető a belterületi határ külső felén fekszik, a lakott területtől kicsit kijjebb. Két részre osztható, a régebbi, növényzettel már benőtt régi részre és egy most is használatban lévő újabbra. Ravatalozóépülete egyszerű kis lapostetős épület, fedett beállórésszel bővítve. A katolikus temető nem messze, egy kis domb tetején található, egy lépcsősor vezet fel a kis nyeregtetős temetőkápolnájához. Mivel a településnek a XIX. századot megelőzően nem volt katolikus vallású lakossága, így ez a temető kisebb méretű és nincs „ótemető" jellegű része. Mindkét temetőben biztosított az urnás temetkezés lehetősége is.

A külterületen elsősorban a mezőgazdasági művelés, a környező vízfolyások és a természetvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. Beépítettségére a telephelyszerűen álló elrendezés a jellemző.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Csősz község Fejér Megyében, a Polgárdi járásban, a Sárvíz Völgye Tájvédelmi körzetben, a Mezőföld Észak-Nyugati részén, a Sárvíz (Nádor-csatorna) és Sárvíz-Malomcsatorna (Séd patak) medre mellett helyezkedik el. A megyeszékhely Székesfehérvár 21,2 km távolságra található.

Csősz községet két országos közút is érinti. A település külterületén halad a 6307. jelű Simontornya-Szabadbattyán összekötő út, mely Székesfehérvár felé a 7. számú elsőrendű főúttal, dél felé pedig a 61. számú másodrendű főúttal teremt kapcsolatot. Az út összeköti a sárvíz déli oldalán fekvő településeket, azonban párhuzamos a 63. számú főúttal, így mérsékelt forgalommal rendelkezik. A zsákszerűen kialakult település belterületének jelenleg egyetlen közúti kapcsolata a másik országos közút, a 63102. jelű Csősz bekötőút. Átmenő forgalom hiányában a településen csendes, nyugodt környezet alakult ki.

Az Országos Településrendezési tervben és a Fejér Megyei Településrendezési tervben a községgel kapcsolatban egy közúthálózati fejlesztés található: a bekötőutat összekötő úttá bővítő tervezett útszakasz, mely Csőszön át a 6307. jelű összekötő út és a 6301. jelű összekötő út között teremt közvetlen összeköttetést. A tervezett létesítmény belterületi szakasza a 6307. jelű út végszelvényénél, a Kossuth Lajos utca Bartók Béla utcai csomópontjánál kezdődik és a Temető utcán keresztül délnyugati irányban hagyja el a község bel-, majd a külterületét.

A településen jelenleg áthaladó és tervezett közutak:

- 6307. jelű összekötő út, a 33+976 m és 36 +537 m közötti szakaszon
- 63102. jelű Csősz bekötőút, annak teljes szakaszán
- a távlatokban tervezett, a 6307. jelű és 6301. jelű összekötő utak közötti útkapcsolat

1.15.2. Közúti közlekedés

A település úthálózata nagyobb részben burkolt, kisebb részben burkolatlan utakból áll. Az utcákban jellemzően 3,5-7,0 m szélességben, közel azonos eloszlásban, szilárd és kőzúzalékos burkolat található: a forgalom szempontjából frekventáltabb utcák, illetve a bekötőút szilárd burkolatot kaptak, míg a lakóutcák egy része zúzottkő burkolattal rendelkezik. Területére a fentiek alapján elmondható, hogy részben közművesített kialakítású (nincs szennyvízcsatorna), vegyes burkolatos úthálózattal rendelkezik.

A belterületi utcák között a Kossuth Lajos utca és a Dózsa György utca gyűjtőútként, a többi utca pedig lakóutcaként funkcionál. Az önkormányzat kezelésében lévő utcák szabályozási szélessége változó, kialakultan 5,0 m - 35,0 m közötti.

A településen a burkolt útfelületek, valamint a járdák állapota átlagosnak mondható. Ahol a szabályozási szélesség megengedi, ott a keresztmetszetek adta lehetőségekkel tovább lehet növelni a gyalogosforgalom biztonságát, gyalogátkelőhelyek, középszigetek, várakozóhelyek, és kerékpártárolók kialakításával.

A forgalom jelentős része a 63102. jelű bekötőút átkelési szakaszára (Kossuth Lajos utca) és ennek önkormányzati kezelésben lévő további szakaszára (mely ugyancsak Kossuth Lajos utca) korlátozódik, mivel ez az egyetlen útvonal mely kapcsolatot biztosít az országos közúthálózat további elemeivel. A helyközi autóbuszjárat a Kossuth Lajos utca és a Bartók Béla utca csomópontjának térségében kialakított buszfordulóig közlekedik.

A lakóutcákat célszerű korlátozott sebességű övezetként vagy lakó- pihenő övezetként kijelölni. Ezekben az övezetekben nem szükséges a járdák kiépítése, a gyalogosok az útpályán is előnyt élveznek. A lakó-pihenő övezetekben fizikai akadályokkal – sebességcsökkentő küszöbök, kapuzatok – is kikényszeríthető a gépjárművezetőkből a lassúbb haladás.

A településen a csapadékvíz elvezetése túlnyomó többségében nyílt árkos rendszerrel (helyenként nagyszelvényű árokkal) történik. Törekedni kell arra, hogy a település központjában esetleges korszerűsítés esetén a vízelvezető rendszer csapadékcsatornával épüljön ki, lehetőséget adva ezzel a közlekedési létesítmények (kerékpárút, járda, esetleg parkolási felület) kialakítására, vagy biztonságosabb átalakítására.

Jelenleg problémát jelent, hogy több lakóutcában az árkok gondozatlanok, az átereszek több helyen beszakadtak, ezek tisztításáról jó karba helyezéséről és fenntartásáról folyamatosan gondoskodni kell. Nyílt árok csak 10,0 m szabályozási szélesség felett építhető, ennél szűkebb helyeken csak a burkolaton kialakított folyóka, vagy csapadékcsatorna jelent megoldást.

A település utcáiban célszerű lenne csatornahálózat kiépítésével a telkeket összközművesíteni, majd az itt vezető lakóutcákat szilárd burkolattal ellátni.

Forgalmi adatok (J/nap):

Járműkategória	**ÁNF (átlagos napi forgalom)**	
	6307 j. közút 17+317 és 42+332 kmsz. között	63102 j. bekötő-út 0+000 és 1+124 kmsz között
Személygépkocsi	934	402

Kis tehergépkocsi	194	56
Szóló autóbusz	53	25
Csuklós autóbusz	39	34
Közepes tehergépkocsi	16	77
Nehéz tehergépkocsi	13	41
Pótkocsis szerelvény	24	2
Nyerges tehergépkocsi	15	0
Speciális jármű	0	0
Motorkerékpár	24	13
Kerékpár	166*	12
Lassú jármű	20	13

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. közúti

A településen a közúti közforgalmú szolgáltatást a VOLÁNBUSZ Zrt. látja el. A járatok megfelelő közlekedési lehetőséget teremtenek a kisrégió települései és Székesfehérvár irányába. A település területén két megállóhely található: egy megállópár a külterületen, a 6307. jelű út mellett (Csőszi elágazás megállóhely), egy pedig a már említett Kossuth Lajos utcai buszfordulónál (Csősz, posta megállóhely). A közlekedők nagyobb biztonsága érdekében mindegyiket célszerű az előírások szerint kialakítani, a külterületen autóbuszöböl és peron, a belterületen pedig megfelelő hosszúságú és magasságú peron kiépítésével.

1.15.3.2. kötöttpályás közlekedés

A települést az országos (nemzetközi) közforgalmú vasúthálózat a közigazgatási területen nem érinti, a legközelebbi vasútállomás Szabadbattyán község területén érhető el, mely a MÁV 30-as számú Székesfehérvár–Gyékényes-vasútvonalának része.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A településközpont és az autóbusz-megállóhely gyalogos- és kerékpáros forgalmat vonzanak. A gyalogosok forgalma a lakóutcák egy részében legalább egy oldali, jellemzően 40*40 cm-es beton járdalapokból épült keskeny burkolt felülettel megoldott. Ezekben az utcákban a járdalapok részben kimozdultak, füvesednek, néhány helyen eltörtek; ezek javítása vagy új burkolat kialakítása javasolt. A kerékpáros közlekedés a belterületen és a külterületen egyaránt a közúti forgalom szintjében került kialakításra, önálló kerékpársáv jelenleg nincs kijelölve. Kerékpárút kiépítése, vagy burkolatszélesítéssel történő kijelölése, esetleg nyitott kerékpársávként történő kialakítása a kerékpáros közlekedés felülvizsgálata után javasolt.

A közigazgatási területet érinti az országos kerékpárúthálózat, mely a Fejér Megyei Területrendezési Terv szerint 6307. jelű összekötő út részét képezi. Azonban a kerékpárút tényleges nyomvonala a Szabadbattyán- Gorsium- Tác-Soponya Fácános közötti kerékpárút engedélyezési tervdokumentációja alapján a Nádor Csatorna mellett halad, így az Csősz települést nem érinti.

A Fejér megyei Területrendezési Terv nem tartalmaz a települést érintő kerékpárút-fejlesztést.

1.15.5. Parkolás

Csőszön közterületi parkoló a Kossuth utcában a vegyesbolt előtt, és a Polgármesteri hivatal előtt található. A régi intézmények és szolgáltatások közelében a várakozóhelyek többsége burkolatlan, spontán alakult ki. Ezek távlati burkolása indokolt, azonban a kivitelezést az előírások szerinti paraméterekkel kell elvégezni.

1.15.6. Várakozóhelyek létesítése

A parkolási lehetőséget saját területen belül kell biztosítani az intézmények, ipari-, mezőgazdasági vállalkozások, kereskedelmi létesítmények, vendéglátóhelyek bővítésénél abban az esetben, ha ez műszakilag megoldható. Ha a saját területen belüli parkolás nem biztosítható, akkor a szükséges parkolóhelyek (melyek száma indokolt esetben 50%-kal csökkenthető) és kerékpártárolók kialakításához - az OTÉK előírásainak figyelembevételével - a közterület igénybe vehető. Ebben az esetben a parkolóhelyeket az adott egységtől 500 m-es sugarú körön belül kell kiépíteni.

Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása elsősorban a településközpont környezetében indokolt. A parkolóhelyek környezetét az OTÉK előírásai szerint fásítani kell.

Feladatok

A közlekedési hálózat fejlesztését úgy kell megoldani, hogy az a környezetet ne károsítsa, a zaj-, rezgés- és levegőszennyezés ezáltal ne növekedjen. Az utak fejlesztése, burkolatok felújítása a település komfortfokozatának növelése érdekében alapvető feladat. A rossz minőségű utak felújításáról, ennek bekövetkeztésig pedig karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

Járdákat, kerékpársávokat kell létesíteni a településen, elsősorban a jelentősebb forgalommal érintett központban. Az autóbuszperonokat, várókat és kerékpártárolókat egységesen célszerű kialakítani.

Parkolási lehetőség javítása érdekében javasolt a parkolóhelyek számának folyamatos bővítése, elsősorban a szolgáltatások környezetében.

1.16. Közművesítés

1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota.

Vízellátás

Jelenlegi állapot

A községi vízmű egy ütemben épült ki az 1998-2000 években.

A vízmű főbb műtárgyai :

– 2 db mélyfúrású kút
– Kezelőépület vastalanítóval vízműtelepen
– Elosztóhálózat
– 100 m^3-es víztorony

Üzemelési engedély szerinti vízfogyasztási adatok :

Éves lekötött vízkivétel : 34.675 m^3
Átlagos fogyasztás : 97 m^3/d
A vízmű max. kapacitása: 128 m^3/nap

A kutakból kiemelt víz minősége nem felel meg a 201/2002 (IX. 25.) Korm. rendeletben előírt paramétereknek, víz a vas, mangán és ammónia tekintetében haladja meg a vonatkozó rendeletben előírt határértékeket, így a kutakból kitermelt víz tisztítása, kezelése szükséges.

A vízmű működése :

Csősz település vízellátását két darab mélyfúrású kút biztosítja, melyekbe GRUNDFOS típusú szivattyúk kerültek beépítésre.

A kutakból a kitermelt víz vastartalma és mangántartalma miatt vas,- és mangántalanításra van szükség.

A vas - és mangántalanításra 290 m^3/d kapacitású, VITAQUA FM-c gyártmányú berendezés épült.
Működés:
A kutakból kitermelt nyers vizet a búvárszivattyúk nyomják a kezelőépületben elhelyezett VITAQUA gyártmányú tisztító berendezésre.
A vastalanított víz folyamatos klórozása hypo adagolásával történik, majd a kezelt víz a 100 m^3-es átfolyó rendszerű HIKO 100-30 típusú víztoronyba és az elosztóhálózatba kerül.
A vízmű automatikus üzemeltetését egy VIP automatikus üzemmód megjelenítő berendezés biztosítja.
A kutak vezérlését a glóbusz szintérzékelője vezérli.
A vízbázisból a lekötött kivehető vízmennyiség évenként kerül meghatározásra.
A vízjogi üzemelési engedély száma : 37500/7849-8/2017 ált
Üzemeltető: FEJÉRVÍZ Zrt Kőszárhegyi Üzemmérnökség

Vízműtelep
A Csősz 223/2 Hrsz. területen kialakított, és kerítéssel lehatárolt vízműtelepen az
– I. sz. mélyfúrású kút és
– kezelőépület,
– szűrőház vas,- mangántalanítóval
került elhelyezésre.
A kutakból a kitermelt víz vastartalma és mangántartalma miatt vas,-és mangántalanításra van szükség.
A víz kezelése:
- oxidáció káliumpermanganát-oldattal
- szűrés katalitikus töltetű automatikus szűrőberendezésen
- fertőtlenítése nátrium hypoklorit-oldattal történik.

A berendezés ammónia eltávolításra nem alkalmas.
Elosztóhálózat,
A vízhálózat egy nyomásövezetből áll.
A hálózati nyomás
- max. kialakuló nyomás: 4 bar
- min. (csúcsfogyasztásnál): 2,5 bar

A vízmű elosztóhálózatának valamennyi vezetéke KM PVC ill. KPE műanyag csőből készült.

Csőszi elosztóhálózat hossza	7250 m
Közkifolyó :	5 db
Tűzcsap	35 db

került a rendszerben beépítésre
A vízellátó rendszer azonos nyomásövezeten működik.
Víztorony:
Helye: vízműtelep, Csősz 224/1 Hrsz. terület
A vízbeszerzés és fogyasztás közötti eltérések kiegyenlítésére a technológiailag szükséges tartózkodási idő, valamint a tűzivíz mennyiség biztosítására egy HIKO 100-30 típusú átfolyásos rendszerű acél víztorony szolgál. A víztorony túlfolyószintje: 158,89 m Bf.

Víztermelő kutak adatai
I. számú kút

helye:	223/2 Hrsz.-ú bekerített terület, önkormányzati tulajdon
fúrás éve:	1993 kat. sz: B-48
kút mélysége:	130 m

Hidrogeológiai védőterület „A” zóna nem került meghatározásra. Hidrogeológiai védőterület „B” zóna a kút körüli kb. 45 méter sugarú körben jelölték ki az északnyugati utánpótlási irányban. A vízadó rétegben a védőidom 1950 m sugarú hengerpalást.
Vízminőség: határérték feletti össz. vas-tartalom miatt a kiemelt vizet vastalanítani kell.
Az ammónia tartalom a határérték körüli.
Üzemi vízhozam: 110 l/p

II. számú kút:

helye:	223/2 Hrsz.-ú bekerített terület, önkormányzati tulajdon
fúrás éve:	1999 kat. sz .B-49
kút mélysége:	179,6 m

A kút sérülékenységi kategóriája:
A kútnak a fedőrétegek minősége és vastagsága miatt sem a hidrogeológiai „A" sem a „B" védőterületnek nincs felszíni kimetszése.
Vízminőség: Határérték feletti vas-tartalom előfordul, a kút vize metánt nem tartalmaz.
Az ammónia tartalom a határértéknél lényegesen magasabb.
Üzemi vízhozam: 110 l/p

4./ A jelenlegi üzemelő vízmű működési, ellátási problémái

Az elosztóhálózat KM PVC és KPE csőből épült . néhány helyen a csőhálózatot D40 –es csőből építették ki. Ezt a vezeték szakaszt a tűzivíz ellátás biztonsága érdekében min DN 100 csőből épülő vezetékkel ki kell váltani, átépíteni. A Petőfi utcai magas ponton automata légtelenitő (hidráns) beépítése elmaradt, az ágvezetékek végszelvényében elhelyezett tűzcsapokkal együtt.
A hálózaton megfelelő szakaszolási pontok (tolózárak) elhelyezése hiányos, mosatási pontok nem kerültek beszerelésre.
Az két kútból kivehető vízmennyiség elégséges a község nyári vízellátásához.
Jelenleg a helyi mélységi vízadók szelektívbekapcsolása történik (vízkeverés) a vízszolgáltatásba, a víztorony vízoszlop magasságának változtatásával, annak érdekében, hogy az víz hosszú ideig ne kerüljön tárolásra. Az így nyerhető ivóvíz minőségi paraméterei az előírt határértékek alatt, annak közelében maradnak.

Szennyvíz elvezetés

Jelenlegi állapot

A község jelenleg közüzemi szennyvízelvezető csatornahálózattal, tisztító teleppel nem rendelkezik.
A község közintézményinek, lakóingatlanainak többségén zárt (helyenként nyitott) szennyvíz tárolóban gyűjtik a szennyvizet, ahonnan az elszállításra kerül a környező települések tisztító telepeire. Valószínűleg nagyobb százalékban kerül elszikkasztásra, mint elszállításra.
A szennyvízelvezetés megoldására több koncepcióterv is észül

- Tác községi rendszerhez csatlakozással a tisztító telep bővítésével (javasolható) .
- Aba- Soponya- Káloz szennyvízelvezető rendszerhez csatlakozással a tisztító telep bővítésével
- Önálló szennyvíztisztító teleppel
- Házi szennyvíztisztító kistelepek telepítésével stb,

Egyenlőre végleges döntés nem történt.
Csősz község egységes szennyvízelvezető rendszerének tervezését, célszerűen a környező Táci település szennyvízelvezető rendszeréhez történő csatlakozással, a tisztító telep bővítésével mielőbb meg kell kezdeni.
További, gazdaságosan üzemeltethető megoldást műszaki - gazdasági vizsgálatokkal lehet vizsgálni, igazolni.

Csapadékvíz elvezetés

Jelenlegi állapot

A település viszonylag sík, kis esésű utcák rendszerével épült ki.

A községtől Ny-ra eső külső területekről lefolyó csapadékvizet a mélyebb területen gátakkal elhatárolt záportározók sorozatával fogják fel, és a községet átvágó levezető árokkal vezetik le a vizet a befogadó Soponyai Fekete Sárvíz árokba
Az utcák jellemzően aszfaltos utak. A település utjai mentén kiásott árkok földárkok, változó mélységgel kialakítva, néhány helyen elleneséssel kialakítva.
A község csapadékvíz elvezetése a meglévő árokrendszeren át lényegében megoldott ill. megoldható. Az árkok, kapubejárók eltömődtek, nem megfelelő keresztszelvényekkel épültek ki. Előfordul áttöltéssel készült kapubejáró is, azaz nem épült csőáteresz. Sok helyen a folyási fenékszint nem megfelelően került megválasztásra, kialakításra, amely arra utal, hogy az árkok egy része vízkárelhárításként készült.
A községet átvágó levezető árok a befogadója a község egyes utcáiban kialakított, vagy majd kialakítandó nyílt árkos csapadékvíz elvezető rendszernek
A település egészére nem készült egységes vízrendezési terv. A teljes körű csapadékvíz elvezetés és az egységes utcakép miatt szükséges terveket készíteni és azt végrehajtani, mivel az erózió folyamatosan rontja az utak állapotát, jelentős bemosások alakultak ki, ezért az utcák burkolása, és ezzel együtt a vízelvezetés elkerülhetetlen.
A magánterületek tulajdonosait ösztönözni kell ciszternák, vízgyűjtők kialakítására, és szabályozni kell a csapadékvizek közterületre történő kivezetését.
A meglévő árkokat ki kell tisztítani, folyamatos fenntartásukról gondoskodni kell.

1.16.2. Energia
1.16.2.1. Csősz földgázellátása

Vizsgálat:
Az adatok az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. 2019. február adatbázisából származnak.
A településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja.

Külterületi szakaszok:

A településtől É-i irányban található K-Ny nyomvonalú Zalai 8”-os (NA200 acél) vezetékről Tác külterületén, Világos pusztánál ágazik le D-i irányban a Csősz és Soponya községeket ellátó 6 bar D110 PE vezeték.
A település közigazgatási külterületére, annak ÉK-i határánál lép be a D110 PE vezeték, mely Csősz külterületén DNy-i irányban halad, majd D90 PE vezetékkel lecsatlakozik a belterület, Bekötő út mellé telepített gázfogadóhoz, tovább halad Csősz külterületén, majd Soponya külterületére lépve hagyja el a térséget.

A vezetéket az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. üzemelteti.

Az elosztó vezeték biztonsági övezete 5-5 m.

A földgázfogadó állomás KÖGÁZ KS-1-26-C típusú, 6,0/3,0 bar üzemnyomású, Qn=1300 m3/h, 1991. évi telepítésű, biztonsági övezetének mértéke 10-10 m. Az E.ON nyilvántartása szerint a település jelenlegi fogyasztói létszáma összesen 314 fogyasztási hely, mely szerint az egyidejűséget figyelembe véve további kapacitásbővítés lehetséges.

A településen a nem teljesen kiépült gázhálózat középnyomású (3 bar), közterületen halad.

Csővég-lezárással ellátott végpontok belterületen:

A gázfogadóból kiinduló D90 PE gerincvezeték a Bekötő úton, majd D63 mérettel a Kossuth Lajos és a Dózsa György utcában halad. A Bekötő u. és Kossuth utcai szakaszról ÉK-i és DNy-i irányban nyíló utcákban ágaznak le vezetékek.
ÉK-i irányú leágazások:

- Táncsics M. utca – szakaszoló elzáró után – D32 PE vezeték, a Petőfi S. és Táncsics u. sarkán elhelyezett csővég lezárással.
- Bartók B. utca – szakaszoló elzáró után – D32 PE vezeték, mely folytatódik a József A. utcában és csatlakozik a Dózsa Gy. utcai D63 vezetékhez, Dózsa utcai csővég lezárással.
- Kossuth u. és Dózsa u. sarok – szakaszoló elzáró után – D63 PE vezeték, a fenti csővég lezárással

DNy-i irányú leágazások:

- Ady E. u. D63 PE, majd a Rákóczi utcai D63 PE leágazás után D32 PE. a végén csővég lezárással
- Jókai u. D32 PE, csatlakozik a Rákóczi F. utcai vezetékhez, csővég lezárás Rákóczi u.
- Temető u. D32 PE, csővég lezárással.

A Dózsa Gy. utcai D63 PE vezetékszakaszról még két leágazás van, az egyik D32 mérettel és csővég lezárással egy névtelen utca, a másik D63 PE a 274 hrsz-ú utca, majd D 32 mérettel – két irányban – a Deák F. utcában, két csővég lezárással.

A gázvezeték hálózat bővítése az alábbiak szerint lehetséges (a gázfogadó kapacitásának függvényében):
A csővég lezárással ellátott szakaszok meghosszabbításával, vagy a meglévő gerincvezetékekre csatlakozva valósítható meg a fejlesztésre szánt területek földgázellátása, új közterületi, vagy magánterületen haladó, szolgáltatói engedélyes tulajdonú (jelenleg E.ON) vezetékekkel.
A meglévő, ill. a későbbiekben esetleg épülő elosztóvezeték szakaszok védelmi övezete 4-4 m.

A gerinc vezeték mellett lévő ingatlanok földgázellátása D32 méretű, középnyomású (3 bar üzemnyomású) leágazásokkal biztosított.

A családi házak és intézmények részére előkerti nyomásszabályozó, valamint előkerti nyomásszabályozó és mérő állomásokon keresztül biztosított kisnyomáson a földgáz.

Megújuló energiaforrások

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Csősz település két földrajzi tájegység határán helyezkedik el.
A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistáj 105 és 172 m közötti tszf-i magasságú, egyenetlen síkság. ÉK-ről és DNy-ról meredek lejtőkkel határolódik el a Sárvíz, ill. a Sió árterétől. A felszín ÉNy–DK-i csapású, DK felé lejtő völgyközi hátak sorozatából áll, amelyeket az ugyancsak ÉNy–DK-i irányú, tektonikusan előrejelzett vízfolyások völgyei, ill. szárazvölgyek tagolnak. A felszín átlagos relatív reliefe 18 m/km^2, DDK felé kissé csökkenő. Az orográfiai domborzattípusok több változata is képviselve van; a hátak többnyire közepes magasságú tagolt síkságok, ill. hullámos síkságok. Az ÉNy-on található Tikacs süllyedéke, ill. a DK-en kiszélesedő folyóvölgyek az enyhén hullámos síkságok típusába sorolhatók. A legjellemzőbb felszíni formák eróziós-deráziós úton képződtek.

A ***Sárvíz-völgy*** kistáj 89 és 161 m közötti tszf-i magasságú teraszos folyóvölgy. A felszínen három jellemző magassági szint különíthető el. A 100–105 m közöttiek árterek, átlagosan 1 km szélességűek,

helyenként völgymedencéket fűznek fel. Erre 2–4 m relatív magasságú, magasártéri, szigetszerű megjelenésű szintek települtek. A völgyet Ny-ról keskenyebb, K-ről szélesebb sávban 6–12 m-re az ártér fölött követi a másik jellemző magassági szint, a folyó II. sz. terasza. Ez utóbbi felszínek átlagos relatív reliefe 10–12 m/km^2 közötti, szemben az árterek 3–6 m/km2-es értékével.
A Sárvíz völgye eróziós-akkumulációs úton képződött, így a felszíni formák kialakulása is ezekhez kötődik. A domborzati képet a magasárterek futóhomokformái és a teraszt borító löszök eróziós-deráziós formakincse színezi.

Földtani viszonyok
A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistáj esetén a mélyszerkezetet meghatározza, hogy D-i részén metszi a Közép-magyarországivonal: ettől É-ra újpaleozoos és mezozoos képződmények vannak, D-re pedig főleg metamorfitok fordulnak elő. A felszín közelében a kistáj alapja pliocén rétegek denudált felszíne, amelyre helyenként eltérő vastagságban a pleisztocén végéig folyóvízi rétegsor települt. Az ÉNy–DK-i csapású vetők mentén a késő-pleisztocénban a pannóniai felszín kissé megemelkedett, s ezzel párhuzamosan a kistáj ÉNy-i pereme (Tikacs) lesüllyedt, s a korábbi ÉNy-i irányból lefolyó patakok durva szemcséjű üledékeinek akkumulációs térszínévé vált. Az emelkedő hátakon a folyóvízi feltöltés fokozatosan ment át futóhomok-képződésbe, ill. löszképződésbe. A kistáj felszíni és felszín közeli üledékei az utóbbi, löszszerű üledékek. DK felé vastagságuk 15–20 m-re növekszik. Balatonfőkajárnál ordovíciumi kvarcfillitkibúvás.

Mivel a ***Sárvíz-völgy*** kistáj keresztezi a mélyszerkezeti övezeteket, ráadásul a Közép-magyarországi-vonal is metszi, így medencealjzata változatos összetételű: É-on karbon gránit, majd újpaleozoos és mezozoos képződmények következnek.
Az említett tektonikai vonaltól D-re már mecseki és villányi típusú mezozoos kőzetek fordulnak elő. A Sárvíz völgye alsó-pleisztocén kori ÉÉNy–DDK-i árokká fejlődött süllyedékekben alakult ki, s mai helyét feltehetően a würmben foglalta el. A tektonikus mozgások és az erózió munkájának eredményeként a Dunántúl jelentős területének vizeit gyűjti össze és levezető eróziós–teraszos völggyé formálódott. A völgyben holocén ártéri anyagokkal fedett alsó- és középpleisztocén hordalékkúp-felszínrészeket, helyenként futóhomokkal fedett magasárteret, és 3–8 m vastag homokos lösszel fedett teraszfelszíneket különíthetünk el. Ezek feküjét a felszín alatt 15–20 m-rel elhelyezkedő pannóniai üledékek adják.

Talajtani viszonyok
A lösz talajképző kőzetű ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistáj talajtakarója 99%-ban csernozjom talajokból áll. Mészlepedékes csernozjom (61%), alföldi mészlepedékes csernozjom (28%) és réti csernozjom (10%) a megoszlási sorrend. Igen kedvező mezőgazdasági adottságaik (ext. 70–95; int. 80–125) következtében főként szántóként – a felsorolás sorrendjében 57, 92 és 82% – hasznosíthatók. Szőlő a mészlepedékes csernozjom talajok 10%-át, a réti csernozjom talajok 5%-át teheti ki. Az 5°-nál meredekebb lejtőkön a csernozjom talajok – sorrendben – 20, 7 és 5%-a található. A zömében 60–110 cm humuszos rétegvastagságú talajok a lejtőkön könnyen erodálódnak.
A völgyek vízhatás alatt képződő talajai 1%-nál kisebb kiterjedésűek, ezért a táj talajai között nem szerepelnek. Az egyetlen kiterjedtebb réti talajfolt (1%) Enying és Mátyásdomb között található. Löszös anyagon képződött, vályog, amelynek 90%-a szintén szántóként hasznosítható, ligeterdőként pedig a fennmaradó része.
A kistáj kedvező mezőgazdasági potenciálú kultúrtáj. A táj főbb termesztett növényei a löszterületek talajain a búza, a kukorica, a cukorrépa, a napraforgó és a lucerna. Az utóbbi évtized legnagyobb országos búza- és kukoricatermései is itt voltak. A homokosabb területeken szőlő és gyümölcsös is eredményes lehet, valamint a zöldségtermesztés, különösen, ha öntözésre is lehetőség van. A kistáj mezőgazdasági jelentőségét mutatja, hogy Nagyhörcsökpusztán van a Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet szabadföldi kisparcellás kísérleti telepe.

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be:

A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
13	61
14	28
16	10
25	1

A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
13	80	14	5	1	-
14	93	5	2	-	-
16	95	5	-	-	-
25	100	-	-	-	-

A ***Sárvíz-völgy*** kistáj talajtakarója 10 típusból tevődik össze, amelyből 6 típus 3%-nál nagyobb területi részarányban fordul elő. A legnagyobb kiterjedésű a Sárvíz öntésanyagán képződött vályog – Sáregres és Pálfa között homokos vályog – mechanikai összetételű lápos réti talaj (41%). Termékenysége a felszín közeli talajvíz miatt átlag alatti, a 30–60 (int.) földminőségi kategóriájú. Rétként 75% hasznosítható, erdő kb. 5%-uk, szántó pedig kb. 20%-uk lehet. Sárkeresztúrtól D-re a lápos réti talajokat övező löszös üledéken vályog mechanikai összetételű réti talajok találhatók (14%). Termékenységi besorolásuk a 40–65 (int.) talajminőségi kategória. Rétként kb. 55%, erdőként 15%, szántóként pedig kb. 30% hasznosulhat.
A folyóvölgy mélyebb térszíneire jellemző réti öntés és síkláp talajok területi kiterjedése 9%, ill. 6%. A homokos vályog mechanikai összetételű réti öntések Soponya, a tőzeges síkláp talajok pedig Cece környékén borítanak nagyobb, összefüggő területeket. A réti öntéstalajok földminősége a 40–65 (int.) ponthatárok között változik. Rétként 45%, szántóként 40% hasznosítható, erdő 15% lehet. A síkláp talajok termékenysége igen gyenge (int.<25), 65%-uk ezért rétként hasznosítható.
A völgyet övező – magasabb fekvésű, talajvízhatástól mentes – löszterületeken réti és mészlepedékes csernozjom talajok képződtek 10 és 11% kiterjedésben. E talajok termékenyek (int. 70–100), és 75–80%-ban szántóként hasznosíthatók. A kistájban 3%-nál kisebb területen fordul elő: a barnaföld (1%), Pálfa környékén; az alföldi mészlepedékes csernozjom (3%); a csernozjom barna erdőtalaj (<1%); a réti szolonyec talaj (3%); Aba fölött a szolonyeces réti talaj (2%); Sárbogárd magasságában a csernozjom jellegű homoktalaj (<1%) és a humuszos homoktalaj (<1%).
A kis területen előforduló talajok erdőterületi hasznosítása kb. 15%-os, település pedig 5%-tól 15%-ig foglal a területükből. A mészlepedékes és az alföldi mészlepedékes csernozjom talaj 5–5%-a gyümölcsösként hasznosulhat. Jelentős a rétlegelő hasznosítás, ami 20%-tól 75%-ig terjedhet. A csernozjom talajok gyephasznosítása azonban nem gazdaságos.

A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
09	1
13	11
14	3
16	10
22	3
24	2
25	14
26	9

27	41
28	6

Csősz genetikus talajtérképét és kőzetképző kőzeteit a *3. és 4. számú térképek* mutatják be.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistájat K-ről a Nádor–Malom-csatorna ártere, Ny-ról a Csíkgát (Kabóka) völgye, D-ről a Sió Mezőkomárom–Simontornya közötti völgye határolja. A Sióhoz folyik le egyetlen vízfolyása, a Bozót-patak is (29 km, 239 km^2). É-i területeit a Csíkgát-patak mellékvize, a Cinca (22,5 km, 114 km^2) keresztezi. Mérsékelten száraz, gyenge lefolyású terület.
A vízjárásról becslések alapján tudjuk, hogy ritka nagy felhőszakadások és hóolvadások idején a Bozót-patakon 60 m^3/s körüli árvizek vonulhatnak le, de az év nagyobb részében alig van vize. Vízminősége II. osztályú.
A kistájnak 8 természetes tava van, együtt 14 ha felszínnel. A legnagyobbnak Igar mellett csak 7 ha a felszíne. A 6 mesterséges tározó és halastó sem nagyobb összesen 141 ha-nál. Közülük a Káloz melletti a legnagyobb, 91 ha.

A ***Sárvíz-völgy*** kistájhoz a Nádor-csatorna (Sárvíz) Sárszentmihály és a torkolat közötti szakasza (96 km, 3058 km^2) tartozik. E szakaszon egyetlen mellékvize a vele párhuzamosan, a völgy Ny-i oldalán ásott Nádor/Sárvíz–Malom-csatorna, amelynek azonban csak Soponya (Nagyláng) alatti szakasza van üzemképes állapotban (29,5 km, 115 km^2). Cecétől pedig a Sió folyik vele párhuzamosan Sióagárdig (48 km, 8356 km^2). É-i része száraz, D-i része mérsékelten száraz, gyenge lefolyású terület.
Vízjárási adatok a Sióról és a Sárvízről vannak. Meg kell jegyezni, hogy a Sió vízjárását a balatoni vízeresztés befolyásolja. A Sárvíz árvizei tavasszal, kisvizei nyár végén gyakoriak. A vízminőség a Sión II., a Sárvízen III. osztályú. A Sión balatoni vízeresztés mellett korlátozott hajóforgalom is lehetséges.
A kistájnak 12 tava van. Közülük 5 természetes jellegű (21 ha); a Kálóz közeli a legnagyobb (11 ha). A 4 halastó együtt 213 hektáros. Ezek közül a soponyai a legtekintélyesebb (119 ha). A 3 egyéb célú mesterséges tó felszíne 69 ha.

Csősz településen található vízfolyások:

- A település keleti határán húzódik a Nádor-csatorna, befogadója a Sió, állandó vízfolyás,
- Táci-árok, befogadója a Nádor-csatorna, időszakos vízfolyás,
- Séd-Sárvízi-malomcsatorna, befogadója a Nádor-csatorna, állandó vízfolyás,
- Csőszi-árok, befogadója a Séd-Sárvízi-malomcsatorna, időszakos vízfolyás,
- Hegedűsi-árok, befogadója a Csőszi-árok, időszakos vízfolyás,
- Kisaszói-árok, befogadója a Csőszi-árok, időszakos vízfolyás.

A település belterületén csak a Csőszi-árok húzódik keresztül.
A település vízfolyásainak végső befogadója a Nádor-csatorna, a Sió és a Duna.

A Séd-Sárvízi Malomcsatorna vízfolyásrendezésére 2013-ban került sor.

A Nádor-csatorna vízminőségével és mederüledékének szennyezettségével kapcsolatban:
A Környezetvédelmi Hatóság részletes tényfeltárás elvégzésére kötelezte a Nitrokémia Zrt.-t a volt Nitrokémia Ipartelepeken végzett tevékenységek által korábban a Séd-Nádor vízfolyásban (Királyszentistváni osztóműtől Sióagárdi terjedő szakasz; összesen 127 km) okozott (higany, kadmium, ólom, bárium, króm, kobalt, nikkel, réz, cink, összes klórfenol, arzén) szennyezés feltárása érdekében.
A 2006-2009-ig terjedő időszakban végzett vizsgálatok (elővizsgálat, szűrővizsgálat, részletes tényfeltárás) szerint a korábbi vegyipari vállalat által a telephelyein végzett tevékenység, illetve az ehhez

köthető ipari szennyvízkibocsátás (utótározók leürítése) következtében a Séd-Nádor-csatornában jelentős környezeti károk maradtak vissza.
A vízfolyás mederüledéke különböző mértékben szennyezett volt nehézfémekkel (elsősorban higannyal) és szénhidrogén származékokkal, ami a vállalat korábbi működéséhez köthető. A szennyezés horizontális és vertikális kiterjedése lehatárolásra került, valamint meghatározásra kerültek a szennyező komponensekre vonatkozó „D" kármentesítési célállapot határértékek.
A vízfolyás teljes szakaszán és a fenntartósávban a szennyező komponensekre vonatkozó „B" szennyezettségi határértéket jelentősen meghaladó földtani közeg-szennyeződés volt. Összességében a szennyezettség döntően a meder, valamint a talaj és depónia felszín alatt 1-3 m vastagságban fordult elő. Az összes kitermelendő, veszélyes hulladéknak (EWC: 170505*) minősülő mederüledék mennyiség kb. 283 000 m^3.

Mivel a mintavételi pontokból származó minták szennyezettsége gyakorlatilag minden egyes vizsgált szelvénynél (pl.: Hg= 312 mg/kg; Pb= 901 mg/kg, Cd=47,2 mg/kg) meghaladta a megállapított „D" kármentesítési célállapot határértékeket, ezért a Környezetvédelmi Hatóság műszaki beavatkozás (kármentesítés) elvégzésére kötelezte a Nitrokémia Zrt.-t a Nádor-csatorna

- I. szakaszára (Királyszentistváni osztómű - Péti Víz becsatlakozás, 109+363 - 127+244 szelvényszámig; összesen 17 881 m hossz),
- II. szakaszára (Péti víz becsatlakozásától a Gaja torkolatig 96+456 - 109+363 szelvényszámig, összesen 12 907 m hosszban) és
- III. szakaszára (a Gaja patak torkolatától a Malom csatorna torkolatáig, 45+772 - 96+456 szelvényszámig, összesen 50 684 m hosszban) vonatkozóan.

A műszaki beavatkozás elvégzésének határideje:
I. szakasz: 2012. június 31.
II. szakasz: 2014. február 28.
III. szakasz: 2019. június 18.

A III. szakaszon a vízfolyás Csősz település közigazgatási területén halad át, illetve a kimutatott szennyezésekkel összesen 17 db ingatlan érintett Csősz település közigazgatási területén.
A vízfolyás ezen része állami tulajdonban, illetve a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. A csatorna természetes vízfolyás helyén létrejött, mesterségesen szabályozott medrű vízfolyás. Alapvető szerepe a vízelvezetés.
A III. szakaszon a kármentesítő munkálatok 2019. év folyamán befejeződtek.
A Séd-Nádor vízfolyás II. szakaszán tehát a mederből vizsgálatokkal igazoltan eltávolításra került a „D" kármentesítési célállapot határérték feletti szennyezettségű mederüledék. A Nitrokémia Zrt. jelenleg már nem végez olyan tevékenységet, amely a mederüledék ismételt elszennyezésével járna, így a továbbiakban talajvíz monitoring pontokon, illetve a biológiai élet visszatelepülésének nyomon követésén keresztül valósul meg az utómonitoring.

A településen található tavak, állóvizek:

Az Új Tavasz Horgász Egyesület horgásztavai:
A horgásztavak helye: Csősz 024/4 és 024/13 hrsz.-ú ingatlanok, Kisaszói árok 1+413 – 2+613 km szelvények között.
Vízgyűjtő terület nagysága:4,68 km^2
Vízbázis: Kisaszói árok
Befogadó: Kisaszói árok, majd Csőszi árok
Éves frissítő vízigény: 29.045 m^3/év

A horgásztavak jellemző adatai:

	I.sz. tó	II.sz. tó	III.sz. tó	IV.sz. tó	V.sz. tó

Üzemi vízszint (mBf):	119,43	120,28	121,71	122,48	122,94
vízfelület ü.v.-en (m^2):	18 567	21 008	22 082	17 969	11 554
víztérfogat ü.v.-en (m^3):	12 997	14 766	24 290	17 250	12 132

Az I.sz. tó jelenleg nem horgásztóként üzemel, hanem árvízvédelmi tározóként.
Vízhasznosítás jellege: halgazdaság
Felszíni vízkészlet kategória: III.

A terület vízrajzát az *5. számú térkép* mutatja be.

A település vízfolyásai a hatályos jogszabályok szerint az időszakos vízfolyás befogadó és az általános védettségi kategória befogadói vízminőség-védelmi területi kategóriába tartoznak.

A település a Sárvíz, a Sió és a Duna jobb parti vízgyűjtő területéhez tartozik.
Vízgazdálkodási szempontból az Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő-tervezési alegység (1.13.) működési területéhez tartozik.

Csapadékvíz elvezetés
A településen áthalad a Csőszi-árok, amely a település felszíni vizeinek befogadója.

A vízfolyás adatai:
A vízfolyás hossza: 2240 m
Vízgyűjtő terület nagysága: 18,6 km^2
Torkolati elméleti vízszállítás: $Q_{10\%}$=2,7 m^3/s
A vízfolyás befogadója: Sárvízi Malomcsatorna 45+905 km szelvénye a jobb parton
Az árok tiszta állapotban $Q_{3\%}$-os valószínűségű vízhozamot képes kiöntés nélkül levezetni.

Felszín alatti vizek
A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistájban a löszös hátak alatt 4–6 m, máshol 2–4 m között találjuk a „talajvízszintet”. A talajvíz mennyisége nem számottevő. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, de Dég és Mezőszilas között a nátrium is elterjedt. A keménysége általában 15–25 nk°, de sok helyen ezt meghaladó. A szulfáttartalom K-en 60 mg/l feletti, máshol az alatti.
A rétegvízkészlet csekély. Az artézi kutak mélysége számos helyen a 200 m-t is meghaladja, vízhozamuk általában mérsékelt. Sok az igen kemény és vasas víz.

A ***Sárvíz-völgy*** kistájban a „talajvíz” mélysége Pálfa térségétől É-ra még a 2 m-t sem éri el, attól D-re 2–4 m között mozog. Kémiailag főleg kalcium-magnéziumhidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége általában 15–25 nk° között van, de Cece–Pálfa között, valamint Sióagárd környékén 45 nk°-ig emelkedik. A szulfáttartalom 60–300 mg/l között ingadozik.
A rétegvíz mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége ritkán haladja meg a 100 m-t, vízhozamaik is mérsékeltek.

Csősz települést az alábbi felszín alatti víztestek érintik:

Felszín alatti víztestek

Víztest kód	Víztest név	Vízadó típusa
p.1.7.1	Séd-Nádor-Sárvíz-vízgyűjtő	porózus
sp.1.7.1	Séd-Nádor-Sárvíz-vízgyűjtő	sekély porózus
kt.1.6	Szabadbattyáni termálkarszt	termál karszt

A Séd-Nádor-Sárvíz vízgyűjtő megnevezésű porózus és sekély porózus víztestek a Dunántúl K-i részén helyezkednek el, jelentős területen, változatos tájképi és földtani körülményeket foglalva magukba. Északon a Dunántúli-középhegység hegyvidéki területéig nyúlnak, körül ölelik a Velencei-hegységet, nyugaton a Balaton, illetve Siófok, délen a Tolnai-Hegyhát, míg keleten a Mezőfalva–Vál vonal határolja a víztesteket.

A településen található karsztvíz a Kt. 1.6. jelű (Szabadbattyáni termálkarszt elnevezésű) víztesthez tartozik.

A 1042/2012. (II.23.) Korm. határozattal elfogadott Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terve 1-13 jelű, Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő tervezési alegysége szerint a Szabadbattyán termálkarszt kt.1.6 jelű víztest jó mennyiségű állapotúnak minősül. A terv szerint a víztestre vonatkozó környezeti célkitűzés a termálkarszt jó állapotban tartása.
A vízgyűjtő területen a termálvíz utánpótlódása erősen korlátozott.

Csősz közigazgatási területén az alábbi üzemelő vízbázis található:
Csősz községi vízmű
A vízmű üzemeltetője a Fejérvíz Zrt.
Vízbázis védendő termelése: 95 m^3/nap.
Az I. fokú vízügyi hatóság 20032/2001. sz. határozattal adott ki vízjogi üzemeltetési engedélyt a Fejérvíz Zrt. részére Csősz községi vízmű közcélú vízi-létesítményeinek üzemeltetésére.

I. sz. kút helye: Csősz 223/2 hrsz-ú ingatlan,
II. sz. kút helye: Csősz 223/2 hrsz-ú ingatlan.

4. számú ábra: Felszín alatti vízbázis védőövezet Csősz településen (Forrás: OKIR)

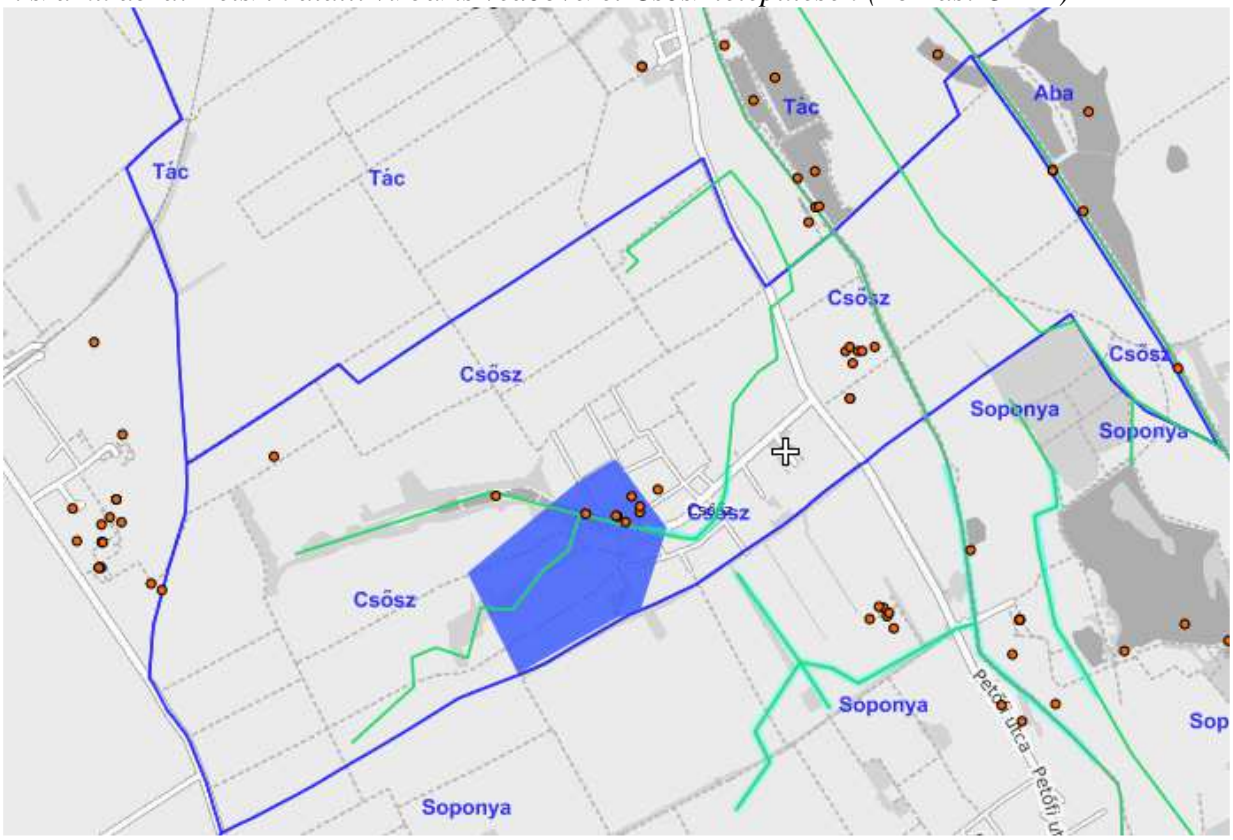

Csősz települést a felszín alatti víz állapota alapján érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő településnek sorolja be a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló rendelet.

A település a 2a. (érzékeny, 20 mm-nél nagyobb utánpótlódású területek), illetve 2c. (fő vízadó 100 m mélységen belül) alkategóriába tartozik.

Csősz területének felszín alatti szennyeződés-érzékenységét a 7. *számú térkép* mutatja be.

Csősz nitrátérzékeny területnek minősül. A vizek nitrát szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében követendő Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat szabályait a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló rendelet tartalmazza. A rendelet előírásait a településen, illetve a tervmódosítással érintett területeken be kell tartani.

A vízbázis védőterületek elhelyezkedését a *6. számú térkép* mutatja be.

Vízellátás
Csősz településen kiépült a vezetékes vízellátás, a vízmű üzemeltetője az Fejérvíz Zrt. Az I. fokú vízügyi hatóság 20032/2001. sz. határozattal adott ki vízjogi üzemeltetési engedélyt a Fejérvíz Zrt. részére Csősz községi vízmű közcélú vizilétesítményeinek üzemeltetésére.
A település vízigénye: 95 m^3/nap, azaz 34.675 m^3/év

I. sz. kút helye: Csősz 223/2 hrsz-ú ingatlan,
II. sz. kút helye: Csősz 223/2 hrsz-ú ingatlan.

Települési vízelosztó hálózat:

Ø 1” KPE	70 fm
Ø 1 1/2” KPE	305 fm
NA 100 KM PVC	7175 fm
Összesen:	**7550 fm**

Tűzcsap szám: 34 db

A kutakból kiemelt víz a vastartalom tekintetében meghaladja a 201/2002 (IX. 25.) Korm. rendeletben előírt határértékeket, így a kutakból kitermelt víz tisztítása, kezelése szükséges.

Vízellátással kapcsolatos adatok Csősz községre vonatkozóan

Paraméter	**2016. év**	**2017. év**	**2018. év**
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	391	391	391
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m^3)	27,10	27,43	26,34
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m^3)	28,12	28,63	27,60
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	7,0	7,0	7,0
Üzemelő közkifolyók száma (db)	2	2	2

Forrás: KSH

Szennyvízkezelés
Csőszön a szennyvízcsatorna hálózat nem épült ki.

Csősz Község önkormányzati rendelete szabályozza a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére, elszállítására és ártalmatlanítására vonatkozó közszolgáltatást.
A közszolgáltatási tevékenységet a Hazai Kommunális Kft. látja el.

A közszolgáltató tevékenysége során a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet Fejérvíz Zrt. szennyvíztelepén kijelölt ártalmatlanító helyre helyezi el. A Csőszön keletkező szennyvíz mennyisége kb. 70 m^3/d.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése zárt tartállyal rendelkező járművel történik.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Éghajlati viszonyok
A település klímája az alábbiak szerint jellemezhető:

A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistáj éghajlata mérsékelten meleg, mérsékelten száraz, de az É-i részeken már száraz éghajlatú.
Az évi napsütéses órák száma 2000; a nyári 800, a téli 190 körüli.
Az évi középhőmérséklet 10,1–10,3 °C, a nyári félévé 17,0 °C. Évente 196–200 napon keresztül, ápr. 2–5. és okt. 20. között, a napi középhőmérséklet nagyobb, mint 10 °C. A fagymentes időszak hossza 198–203 nap körüli (ápr. 5–10. és okt. 26–28. között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga közel 34,0 °C, ill. –16,0 és –16,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 570–600 mm szokott lenni, de É-on csak 560 mm várható. A tenyészidőszak csapadéka 320–340 mm. Lepsényen mérték az egy nap alatt hullott legtöbb csapadékot (130 mm). A hótakarós napok átlagos évi száma 32, átlagos maximális vastagsága 20–22 cm körüli.

Az ariditási index 1,17–1,22, de É-on 1,25 körüli.

A leggyakoribb szélirány az ÉÉNy-i, ami a száraz lösztakarót gyakran felkavarja. Az átlagos szélsebesség 2,5–3 m/s.

A nem túl vízigényes növények termesztésének kedvező az éghajlat.

A ***Sárvíz-völgy*** kistáj É-i része mérsékelten meleg, száraz éghajlatú.
Az É-i részeken az évi napsütésösszeg kevéssel 2000 óra alatti, a völgy D-i részén viszont eléri a 2020–2030 órát. A nyári értékek ugyanilyen eloszlásban 800 és 810 óra közöttiek. A téli napfénytartam kevéssel 190 óra fölötti. Az évi középhőmérséklet a középső vidékeken 10,2–10,4 °C, É-on 10,0–10,2 °C, D-en 10,4–10,6 °C. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,0–17,4 °C. Évente 198–200 napon át a középhőmérséklet (ápr. 1–4. és okt. 20. között) meghaladja a 10 °C-ot. A fagymentes időszak hossza É-on 188–190 nap, a középső részeken 196 nap, D-en 205 nap. Ezek az időtartamok É-on ápr. 12–15. és okt. 23. közé, a középső vidékeken ápr. 8–10. és okt. 25. közé, D-en ápr. 5. és okt. 30. közé esnek. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0 °C körüli, a minimumoké –16,0 és –16,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 560–600, de É-on csak 550 mm körüli. Anyári félévben 320–350 mm eső várható, de É-on ennél kevesebb (310–320 mm). Sióagárdon mérték a legtöbb egynapos csapadékot, 130 mm-t. A hótakarós napok átlagos száma 31–33, 20–22 cm átlagos maximális vastagsággal.

Az ariditási index 1,17–1,23, É-on 1,25–1,28.

A leggyakoribb szélirány az ÉÉNy-i, második helyen pedig a D-i áll. Az átlagos szélsebesség 2,5–3 m/s.

É-on inkább csak a kevésbé hő- és vízigényes kultúráknak, D-en a hő- és vízigényes növényeknek is kedvez az éghajlat.

Környezeti levegő minősége

Csősz településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi automata és manuális mérőállomás Székesfehérváron található. Ezen adatok Csősz település esetében nem relevánsak.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak:

3. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
Zóna	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM_{10}	Benzol	Talajközeli ózon	PM_{10} Arzén (As)	PM_{10} Kadmium (Cd)	PM_{10} Nikkel (Ni)	PM_{10} Ólom (Pb)	PM_{10} benz(a)-pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.
E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Csősz esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Ipari tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Bűzzel járó tevékenységek.

Ipari kibocsátások

Egységes környezethasználati engedéllyel egy vállalkozás rendelkezik Csősz területén az alábbi tevékenységekre:

- Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. – Csősz, Külső tanya 052/1-2 hrsz. alatti telephelyen nagy létszámú állattartás (baromfi) tevékenységre.

Légszennyező forrás működési engedély kiadására egy telephely esetében sem került sor.

Csősz jelentősebb vállalkozásai:

- Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. – baromfitenyésztés,
- Új Tavasz Horgász Egyesület. – horgásztavak üzemeltetése,

- e-Wind Szélenergetikai Kft.. – villamosenergia-termelés (szélerőművek),
- Csőszné Puskás Irma – gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése.

A LAIR Csősz légszennyezőanyag kibocsátásaira vonatkozóan nem tartalmaz adatot.

Lakosság fűtése
A fűtésből származó légszennyezés csak a fűtési szezonban jelentkező légszennyezés. A fűtésből származó emissziókat a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, a szilárd anyag és a korom emisszió jellemzi.

Csősz településen a fűtés jellemzően földgázzal történik. A településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. Az ingatlanok gázzal való ellátottsága kb. 65%. A nem gáz fűtésű lakások fűtését vegyes tüzeléssel (szén és fa) oldják meg. Az érvényben lévő levegőminőség védelmi jogszabályok alapján fűtési célú, kizárólag füstgáz kibocsátással járó tevékenységek engedélyezésében az első fokon eljáró engedélyező hatóság a járási környezetvédelmi hatóság.

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.
Csősz nyugati részén az e-Wind Szélenergetikai Kft. 2 db szélerőmű létesítésére kapott építési engedélyt.

4. számú táblázat: Gázfogyasztással kapcsolatos adatok Csősz községre vonatkozóan

Paraméter	2016. év	2017. év	2018. év
Összes gázfogyasztók száma (db)	265	265	265
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	254	252	253
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m^3)	301,8	307,0	298,0
Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m^3)	273,5	275,9	270,0
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma (db)	254	252	253
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	12,1	12,1	12,1

Forrás: KSH

Közlekedés légszennyezése
Csősz közigazgatási területén a 6307. számú Simontornya-Szabadbattyán összekötő út halad át.
A 6307. számú útról ágazik le a belterületre vezető 63102. számú Csősz bekötő út.

A település nyugati határán húzódik még a 6301. számú Mátyásdomb-Polgárdi összekötő út.

A belterületet csak a 63102. számú út érinti. A 6307. számú út a belterülettől kb. 600 m távolságban, a 6301. számú út pedig kb. 3 km távolságban halad.

Vasútvonal a települést nem érinti.

3. számú ábra: Csősz közlekedés-hálózata (forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)

Ezen utak 2018. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyait az alábbi táblázat mutatja be.

Fontosabb közlekedési útvonalak jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	**ÁNF (átlagos napi forgalom)**		
	6307. sz. út 34+000 és 36+530 kmsz. között	63102. sz. út 0+000 és 1+124 kmsz. között	6301. sz. út 18+100 és 19+390 kmsz. között
Személygépkocsi	934	402	653
Kis tehergépkocsi	194	56	141
Szóló autóbusz	53	25	50
Csuklós autóbusz	39	34	0
Közepes tehergépkocsi	16	77	10
Nehéz tehergépkocsi	13	41	17
Pótkocsis szerelvény	24	2	5
Nyerges tehergépkocsi	15	0	4
Speciális jármű	0	0	0
Motorkerékpár	24	13	13
Lassú jármű	20	13	4

A bemutatott útszakaszok mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk:

Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai – emissziója

	Várható emissziók (µg/ms)

Légszennyező komponensek	6307. sz. út 34+000 és 36+530 kmsz. között	63102. sz. út 0+000 és 1+124 kmsz. között	6301. sz. út 18+100 és 19+390 kmsz. között
Szén-monoxid	645,8	408,9	307,7
Nitrogén-oxidok (mint NO_2)	184,2	111,7	180,4
Részecske	21,1	22,1	16,4

A vizsgált útszakaszok mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók:

Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	**Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m^3)**		
	6307. sz. út 34+000 és 36+530 kmsz. között	63102. sz. út 0+000 és 1+124 kmsz. között	6301. sz. út 18+100 és 19+390 kmsz. között
Szén-monoxid	9,9	6,3	4,7
Nitrogén-oxidok (mint NO_2)	2,8	1,7	2,5
Részecske (PM10 24 órás)	0,1	0,1	0,1

A 63102. számú út járműforgalom nagysága nem jelentős, így a közúti közlekedés, mint légszennyező tevékenység hatása nem okoz számottevő légszennyezést. Csősz belterületén a 63102. számú út esetében és a belterületi utak esetében sem várható a közlekedésből határérték feletti légszennyezőanyag-koncentráció kialakulása.

A 6307. számú út a belterülettől kb. 600 m távolságban, a 6301. számú út pedig kb. 3 km távolságban halad, így légszennyező hatása a lakóterületek esetében nem érvényesül.

Bűzterhelés

Csősz településen egy állattartó telep üzemel:

- Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. – Csősz, Külső tanya 052/1-2 hrsz. alatti telephelyen baromfitelep.

A 80.500 férőhelyes baromfitelep Csősz külterületén, a belterülettől K-re kb. 200 m-re található. Az állattartási tevékenység hatásterülete – a telep és közvetlen környezete domborzati és szélviszonyait figyelembe véve – a telep geometriai középpontjától számított 212 méter sugarú kör területével jellemezhető.

Az állattartó telep működésével kapcsolatos levegőminőséget érintő lakossági bejelentésről nincs tudomásunk.

A településen megfigyelhető még a kedvtelési célú hobbi állattartás. A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható. A belterületi állattartás Csősz Község önkormányzati rendeletével szabályozott.

Összefoglalóan Csősz esetében a vizsgált tevékenységekből nem várható jelentős mértékű légszennyezettség kialakulása.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Csősz területén zajterhelés részben az ipari/szolgáltató tevékenységekből, illetve a közlekedésből várható.

Üzemi és szabadidős zajterhelés

Üzemi és szabadidős tevékenységek esetén a zajterhelési határértéket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. számú mellékelte szabályozza:

Zajterhelési határértékek üzemi és szabadidős tevékenységek esetén

Sor-szám	**Zajtól védendő terület**	**Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)**	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Ipari jellegű (termelő tevékenység) zajforrások becsült száma a településen 3-5.
Egységes környezethasználati engedéllyel egy vállalkozás rendelkezik Csősz területén az alábbi tevékenységekre:

- Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. – Csősz, Külső tanya 052/1-2 hrsz. alatti telephelyen nagy létszámú állattartás (baromfi) tevékenységre.

A telephelyet ÉNy-i és DNy-i irányban védő erdősáv határolja. DK-i és ÉK-i irányokban a telephelyet mezőgazdasági területek határolják. A legközelebbi védendő létesítmények a telephelytől DNy-i irányban 180-200 m-re elhelyezkedő Csősz, Bekötő utcai falusias besorolású családi házak.
A zaj- és rezgésvédelmi hatásterületen belül védendő létesítmények találhatók, ezért az egységes környezethasználati engedélyben zajkibocsátási határértékek megállapítására került sor.

Zajkibocsátási határértéket megállapító határozat kiadására más telephely esetében nem került sor.

Fentiek alapján valószínűsíthető, hogy termelési, vagy szolgáltatási tevékenységekből zajtól védendő területeket a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KöM-EüM együttes rendeletben meghatározott határérték feletti zajterhelés nem éri.

Közlekedés zajterhelése

Közúti közlekedési zaj szempontjából a *4.2.1. Levegőminőség* c. fejezetben bemutatott 3 útszakasz mentén kialakuló zajterhelést vizsgáljuk elsődlegesen.

A mértékadó átlagos napi forgalmat (ÁNF) az *6. számú táblázat* tartalmazza.

A zajterhelés számítását a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletében megadott számítási

módszer szerint vizsgáljuk. A számításhoz szükséges további adatokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

Fontosabb közlekedési útvonalak zajterheléséhez szükséges kiinduló adatok zajtól védett környezetben

Paraméterek	**Vizsgált útszakaszok**		
	6307. sz. út 34+000 és 36+530 kmsz. között	63102. sz. út 0+000 és 1+124 kmsz. között	6301. sz. út 18+100 és 19+390 kmsz. között
Útburkolat érdességi tényező	0,49	0,49	0,49
Sebesség (km/h)	90	50	90

Ezen kiindulási paraméterek mellett az egyes útszakaszok mentén referencia távolságban várható hangnyomásszinteket az alábbi táblázat foglalja össze:

Fontosabb közlekedési útvonalak várható zajterhelése referencia távolságban (dB)

Paraméterek	**Vizsgált útszakaszok**		
	6307. sz. út 34+000 és 36+530 kmsz. között	63102. sz. út 0+000 és 1+124 kmsz. között	6301. sz. út 18+100 és 19+390 kmsz. között
Zajterhelés nappal	69,4	66,5	66,9
Zajterhelés éjszaka	61,5	58,9	58,8

A közlekedési zaj terhelésére a határértékeket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

Zajterhelési határértékek közlekedési zaj esetén

Sor-szám	**Határérték (LTH) az LAM'kö megítélési szintre*** (dB)			
	Zajtól védendő terület	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra	az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra	az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhelytől*** származó zajra

		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	**Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület**	**55**	**45**	**60**	**50**	**65**	**55**
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

A 63102. számú út esetében falusias, kisvárosias beépítésű övezetek esetében az úttengelytől mért **legalább 18 m-es távolság már biztosítja** a lakóövezetek megfelelő mértékű zajterhelését már éjszakai időszakban is, ha egyéb zajcsökkentő tényező nem vehető figyelembe.

A 6307. számú út a belterülettől kb. 600 m távolságban, a 6301. számú út pedig kb. 3 km távolságban halad, így ezen közutak zajterhelése a lakóövezetek szempontjából nem releváns.

Vasútvonal a települést nem érinti.

1.17.5. Sugárzás védelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer működik.
A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, amely olyan műszerekkel felszerelt szabad téren álló állomások összessége, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást (óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét).

Magyarországon a természetes háttérsugárzás mértéke 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A 250 nSv/h alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Csőszhoz legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron és Várpalotán található, tulajdonosa a Honvédelmi Minisztérium.

A településen jelentős sugárzással bíró objektumról nincs tudomásunk.

1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások történtek a 2012. évi CXXXLV. Tv. (törvény a hulladékgazdálkodásról) életbe lépésével.
Csősz esetében a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtése és jogszabályoknak megfelelő kezelése megoldott.

Csősz Község Önkormányzata Képviselő-testülete a hulladékgazdálkodásról és a közterületek tisztán tartásáról önkormányzati rendeletet hozott.

Csősz csatlakozott a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz. A társulás célja megoldani a hulladékgazdálkodás területén jelentkező feladatokat és korszerű hulladékgazdálkodási rendszert üzemeltetni.

Csősz Község közigazgatási területén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a VERTIKÁL Közszolgáltató Nonprofit Zrt. látja el.

Közszolgáltatás körébe tartozó hulladékok gyűjtése, kezelése

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet a VERTIKÁL Nonprofit Zrt. (továbbiakban: közszolgáltató) végzi. A települési vegyes hulladékok elszállítása heti rendszerességgel történik, befogadó a Polgárdi nem veszélyeshulladék-lerakó.
Az elkülönítetten gyűjtött (szelektív) hulladék (papír, fém, műanyag) szelektív gyűjtése házhoz menő gyűjtéssel történik.
Az újrahasznosítható hulladékot havonta 2 alkalommal, a komposztálható hulladékot havonta 1 alkalommal szállítják el.

Az ingatlanhasználó az általa elkülönítetten gyűjtött hulladékot hulladékgyűjtő szigeten is elhelyezheti.
Az üveg hulladék elkülönített gyűjtése hulladékgyűjtő szigeten, illetve üveghulladék gyűjtőponton történő edényzetek elhelyezésével biztosított.
A lomhulladék elszállítása az ingatlanhasználó által a közszolgáltatóval előre egyeztetett időpontban, évente egy alkalommal házhoz menő jelleggel történik.

A hulladék közszolgáltatási előírások alapján a településen működő intézmények is a közszolgáltatás rendszerét veszik igénybe.

Az ingatlanhasználó által összegyűjtött veszélyes hulladék elszállítására, az ingatlanhasználó kezdeményezésére, a veszélyes hulladék kezelésére jogosult szolgáltatóval egyeztetett időpontban és módon, külön térítés ellenében, a veszélyes hulladékok gyűjtésére, és tárolására vonatkozó jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kerülhet sor.

Összefoglalóan a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtési és kezelési rendszer a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

Csősz településről a közszolgáltatás keretein belül elszállított hulladékok mennyisége

Vizsgált paraméter	**2016. év**	**2017. év**	**2018. év**
Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	169,2	183,6	206,0
A lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)	141,8	174,4	191,5
A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (tonna)	2,0	2,8	7,0
A lakosságtól lomtalanítással elszállított hulladék mennyisége (tonna)	0,0	0,1	1,0

Egyéb szervektől hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)	25,0	4,8	6,4
Egyéb szervektől elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (tonna)	0,4	0,1	0,1
Közterületen elkülönítetten gyűjtött hulladék mennyisége (tonna)	0,0	1,4	0,0

Forrás: KSH

Csősz településről a közszolgáltatás keretein belül elszállított hulladékok hasznosítása, ártalmatlanítása

Mutatók	**2016. év**	**2017. év**	**2018. év**
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	97,1	105,4	118,2
Az újrafeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	51,2	55,5	62,2
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (tonna)	72,1	78,2	87,8
Egyéb hulladékkezelés maradványaként ártalmatlanított települési szilárd hulladék (tonna)	85,8	39,6	44,3
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (tonna)	169,2	183,6	206,0

Forrás: KSH

Csősz településen a begyűjtött hulladékból az elkülönítetten gyűjtött hulladékok mennyisége

A begyűjtött hulladékból az elkülönítetten gyűjtött hulladékok mennyisége	**2018. év**
… papír mennyisége (tonna)	0,0
… műanyag mennyisége (tonna)	0,0
… üveg mennyisége (tonna)	0,0
… biohulladék mennyisége (tonna)	3,2
… egyéb hulladék mennyisége (tonna)	3,9
… összes mennyisége (tonna)	***7,1***

Forrás: KSH

Termelési hulladékok kezelése

A Csőszön működő vállalkozások közül egyik sem tartozik Magyarország 100 legnagyobb hulladéktermelő vállalkozása közé.

A termelő vállalatok nem kötelezettek a közszolgáltatás igénybe vételére a termelési hulladékok kezelése során, ennek ellenére az ipari és szolgáltató vállalkozások döntő többsége a közszolgáltatást veszi igénybe keletkező hulladékaik elszállítására.
A képződő termelési hulladékok a vállalkozások tevékenységi köréhez kapcsolódnak, nagyobb részben nem veszélyes.

Csősz településen hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozás nem működik, így a hulladéktermelők bizonyos fajtájú hulladékaikat helyben nem tudják átadni előkezelő/begyűjtő szervezetnek.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet hatályba lépésével, illetve a VM-OKIR HIR (Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer) segítségével a hulladékok keletkezésének és kezelésének nyomon követése egyre könnyebb, így egyre megbízhatóbb adatok állnak majd rendelkezésre.

A termelési hulladékok speciális csoportjába tartoznak az építési, bontási hulladékok, melyek forrása részben a lakossági megbízásából történő kivitelezés, továbbá a vállalkozások által kezdeményezett fejlesztések.

Az építési, bontási hulladékok kezelésére Csősz területén nincs lehetőség, illetve a lerakási járulék megjelenésével jelentősen drágult az építési, bontási hulladékok lerakási díja. Ez sajnálatosan az illegálisan lerakott építési, bontási hulladékok ismételt növekedését vonja maga után. Legközelebbi építési, bontási hulladékot is befogadó hulladéklerakó Polgárdi településen, a VERTIKÁL Nonprofit Zrt. üzemeltetésében található, mintegy 20 km távolságban.

A VERTIKÁL Nonprofit Zrt. külön díj ellenében hulladékgyűjtő udvaron történő átvétellel vagy elszállítással gondoskodik

a) az építési és bontási hulladék,
b) az elektromos és elektronikus berendezésekből származó hulladék,
c) az elem és akkumulátor hulladék,
d) a gumiabroncs hulladék, és
e) a fáradt olaj, étolaj és zsír hulladék

átvételéről és kezeléséről.

Egyéb hulladékgazdálkodási jellemzők
Csősz területén hajdani települési hulladéklerakóról nincs tudomásunk, a település nem volt részese a KDV-Hulladéklerakók rekultivációjához kapcsolódó pályázatnak.

Jelentősebb mértékű illegális hulladéklerakásról nincs tudomásunk.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A település belterülete rendezett egy-két épület esetében tapasztalható csak elhanyagoltság, illetve a zártkerti övezetben található egy-egy rendezetlenebb ingatlan.

Külterületi vizuális környezetterhelést jelent a mezőgazdasági területekre vezető földutak mentén elhelyezett zöldhulladék, illetve állattartó telepek rendezetlen, nem kellően védett szénabálái.

1.17.8. Árvízvédelem

A település nem árvíz-veszélyeztetett, azonban tartós magas vízállás, illetve elhúzódó csapadékos időszak alatt belvízzel kell számolni. A belvíz veszélyeztetett terület a település keleti határán húzódó Nádor-csatorna környezetében található.

1.17.9. Természetvédelem

Csősz területén található a Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet. A védetté nyilvánítás célja az egykori hatalmas kiterjedésű vizes terület maradványainak, a Sárvizet kísérő változatos homoki és szikes tavak, rétek, legelők, mocsarak, erdők gazdag élővilágának megőrzése, a vízimadarak vonuló-, fészkelő- és táplálkozóhelyének biztosítása, a jellegzetes tájképi értékek megóvása.

A Mezőföld tengelyét képező mintegy 100 km hosszú Sárvíz-völgy a Sárrét medencéjétől a Duna-völgyéig tart, kettészelve a Mezőföld platóját. A mozaikos jellegű Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet Táctól mintegy 20 km hosszban nyúlik el egészen Sárszentágotáig.

A széles völgy a múlt század elejéig a közlekedést és a mezőgazdasági művelést egyaránt gátló mocsárvilág volt, amelynek felszámolására a kísérletek már 1772-től folytak. Ma a régi Sárvíz szétterülő

vizeit két csatorna vezeti le: a völgy keleti oldalán a Nádor-csatorna, a nyugati oldalon pedig a Séd folytatásában kiépült Malom-csatorna. A Sárvízről lefűződött, levágott, mélyebb fekvésű részeken kisebb-nagyobb, állandó vagy időszakos tavak jöttek létre. Létüket a mindenkori csapadék és a talajvíz mennyisége határozza meg.

1.17.10. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Csősz esetében környezeti konfliktus három környezeti elem esetén áll fenn:

- Levegőterhelés:
  - Ipari tevékenységek levegőterhelése: az Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. állattartási tevékenységének levegőtisztaság-védelmi hatásterülete érinti a lakóterületeket.
- Felszín alatti vizek védelme
  - A Csőszi vízbázis védőterülete érinti Csősz bel- és külterületének egy részét. Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a jogszabályi és a hatósági határozati előírásokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszín alatti vizek minőségét ne veszélyeztesse.
  - A településen szennyvízgyűjtő hálózat nem épült, így a szikkasztsára kerülő szennyvíz mennyisége kb. 15 m^3/d körül becsülhető.
- Felszíni vizek védelme:
  - A település területének egy része (a vízfolyások környezetében) mélyebben fekvő, vízjárta, vízborította területekkel kell számolni. Ezen területeken folytatott mezőgazdasági és állattartási tevékenység veszélyeztetheti a felszíni vizek minőségét a túlzott mértékű tápanyag bemosódás következtében. Ezért ezen területen minden tevékenységet úgy kell folytatni, hogy a felszíni vizek ne szennyeződhessenek el.
  - Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a jogszabályi és a hatósági határozati előírásokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszíni vizek minőségét ne veszélyeztesse.
- Zajterhelés:
  - Ipari tevékenységek zajterhelése: az Imrédi és Társa Mezőgazdasági Kft. állattartási tevékenységének zajvédelmi hatásterülete érinti a lakóterületeket.
- Természetvédelem:
  - A település védett természeti területei fokozott védelmet igényelnek.
  - Ipari területek fejlesztésére csak korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésre, gazdasági célú területek kijelölésénél figyelembe kell venni a természetvédelmi oltalom alatt álló területeket.
  -

1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. építésföldtani korlátok

1.18.1.1. alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A településen külszíni bánya és mélyművelésű bánya sem található. Alábányászott területről, pincéről nem áll rendelkezésre releváns információ.

A Magyar Állami Természetvédelem hivatalos honlapja és az Országos Barlangnyilvántartás szerint Csősz területén barlangok sem találhatók.

1.18.1.2. csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A terület nem csúszás, illetve süllyedésveszélyes.

1.18.1.3. földrengés veszélyeztetett területei

A Kárpát-medencében katasztrofális méretű földrengések nagyon ritkán, vagy egyáltalán nem fordulnak elő. Az epicentrum környékén komoly károkat okozó földrengések azonban többször előfordultak.

Magyarország területén évente 100-120 kisebb földrengés történik. Ezek nagy része nem éri el az érezhetőség határát. A nagyobbak ritkábban, de jellemző visszatérési idővel fordulnak elő. Az ország területén évente négy-öt 2,5-3 magnitúdójú, az epicentrum környékén már jól érezhető, de károkat még nem okozó földrengésre kell számítani. Jelentősebb károkat okozó rengés 15-20 évenként, míg erős, nagyon nagy károkat okozó, 5,5 - 6 magnitúdójú földrengés 40-50 éves visszatérési idővel történik.

Csősz a szeizmikus zónatérkép szerint az 5. szeizmicitási zónába tartozik, így a Dunántúl egyik leginkább földrengés veszélyeztetett régiójába tartozik.

A térség földrengés-veszélyeztetettségét az alábbi ábra mutatja be, a mértékadó gyorsulás 1,5 m/s2 körüli.

8. számú ábra: Magyarország földrengésveszélyeztetettsége (forrás: Georisk Kft.)

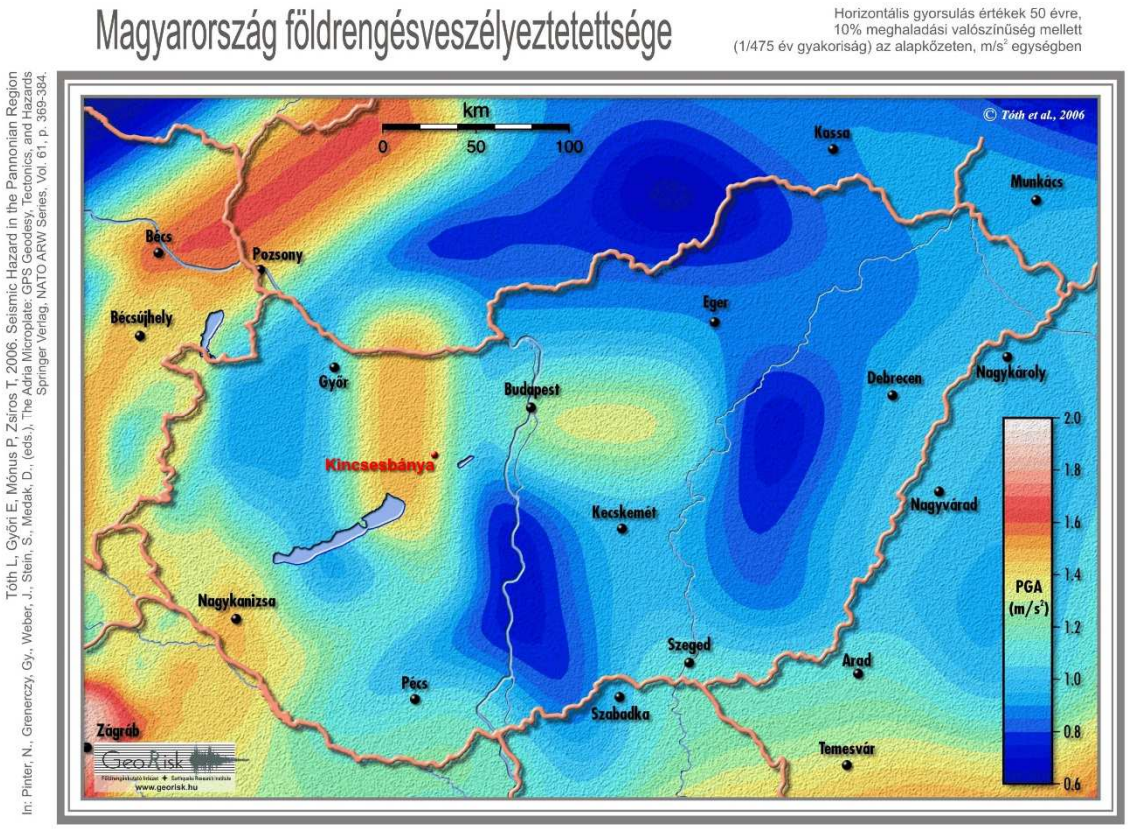

1.18.2. vízrajzi veszélyeztetettség

A terület kevéssé árvíz-, azonban jelentős kiterjedésben belvíz-veszélyeztetett.

Az elöntés veszélyeztetett területeket a 7. számú térkép mutatja be.

1.18.2.1. árvízveszélyes területek

A település nem árvíz veszélyeztetett, azonban elhúzódó nagycsapadékos időjárás mellett a Sárvíz völgyében, a Nádor -csatorna mentén előfordulhat belvíz.

Csőszt a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet nem tartalmazza, tehát ár- és belvíz szempontjából nem számít veszélyeztetett területnek. Elöntés esetén zömmel külterületi rétek, kaszálók, szántók kerülhetnek

tartósan víz alá. Belterületen a csapadékvíz-elvezető rendszer nem megfelelő karbantartása, fenntartása okozhat időszakos elöntést, talajvízszint emelkedést.

1.18.2.2. belvízveszélyes területek

A terület morfológiai és vízrajzi viszonyai alapján a település keleti részére eső területek belvíz veszélyeztetettek.

A település a Nádor-csatorna (Sárvíz), a Sió és a Duna jobb parti vízgyűjtő területéhez tartozik.
Vízgazdálkodási szempontból az Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő-tervezési alegység (1.13.) működési területéhez tartozik.

A belvízvíz-mentesítés, a megfelelő vízvezető képesség fenntartásával, a meder és a belvízelvezető árkok karbantartásával lehetséges.

1.18.2.3. mély fekvésű területek

A település mélyen fekvő területei a Nádor-csatorna környezetében vannak. Mély fekvésű területek még a belterületen áthaladó Csőszi-árok.

1.18.2.4. árvíz és belvízvédelem

Csősz a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén található. A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet szerint az Igazgatóság ellátja a vizek kártételei elleni védelemmel, a vízkárelhárítással (árvíz- és belvízvédekezéssel, vízhiány kárelhárítással, valamint a vízminőségi kárelhárítással) összefüggő, jogszabályban meghatározott feladatokat.
Csőszön árvízvédelem nem szükséges, tekintettel arra, hogy a település nem árvíz veszélyeztetett.
Azonban jelentős kiterjedésben belvíz-veszélyeztetett a Nádor-csatorna környezetében.

1.18.3. egyéb

1.18.3.1. kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Kedvezőtlen morfológiájú területeknek a mélyebb fekvésű, a belterülettől keletre eső területek minősülnek.

1.18.3.2. mélységi, magassági korlátozások

Nincs releváns adat.

1.18.3.3. tevékenységből adódó korlátozások

A tervezési terület morfológiai és belvíz viszonyai következtében a felszíni vizek szennyezését kell kizárni még egy elhúzódó belvizes időszak esetében is. Ezért a belvíz veszélyeztetett területeken a veszélyes anyagok és hulladékok tárolására különös gondot kell fordítani, illetve a szennyvízelvezetés/gyűjtés tervezése esetében is ezen körülmények figyelembe vétele szükséges.

A település vízbázisának védelme érdekében az engedélyezett tevékenységeket összhangba kell hozni a vízbázis védelmi jogszabályokban megfogalmazottakkal.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A településen ásványi anyag lelőhely nem található.

1.20. Települési klíma

A ***Káloz-Igari-löszhátak*** kistáj éghajlata mérsékelten meleg, mérsékelten száraz, de az É-i részeken már száraz éghajlatú.

Az évi napsütéses órák száma 2000; a nyári 800, a téli 190 körüli.
Az évi középhőmérséklet 10,1–10,3 °C, a nyári félévé 17,0 °C. Évente 196–200 napon keresztül, ápr. 2–5. és okt. 20. között, a napi középhőmérséklet nagyobb, mint 10 °C. A fagymentes időszak hossza 198–203 nap körüli (ápr. 5–10. és okt. 26–28. között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga közel 34,0 °C, ill. –16,0 és –16,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 570–600 mm szokott lenni, de É-on csak 560 mm várható. A tenyészidőszak csapadéka 320–340 mm. Lepsényen mérték az egy nap alatt hullott legtöbb csapadékot (130 mm). A hótakarós napok átlagos évi száma 32, átlagos maximális vastagsága 20–22 cm körüli.

Az aridítási index 1,17–1,22, de É-on 1,25 körüli.

A leggyakoribb szélirány az ÉÉNy-i, ami a száraz lösztakarót gyakran felkavarja. Az átlagos szélsebesség 2,5–3 m/s.

A nem túl vízigényes növények termesztésének kedvező az éghajlat.

A ***Sárvíz-völgy*** kistáj É-i része mérsékelten meleg, száraz éghajlatú.
Az É-i részeken az évi napsütésösszeg kevéssel 2000 óra alatti, a völgy D-i részén viszont eléri a 2020–2030 órát. A nyári értékek ugyanilyen eloszlásban 800 és 810 óra közöttiek. A téli napfénytartam kevéssel 190 óra fölötti. Az évi középhőmérséklet a középső vidékeken 10,2–10,4 °C, É-on 10,0–10,2 °C, D-en 10,4–10,6 °C. A tenyészidőszak középhőmérséklete 17,0–17,4 °C. Évente 198–200 napon át a középhőmérséklet (ápr. 1–4. és okt. 20. között) meghaladja a 10 °C-ot. A fagymentes időszak hossza É-on 188–190 nap, a középső részeken 196 nap, D-en 205 nap. Ezek az időtartamok É-on ápr. 12–15. és okt. 23. közé, a középső vidékeken ápr. 8–10. és okt. 25. közé, D-en ápr. 5. és okt. 30. közé esnek. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0 °C körüli, a minimumoké –16,0 és –16,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 560–600, de É-on csak 550 mm körüli. Anyári félévben 320–350 mm eső várható, de É-on ennél kevesebb (310–320 mm). Sióagárdon mérték a legtöbb egynapos csapadékot, 130 mm-t. A hótakarós napok átlagos száma 31–33, 20–22 cm átlagos maximális vastagsággal.

Az aridítási index 1,17–1,23, É-on 1,25–1,28.

A leggyakoribb szélirány az ÉÉNy-i, második helyen pedig a D-i áll. Az átlagos szélsebesség 2,5–3 m/s.

É-on inkább csak a kevésbé hő- és vízigényes kultúráknak, D-en a hő- és vízigényes növényeknek is kedvez az éghajlat.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A térségi szerepkört tekintve Csősz egy községi ranggal rendelkező település Fejér megyében, a Székesfehérvári járásban. A település méretének megfelelő gazdasági potenciállal rendelkezik, a központi belterületen hiányos az infrastruktúra. A településen levő alapfokú ellátás és szolgáltatás biztosított, a közeli megyei jogú nagyvárosban a helyben hiányzó szolgáltatás elérhetőek.

A település fejlesztése ipari, szolgáltató tevékenységek bevonásával lenne biztosítható, ehhez megfelelő infrastuktúrával és közlekedési hálózattal rendelkező ipari park kialakítására van a településen kijelölt gazdasági terület.
Kisebb gazdasági területek kijelölése célszerű a belterülethez csatlakozóan.

Csősz Község közigazgatási területén a mezőgazdasági termelés a domináns, de ezen kívül többféle tájhasználat található, mely tükröződik a tájszerkezetben. A tájhasználat csekély diverzitása (sokfélesége) a Mezőföld mezőgazdaságra kedvező természeti adottságaiból következik. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait mutatjuk be részletesen:

Csősz Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület körülbelüli közepén, egy tömbben elhelyezkedő településrészre (belterületre) koncentrálódik. Külterületi lakott terület nincs.

Közlekedési szempontból Csősz zsáktelepülés, azaz rajta keresztül átmenő forgalom nincs. A Szabadbattyán –Sáregres közötti közútról egy nyugat felé elágazó közúti csatlakozással pár száz méteren belül elérhető. A belterületi utak többsége (változó minőségű) aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak dominálnak és tárják fel a tájrészletet. A település közigazgatási területén vasútvonal nem található Légi közlekedés nem jellemző. Repülőtér a közelben nincs. A Mezőföld vízfolyásai vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiépített kerékpárút Csősz Község területén nincs.

A mezőgazdasági területek közül döntő részarányú a szántóföldi művelésű, ezt követik a gyepgazdálkodással (rét, legelő) érintett területek, elsősorban az üdébb, nedvesebb K-i részeken, a Sárvíz illetve a vele párhuzamos Sárvíz-malomcsatorna közelében. A térségben a mezőgazdálkodás évszázados hagyományokkal bír, a vidék jellemző szántóföldi növénye többek között a kukorica és a cukorrépa. A település ipari üzemeinek többsége is a mezőgazdasághoz köthető.

Nagy területen művelt szőlő és intenzív művelésű gyümölcsös a község területén nincs, legfeljebb a belterületen, magánkertekben. Hajdan zártkertként művelt terület nincs.

A község belterületét kettészelő Csőszi-árok csupán időszakos vízhatású. A község Ny-i szélén ennek a vízfolyásnak a völgyében (régi térképeken: Öreg-Aszó-völgy) gátépítéssel öt kis vízfelületű halastavat építettek. A halastavak a vízfolyás közel 1,3 km hosszú szakaszát érintik és a tavak átlagos szélessége mintegy 90 m. Az összes vízfelület közel 12 hektár. Csősz Község közigazgatási területének K-i szélén folyik a kistáj elnevezését adó Sárvíz, mely a vizsgált tájrészlet legnagyobb vízfolyása. Medre szabályozott, vízmennyisége jelentős. Ezzel párhuzamosan Ny-ra mintegy másfél km-re húzódik a Sárvíz-malomcsatorna, a Sárvíz tulajdonképpeni mellékága.

A település jelentős idegenforgalmi vonzerővel nem rendelkezik, üdülőkörzetnek nem része. Szálláshelyek a község területén csak a falusi turizmus keretében (vendégházak) érhetők el.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Csősz hagyományos vidéki települési történelmi múlttal, településszerkezettel és épített környezettel rendelkezik.

A település Budapesthez, Székesfehérvárhoz való közelsége, a már kiépült infrastruktúra mindenképpen előny, melyet a gazdasági növekedés és a helybeli lakosok igényei szerint továbbfejleszteni szükséges. A gazdaságfejlesztési alapelveknek meghatározásánál elsődleges szempont a kiváló termőfölddel való takarékos bánásmód, a jelenlegi gazdaság-fejlesztési területek a már kijelölt fejlesztési területen biztosíthatóak.

Csősz fejlesztésénél lakosságszám növekedés a fiatalok helyben-maradásának támogatásával valósulhat meg. A fejlesztési alapelvek meghatározásánál figyelemmel kell lenni a mai kor infrastrukturális és minőségi életviteli igényeire.

A település életében nagyon fontos, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek fenntartása, üzemeltetése az önkormányzat számára nem jelent nagy anyagi terhet.

A fejlesztésnél a fő hangsúlyt az élhető település megőrzésére, az oktatási háttér helyi igényekhez igazítására, a szolgáltatások, az infrastruktúra fejlesztésére, a szabadidő eltöltéséhez szükséges programok bővítésére kell helyezni.

A turizmus fejlesztése érdekében a hagyományokra és a védett értékekre alapozva kell célokat kitűzni.

Csősz Község Önkormányzatának fejlesztési elképzelései között szerepelt gazdasági terület kialakítása, mely a helyben lakóknak munkahelyet teremtene, az önkormányzat többlet forráshoz jutna az iparűzési adó bevétel növekedésével. Ezen okokból a település fontos feladata a gazdálkodó szervezetek támogatása.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A település környezetének fejlesztését két külső tényező befolyásolja jelentősen:
A településen lakók nagy része nem az itteni alapellátást és szolgáltatásokat veszi igénybe, ezért azok fejlesztése szükséges.
Ezen kívül belső tényezőként említendő a népesség lassú növekedése és a viszonylag alacsony iskolai végzettség.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A különböző hatósugarú fejlesztési stratégiák, területfejlesztési tervek áttekintése során, az azokban megfogalmazott célokból következően olyan jövőkép rajzolódik ki, mely Csősz egy vonzó vidéki életforma megteremtésében láttatja, amely gazdaságilag a mezőgazdaságra és a közösségi rendszerekre épülő településként van jelen a Közép-Dunántúli régióban.

Csősz jövőképe azt a célt szolgálja, hogy a település gazdasági versenyképessége erősödjön, valamint egy lakható és minőségileg tovább fejlődő településsé váljon.

A településen a lakó, vegyes és gazdasági területek megfelelő szabályozásával meg kell teremteni a fejlesztés építésjogi hátterét. A jelenlegi állapot nem megfelelően biztosítja a gazdaságos fejlesztési lehetőségeket.
Az önkormányzat a tervezett fejlesztéseket pályázati forrás igénybevételével, illetve a gazdálkodó szervek, vállalkozások bevonásával tudja biztosítani.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolását a P-1 jelű térkép tartalmazza.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Csőszön alapvetően két eltérő településrész határolható le, a lehatárolás megegyezik a természeti állapottal:

1. Belterület fejlesztendő infrastruktúrával
2. Külterület jellemzően infrastruktúra nélkül

Az egyes településrészek lehatárolására nem készült térkép.

3.3.2.Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása

A Központi Statisztikai Hivatal adatszolgáltatása alapján nincs a településen szegregációval érintett terület.

3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A potenciális akcióterületek a következők:

1. Csősz művelődési ház és a halastó környéki terület rendezése

Ezen akcióterület keretében fontos a korábbi zöldterületnek kijelölt terület hasznosítása, hogy zöldterület jellegét megtartva a település gazdasági és társadalmi fejlődését szolgálja. Olyan területhasználatot kell kiépíteni, mely a zöldterület funkciót nem veszti el, de területi besorolásának változtatása nagyobb teret biztosít a hasznosításnak, közösségi funkciónak. Például: szállásépületek, közösségi létesítmények kialakítása, parkolók kiépítése

2. A Csőszi-árok menti területen a ráépítés rendezése

A területen a meglevő lakótelek és önkormányzati területet a tényleges használat szerint rendezni szükséges. Ez csak a szabályozási terv alapján lesz lehetséges

3. A volt major különleges mezőgazdasági üzemi területbe sorolása a hasznosításnak megfelelően.
Ezen akcióterület indokolt és igény is van rá a tulajdonosok jelzései szerint.

4. A horgász tavak területfelhasználási változtatása a művelési ágnak és a használatnak megfelelően

5. Természetközeli területek és erdőterületek kijelölése hasznosításnak megfelelően